

Mateo Jesucristo ye quetire oja'que ni'i

A'ti pūrĩ a'tiro weero ojano'pã nise ni'i

Ã'rĩ romano masã wiogure wapaseebosari masũ nicu niwĩ. Cũrẽ Jesú Capernaupũ nigũrẽ cũ bu'esere sirutudutigu pijicu niwĩ.

A'te añuse quetire ojagu, cũ tũ'oña'rõnojõ, cũ ojasĩ'rĩrõnojõ ojacu niwĩ. Cũ queoro nu'cã'que me'rã ojanũ'cã, tũ'ota basioro, queoro ojaya-pada'reocu niwĩ.

Õ'acũ dũporocjãrãpũre “Ni'cũ masãrẽ yũ'rũoacjũre o'ógũti”, nicu niwĩ. A'ti pūrĩ me'rã cũ tojo ní'quere “Diacjũta weepĩ”, ni masĩno'o.

Tojo weegu Mateo a'tiro ojaĩ. Ne waro dũporocjãrãpũre ojanũ'cãmũjãtipĩ. Be'ro Jesú cũ bajua'quere ojaĩ. Jesú treinta cũ'marĩ bu'cuarĩ cura Juã wãmeyeri masũ ye cjasere ucũpĩ. Jesú wãmeyeno'sere, be'ro Galileapũ werecusia'quere, cũ masãrẽ yũ'rũomũjã'quere téé Jerusalẽpũ wẽrĩgũ wa'atuo'quere ojaĩ. Be'ro Jesú masãca be'ro cũ bu'erã cũrẽ sirutu'cãrãrẽ “Nipe'tiro a'ti umucopũ bu'ecusiarã wa'aya” cũ ní'quere ojapatipĩ.

A'ti pūrĩ Jesú masãrẽ bu'eme'rĩyũ'rũapĩ nisere, Õ'acũ cũ dutise cũu'quere a'tiro nisĩ'rĩrõ wee'e, ni werepĩ. Tojo nicã Jesú wiogu sãjãtjere werepĩ, ni ojano'o.

Jesucristo ñecũsumua na nituriamujãti'que ni'i

(Lc 3.23-38)

¹ A'ti pũrĩ Jesucristo ñecũsumua wãme me'rã ojanu'cãno'o. Jesucristo Õ'acũ macũ masũ bajua'cu Abrahã judío masũ nimu'tã'cu pãrãmi nituriagu nicu niwĩ. Tojo nicã daporocjũpu judío masã wiogu Davi pãrãmi nituriagu nicu niwĩ.

² Abrahã Isaa pacu nicu niwĩ. Isaa quẽrã Jacob pacu nicu niwĩ. Jacob Judá, tojo nicã cũ ma'misumua, cũ acabijirã pacu nicu niwĩ.

³ Judá Fares, Zara su'rua'cãrã pacu nicu niwĩ. Na paco Tamar wãmetico niwõ. Fares Esrom pacu nicu niwĩ. Esrom Aram pacu nicu niwĩ.

⁴ Aram Aminadab pacu nicu niwĩ. Aminadab Naasón pacu nicu niwĩ. Naasón Salmón pacu nicu niwĩ.

⁵ Salmón Booz pacu nicu niwĩ. Booz paco Rahab wãmetico niwõ. Booz Obed pacu nicu niwĩ. Cũ paco Rut wãmetico niwõ. Obed Isaí pacu nicu niwĩ.

⁶ Isaí judío masã wiogu Davi pacu nicu niwĩ. Davi Urías nãmo ní'co me'rã Salomóre põ'rãticu niwĩ.

⁷ Salomó Roboam pacu nicu niwĩ. Roboam Abías pacu nicu niwĩ. Abías Asa pacu nicu niwĩ.

⁸ Asa Josafat pacu nicu niwĩ. Josafat Joram pacu nicu niwĩ. Joram Uzías pacu nicu niwĩ.

⁹ Uzías Jotam pacu nicu niwĩ. Jotam Acaz pacu nicu niwĩ. Acaz Ezequías pacu nicu niwĩ.

¹⁰ Ezequías Manasés pacu nicu niwĩ. Manasés Amón pacu nicu niwĩ. Amón Josías pacu nicu niwĩ.

11 Josías Jeconías, tojo nicã cã acabijirã pacu nicu niwĩ. Titapure Babilonia wãmetiri di'tacjãrã Israe curuacjãrãrẽ ñe'e, na ya di'ta Babiloniapũ miamujãcãrã niwã.

12 Tojo wa'aca be'ro ãpẽrã bajuacãrã niwã. Jeconías Salatiel pacu nicu niwĩ. Salatiel Zorobabel pacu nicu niwĩ.

13 Zorobabel Abiud pacu nicu niwĩ. Abiud Eliaquim pacu nicu niwĩ. Eliaquim Azor pacu nicu niwĩ.

14 Azor Sadoc pacu nicu niwĩ. Sadoc Aquim pacu nicu niwĩ. Aquim Eliud pacu nicu niwĩ.

15 Eliud Eleazar pacu nicu niwĩ. Eleazar Matán pacu nicu niwĩ. Matán Jacob pacu nicu niwĩ.

16 Jacob José pacu nicu niwĩ. José María marãpũ nicu niwĩ. Co Jesú masãrẽ yu'rũoacjũ Cristo na nigũ paco nico niwõ.

17 Tojo weero Abrahã me'rã du'pocãti, téé Davi wiogu niĩ curapũ catorce turiricjãrã wa'acãrã niwã. Be'ro Davi me'rã ticuŕseta tja nicaro niwũ. Israe curuacjãrãrẽ Babilonia di'tapũ na miacateropũ nitũocarõ niwũ. Be'ro Israe curuacjãrãrẽ Babiloniapũ miãca be'rore tja ticuŕseta nicaro niwũ. Téé Cristo cã bajuari curapũ nitũocarõ niwũ.

Jesucristo bajua'que ni'i

(Lc 2.1-7)

18 Jesucristo bajua'que a'tiro wa'acaro niwũ. María cã paco José me'rã omocã du'tegotigo weeco niwõ. Na ni'cãrõ me'rã nise duporo co nijipaco nitojaco niwõ. Espiritu Santu cã tutuaro me'rã core tojo wa'acã weecu niwĩ.

19 José co marãpɯ niacjɯ añurõ êjõpeori masũ nicɯ niwĩ. Co nijĩpaco nisere masĩmigũ, “Wiorãpɯre weresãwe'e”, nicɯ niwĩ. A'tiro pe'e wãcũcɯ niwĩ. “Ya'yioropɯ core du'uguti”, nicɯ nimiwĩ.

20 Cũ tojo wãcũrĩ cura cãrẽ quẽ'erõpɯ ni'cũ Õ'acũrẽ wereco'tegɯ ɯ'musecjũ a'tiro nicɯ niwĩ:

—José, Davi pãrãmi nituriagu, Mariare ña'arõ wãcũticã ña. Espíritu Santu cũ tutuaro me'rã co upɯpɯ sãjãnu'cã, core nijĩpaco wa'acã weecɯ niwĩ. Tojo weegɯ bopoyaro marĩrõ core mu'ɯ numotiya.

21 Co wĩ'magũrẽ wɯagosamo. Cũ, cũ yarã masãrẽ na ña'arõ wee'quere yu'rɯoacjɯ nigũsami. Tojo weegɯ Jesú wãmeyeya, ni werecɯ niwĩ Õ'acũrẽ wereco'tegɯ. Jesú níró, “Masãrẽ yu'rɯogɯ” nisĩ'rĩrõ wee'e.

22 Todɯporopɯ cũ ye queti weremu'tãrĩ masũ me'rã Õ'acũ cũ ucũ'quere queoro wa'adutigɯ tojo weecɯ niwĩ.

23 A'tiro ni ojaduticɯ niwĩ:

Ni'cõ numio ɯmu me'rã nitimigõ, nijĩpaco ni, be'ro põ'rãtigosamo.

Cũ Emanuel wãmetigusami, ni ojano'caro niwũ. Emanuel “Õ'acũ marĩ me'rã nimi”, nisĩ'rĩrõ weecaro niwũ.

24 Be'ro José wã'cãgũ, Õ'acũrẽ wereco'tegɯ duti'quere weecɯ niwĩ. Mariare cũ ya wi'ipɯ numotiguti nígũ miacɯ niwĩ.

25 Tojo weemigũ, co macũ wɯati dɯporo co me'rã niticɯ niwĩ. Co macũ bajuáca be'ro cãrẽ Jesú wãmeyecɯ niwĩ.

2

Masĩrĩ masã na Jesure ĩ'arã wa'a'que ni'i

¹ Herode Judea di'ta wiogu nirĩ cura Jesú Belẽ wãmetiri macãpũ bajuacu niwĩ. Cũ bajuaca be'ro umua masĩrĩ masã mujĩpũ mujãtiro pe'ecjãrã Jerusalẽpũ etacãrã niwã.

² Topũ etarã, sërĩtiña'cãrã niwã:

—Judío masã wiogu niacjũ wĩ'magũ ¿no'opũ bajuapari? Ûsã ya macã mujĩpũ mujãtiro pe'e duporopũ ñocõawũ ùsã ĩ'ati'care ĩ'awũ. Cũrẽ ĩ'arã, “Wiwogu niacjũ bajuatojapĩ”, niwũ. Tojo weerã cũrẽ ëjõpeorã a'tiapũ, nicãrã niwã.

³ Herode na tojo nisere tu'ogu, mejẽcã pejaro tu'oña'cũ niwĩ. Jerusalẽcjãrã quẽ'rã nipe'tirã mejãrõta tu'oña'cãrã niwã.

⁴ Tojo weegu pa'ia wiorãrẽ pijiocũ niwĩ. Tojo nicã ãpẽrã masãrẽ Moisé duti'quere bu'eri masãrẽ pijiocũ niwĩ. Narẽ sërĩtiña'cũ niwĩ:

—Cristo Õ'acũ bese'cũ ¿no'opũ bajuagusari? nicũ niwĩ.

⁵ Cũ tojo nicã, na yu'ticãrã niwã:

—A'ti di'ta Judea Belẽ wãmetiri macãpũ bajuagusami. Duporocjũpũ Õ'acũ ye queti weremũ'tãrĩ masũ cũ bajuatjere a'tiro ni ojacu niwĩ:

⁶ Belẽ, Judea di'tapũ nirĩ macã mejõ nirĩ macã mejẽta ni'i.

Ti di'ta nise macãrĩ wa'teropure ti macãcjũ ni'cũ wiogu wijagusami.

Yarã masã Israe curuacjãrãrẽ co'teacjũ nigũsami, ni ojano'caro niwũ, ni werecãrã niwã Herodere.

⁷ Na tojo níca be'ro Herode ya'yioropu masĩrĩ masãrẽ cũ tiropu pijiocu niwĩ. Narẽ sãrĩtiña'gũ, a'tiro nicu niwĩ:

—¿De'ro nicã waro ñocõawũ bajuabutiamirĩ cũ? nicu niwĩ.

⁸ “Tita bajuawĩ” tojo níca be'ro narẽ Belẽpu wa'adutigu a'tiro nicu niwĩ:

—Topu wĩ'magũrẽ añurõ sãrĩtiña'baque'aya. Cũrẽ bocarã, yu'ure wereya. Yu'u quẽ'rã cũrẽ ãjõpeogu wa'aguti wee'e, nisoocu niwĩ narẽ.

⁹ Narẽ tojo ni wérẽca be'ro masĩrĩ masã Belẽpu yu'rucãrã niwã. Topu yu'ruarã, ñocõawũ na ya macãpu ã'awã'cãti'cuta tja na duporo u'mutãwã'cãcu niwĩ. Be'ro wĩ'magũ nirõ bu'ipu ejaqu, ñocõawũ tojanu'cãcu niwĩ majã.

¹⁰ Masĩrĩ masã ñocõawũrẽ ã'arã, pũrõ e'caticãrã niwã.

¹¹ Ti wi'ipu sãjãejarã, wĩ'magũrẽ cũ paco María me'rã nigũrẽ ã'acãrã niwã. Cũrẽ ã'arã ãjõpeorã, ejaque'acãrã niwã. Be'ro na mia'que acarire pãa, cũrẽ uru, u'mutise inciensore, tojo nicã apeye u'mutiseta tja mirra wãmetisere o'ocãrã niwã.

¹² Be'ro narẽ quẽ'erõpu Õ'acũ “Herode tiropu majãmitojaaticã'ña”, nicu niwĩ. Tojo weerã na ya di'tapu tojaarã, ape ma'apu majãmitojaacãrã niwã.

Herodere Egiptopu José quẽ'rã na du'tia'que ni'i

¹³ Masĩrĩ masã tojáaca be'ro Joseré Õ'acũrẽ wereco'tegu u'musecjũ quẽ'erõpu bajua, a'tiro nicu niwĩ:

—Wã'cãña. Wĩ'magũ cã paco me'rã Egiptopu du'tiaya. Topu tojáníña. Yu'u "Tocã'rõta tojatia" níca be'ropu tojatia tja. Herode wĩ'magũrẽ wějẽsĩ'rĩgũ a'magũsami, nicu niwĩ.

14 Cũ tojo nicã tu'ogu, José wã'cã, wĩ'magũrẽ paco me'rã ñamita Egiptopu su'ori miacu niwĩ.

15 Topure Herode catiro põtëorõ tojánícãrã niwã. A'te Õ'acũ ye queti weremu'tãrĩ masũ cã oja'que queoro wa'adutiro tojo wa'acaro niwũ. Tere a'tiro ni ojamu'tãcu niwĩ: "Yu'u macũ Egiptopu nigũrẽ pijiwijawu', tojo nicu niwĩ Õ'acũ", ni ojano'wũ.

Herode umua wĩ'marãrẽ wějẽduti'que ni'i

16 Herode masĩrĩ masãrẽ, yu'ure bujicã'pã nígũ, uayu'rũmajãcu niwĩ. Tojo uagu, nipe'tirã umua wĩ'marãrẽ Belëpu, tojo nicã ti macã sumutopu nirãrẽ puã cũ'ma cuorãrẽ, na dujaro cuorãrẽ wějẽduticu niwĩ. Na masĩrĩ masã cũrẽ were'caro ejatuario tocã'rõta bucuasami nígũ, umua wĩ'marã ticuse cũ'marĩ cuorãrẽ wějẽduticu niwĩ.

17 Cũ tojo weedutisere Jeremía Õ'acũ ye queti weremu'tãrĩ masũ cã oja'que queoro wa'acaro niwũ. A'tiro ojacu niwĩ:

18 Ramá wãmetiri macãpũre masã bujaweti, uti caricũcã tu'ono'rõsa'a.

Raquel pãrãmerã nituriarãnumiapu Israe curuacjãrã nũmosãnumia na põ'rãrẽ pũrõ dujasewã'a, utirãsama.

Na põ'rãrẽ wějẽcã ĩ'arã bujaweticã, ãpẽrã wãcũtutuase o'omasĩtirãsama, ni ojano'wũ.

19 Herode wě́rca be'ro quě'erõpũ ni'cũ Õ'acũrě wereco'tegũ José Egiptopũ nigũrě nicũ niwĩ:

20 —Wã'cãña. Wĩ'magũrě cũ paco me'rã Israe curuacjãrã nirĩ di'tapũ sũ'ori dajatojaaya. Wĩ'magũrě wějěsĩ'rĩ'cãrã boape'tia wa'ama, nicũ niwĩ.

21 Tojo nicã tũ'ogu, José wã'cã, wĩ'magũrě cũ paco me'rã Israe curuacjãrã nirĩ di'tapũ sũ'ori miacũ niwĩ.

22 Be'ro “Herode macũ Arquelao cũ pacũre Judea di'ta wiogu dũcayuarũ” nicã tũ'ogu, uicũ niwĩ. Tojo weegũ topũre wa'asĩ'rĩticũ niwĩ. Õ'acũrě quě'erõpũ wereno'cũ niyugũ, Galilea wãmetiri di'ta pe'e yũ'rũacũ niwĩ.

23 Topũre etarã, Nazare wãmetiri macãpũ tojaque'acãrã niwã. Na topũ wa'acã, Õ'acũ ye queti weremũ'tãrĩ masã na oja'que queoro wa'acaro niwũ. “Masã cãrě ‘Nazarecjũ nimi’ nirãsama”, ni ojano'wũ.

3

*Juã masãrě wãmeyeri masũ bu'e'que ni'i
(Mr 1.1-8; Lc 3.1-9,15-17; Jn 1.19-28)*

1 Jesú cũ Nazarepũ nirĩ cura Juã masãrě wãmeyeri masũ Judea di'tapũ yucũ marĩrõ, masã marĩrõpũ wa'acũ niwĩ. Topũ masã cũ tiropũ ejarãrě bu'ecũ niwĩ.

2 A'tiro ni werecũ niwĩ:

—Cã'rõacã be'ro Õ'acũ bese'cũ pãjãrã masã wiogu sãjãgũsami. Tojo weerã mũsã ña'arõ

wee'quere bujaweti, du'uya. Musã wãcũsere ducayuya, nicu niwĩ.

³ Juã ye cjasere Õ'acũ ye queti weremu'tãrĩ masã Isaía a'tiro ojacu niwĩ:

Ni'cũ yucu marĩrõ, masã marĩrõpu a'tiro car-
icũnu'cũbajaque'atigusami:

“Marĩ wioqu a'tiatji ma'arẽ apoyuya.

Diacjãca ma'a añurĩ ma'a quẽ'rãrõ weronojõ
weeyuya”, ni ojacu niwĩ.

Marĩ wioqu a'tiati dũporo musã nisetisere
apoyuya, musã wãcũsere ducayuya nígũ, tojo
nicu niwĩ.

⁴ Juã ya su'tiro cameyo poari me'rã na
su'a'caro nicaro niwũ. Wa'icurã casero me'rã
ejeritucu niwĩ. Pajasecũorã na ba'asetisere
poreroa, nũcũ cjase mumia yere ba'acu niwĩ.

⁵ Pãjãrã Jerusalécjãrã, ãpẽrã ti di'ta Judeapu
nirã cũ tiropu cũ bu'esere tu'orã wa'acãrã niwã.
Tojo nicã dia Jordã wãmetiri maa pu'tocjãrã
tu'orã wa'acãrã niwã.

⁶ Na ña'arõ wee'quere wereyu'rũca be'ro narẽ
wãmeyecu niwĩ.

⁷ Tojo weeri cura pãjãrã fariseo masã, ãpẽrã
saduceo masã wãmeyeduticãrã niwã. Na ña'arõ
wee'quere bujaweti ducayusi'ríticã ï'agũ, a'tiro
nicu niwĩ:

—Musã weeta'sari curuacjãrã aña weronojõ
ni'i. Aña nũcũ ãjũcã, uiwã'cãsama. Musã aña
weronojõ bu'iri da'resere ui'i. Tojo uirã, musã
ña'arõ wee'quere bujaweti ducayusi'rítimirã,
wãmeyedutirã a'tiapu.

8 Musã, diacjũta ũsã ña'arõ wee'quere bujaweti ducayupũ nĩrã, musã weesetise me'rã ĩ'oña.

9 Musã a'tiro wãcũticã'ña: “Ŭsã Abrahã pãrãmerã ni'i. Tojo weerã Ő'acũ tiropũ wa'arãsa'a”, ni wãcũticã'ña. Musã wãcũsere ducayuticã, Abrahã pãrãmerã nise wapamarĩ'i. Ő'acũ uagũ, a'te ũtãperi me'rã Abrahã pãrãmerã wa'acã weemasĩmi. Cũ tojo weecãma, na pe'e Ő'acũ uaro weebosama.

10 Marĩ yucupagũ ote'quepagũ weronojõ ni'i. Ő'acũ musãrẽ yucupagũ dũca marĩsepagure besecõ'arõ weronojõ weegusami. Yucũ añurõ ducaticjũre paacõ'a, ũjũacõ'acã'no'sa'a. Tere wee'caro weronojõ musã wãcũsere ducayuticã, añurõ weeseticã, Ő'acũ musãrẽ cõmea me'rã paacõ'agũ weronojõ bu'iri da'regusami.

11 Yũ'u musãrẽ na ña'arõ wee'quere bujaweti, du'uama nĩgũ, aco me'rã wãmeye'e. Yũ'u be'ro apĩ yũ'u nemorõ tutuagũ a'tigusami. Cũ añugũ waro nimi. Yũ'u pe'e mejõ nĩgũ tu'oña'a. Ne cãrẽ ni'cãrõwijimasĩtisa'a. Cũ pũrĩcã Espĩritu Santure musãrẽ o'ógusami. Cãrẽ masã me'rã ninu'cũcã weegusami. Ña'arõrẽ ũjũaweero weronojõ musãrẽ añurõ tojato nĩgũ, ña'arõ wee'quere cõ'agũsami.

12 Yũ'u be'ro a'tigũ ni'cũ trigo su'tiweeri masũ weronojõ nimi. Cũ te su'tire mejẽcã sũ'awee, cõ'asami. Te trigo peri quẽ'rãrẽ mejẽcã mii, te nurõrĩ wi'ipũ nurõsami. Te su'tire pecame'epũ ũjũacõ'asami. A'te weronojõ cũ, cũ yarã warore bese, cũ tiropũ miagũsami. Æpẽrãrẽ pecame'epũ

cõ'abajuriogusami. Ti me'e ne pe'tisome, ni werecu niwĩ Juã.

Juã Jesure wãmeye'que ni'i
(Mr 1.9-11; Lc 3.21-22)

¹³ Juã wãmeyeru curare Jesú Galilearu ní'cu Jordã wãmetiri maaru wa'acu niwĩ. Topure wa'agu, Juãrẽ wãmeyedutigũ wa'agu weecu niwĩ.

¹⁴ Topu cũ etacã, Juã cûrẽ wãmeyesĩ'ríticu nimiwĩ.

—Yũ'u pe'e mũ'urẽ wãmeyedutironojõ o'ogu, ¿mũ'u pe'e yũ'ure wãmeyedutigũ a'titi? nicu niwĩ Jesure.

¹⁵ Cũ tojo nicã tu'ogu, Jesú “Wãmeyeya. Nipe'tise Õ'acũ marĩrẽ weeduti'caronojõta weeruã'a. Añucã'rõsa'a”, nicu niwĩ. Cũ tojo nicã tu'ogu, Juã “Jau” ni, cûrẽ wãmeyecu niwĩ.

¹⁶ Cûrẽ wãmeyeca be'ro cũ majãnu'cãcãta, u'muse pãrĩcaro niwũ. Jesú Espiritu Santu buja weronojõ bajugu cûpũre dijatacã ejapejagure ĩ'acu niwĩ.

¹⁷ Tojo wa'acã, u'musepu cũ pacu Õ'acũ ucũdjocũ niwĩ.

—Ã'rĩ yũ'u macũ upũtu yũ'u ma'igũ nimi. Cũ me'rã pũrõ e'cati'i, nicu niwĩ.

4

Jesure wãtĩ Õ'acûrẽ yũ'gũnu'cãcã
weesĩ'rĩmi'que ni'i
(Mr 1.12-13; Lc 4.1-13)

¹ Jesú wãmeyeno'ca be'ro Espiritu Santu cûrẽ yucu marĩrõ, masã marĩrõpu sũ'ori miacu

niwĩ. Wātĩ Jesure cǔ pacure yu'rũnũ'cãdutigu niqesãcũ niniwĩ.

² Topare Jesú cuarenta nũmũrĩ, cuarenta ñamirĩ ne cã'rõ ba'aticũ niwĩ. Be'ro ʋjaboay'rũacũ niwĩ.

³ Jesú tojo ʋjaboacã ĩ'agũ, wātĩ cũ pu'to wa'acũ niwĩ. Cũrẽ a'tiro nicũ niwĩ:

—Mũ'ũ diacjũta Ő'acũ macũ ni'i nígũ, a'te ʋtãperire pã dojorẽ ba'aya, nicũ niwĩ.

⁴ Cũ tojo nicã, Jesú a'tiro yu'ticũ niwĩ:

—Ő'acũ ye queti ojãca pũrĩpu a'tiro ojano'o: “Masã ba'ase me'rã dia'cũ catĩmasĩtisama. Na añurõ nisĩ'rĩrã, nĩpe'tise Ő'acũ ucũsere yu'ti ẽjõpeosama”, niwũ, nicũ niwĩ.

⁵ Be'ro wātĩ cũrẽ Jerusalẽpu “Ő'acũ ya macã”, na nino'ca macãpu miacũ niwĩ. Topare Ő'acũ wi'i dũposãrĩpu su'ori miimũjãcũ niwĩ.

⁶ Jesure nicũ niwĩ tja:

—Mũ'ũ diacjũta Ő'acũ macũ ni'i nígũ, a'topũ bu'pudijaya. Ő'acũ ye queti ojãca pũrĩpu a'tiro ni ojano'o:

Ő'acũ cũrẽ wereco'terã me'rã mũ'ũrẽ co'tedutigusami.

Mũ'ũrẽ ʋtãgãpu doquepejari nĩrã, mũ'ũrẽ tuũne'erãsama, ni ojano'caro niwũ, nicũ niwĩ wātĩ.

⁷ Tojo nisere Jesú cũrẽ yu'ticũ niwĩ:

—Ő'acũ ye queti ojãca pũrĩpu a'te quẽ'rã ojano'caro niwũ: “Mũ'ũ wiogu Ő'acũ cũ ucũ'quere ne ni'cãti ¿diacjũta nimitito? nĩrã, cũrẽ wee'odutiticã'ña”, ni ojano'wũ, nicũ niwĩ Jesú.

⁸ Be'ro wātī ūrūgū ʌ'muacjuru miacu niwī tja. Topure nipe'tise a'ti di'ta cjase macārīrē, tojo nicā te macārī cʌosere ĩ'ope'ocā'cʌ niwī.

⁹ Ĩ'ogū, cūrē nicʌ niwī:

—Nipe'tise a'te mu'arē ĩ'o'quere o'oguti mu'ʌ yu'are ejaque'a ējōpeocā, nicʌ niwī.

¹⁰ Tojo nicā tu'ogu, Jesú cūrē nicʌ niwī:

—Wa'aya, wātī. Ō'acū ye queti ojāca pūrīpu a'tiro ojano'o: “Ō'acū mu'ʌ wiogu ni'cūrēta ējōpeoya. Cū ni'cūrēta yu'tiroʌ'a", niwū, nicʌ niwī.

¹¹ Tojo nicā tu'ogu, wātī wa'a wa'acu niwī. Be'ro Ō'acūrē wereco'terā ʌ'mūsecjārā Jesure weetamurā, ba'ase ecarā a'ticārā niwā.

*Jesú ne waro cū Galilearu bu'enū'cā'que ni'i
(Mr 1.14-15; Lc 4.14-15)*

¹² Be'ro Jesú “Juā wāmeyeri masūrē bu'iri da'reri wi'ipu niaru” nisere tu'ocu niwī. Tere tu'ogu, Galilea di'taru wa'acu niwī.

¹³ Topure cū ya macā Nazarepore tojaque'aticʌ niwī. Ape macā Capernau pe'e tojaque'acu niwī. Ti macā ditara sumuto Zabulō, tojo nicā Neftalí wāmetiro wa'teropu nicaro niwū.

¹⁴ A'te Isaía Ō'acū ye queti weremu'tārī masū cū oja'que queoro wa'adutiro tojo wa'acaro niwū.

¹⁵ A'tiro ojacu niwī:

Zabulō, tojo nicā Neftalí wāmetise di'ta Galilea wāmetiri ditara pu'topu ni'i.

Jordā wāmetiri maa ape pā'rēpu ni'i.

Topu Galilea di'taru judío masā nitirā nisama.

16 Tocjārā masā na'itĩ'arõpũ nirã weronojõ
Õ'acũrẽ masĩtisama.

Tojo nimirã, añurõ bo'reyusere ĩ'arã weronojõ
narẽ yu'rũoacjure ĩ'arāsama.

Na Õ'acũ yere masĩtimirã tere werecã,
tu'orāsama.

Na bu'iri da're bajuriono'bo'cārã nimirã,
masābajuama, ni ojanowũ.

17 Titare topũ Jesú masārẽ ne waro
bu'ewã'cõcũ niwĩ. Narẽ “Mũsã ña'arõ
weesetisere bujaweti, du'uya. Mũsã wãcũsere
ducayuya. Cã'rõacã be'ro Õ'acũ cũ wiogu nimi
nisere masārẽ masĩcã weegusami”, ni bu'ecũ
niwĩ.

*Jesú ba'paritirã wa'i wějẽrĩ masārẽ piji'que ni'i
(Mr 1.16-20; Lc 5.1-11)*

18 Be'ro Jesú Galilea wãmetiri ditara sumutopũ
sijabaque'acũ niwĩ. Topũ wa'a, ni'cũ põ'rã pũarã
ũmũarẽ bocaecacũ niwĩ. Ni'cũ Simó, apetero
Pedro pisuno'gũ nicũ niwĩ. Apĩ cũ acabiji André
nicũ niwĩ. Na wa'i wějẽrĩ masã nicārã niwã.
Tojo weerã na wejecure ditarapũ doqueñorã
weecārã niwã.

19 Na tojo weecã ĩ'agũ, Jesú narẽ nicũ niwĩ:

—Te'a yu'ũ me'rã. Mũsã ni'cãrõacãrẽ wa'i
wějẽrĩ masã ni'i. Be'ropure majã wa'i wějẽrã
weronojõ masārẽ yé quetire wererãsa'a. Tojo
weecã, pãjãrã ĩjõpeorāsama, nicũ niwĩ.

20 Cũ tojo nicã tu'orã, maata na wa'i
wějẽse cũo'quere du'ucũupe'o, cũ me'rã siru-
tuwã'cãcãrã niwã.

21 Cã'rõ yu'rũaa, ãpẽrã cũ acabiji me'rã nirãrẽ
tja ĩ'acũ niwĩ. Na Zebedeo põ'rã Santiago, Juã

nicārã niwã. Na, na pacu me'rã yucusupu wejecupagure dero aporã sãñacãrã niwã. Jesú na quẽ'rãrẽ "Te'a", nicu niwĩ.

²² Cũ tojo nicã tũ'orã, na yawu yucusure, tojo nicã na pacure totã cõ'acũu, Jesú me'rã sirutuwã'cãcãrã niwã.

Jesú pãjãrã masãrẽ bu'e'que ni'i
(Lc 6.17-19)

²³ Jesú nipe'tiro Galilea di'tapu judío masã nerẽwuse wi'seripu bu'ecusiaca niwĩ. Cũ añuse queti Õ'acũ yere, cũ wiogu nimi nisere bu'ecu niwĩ. No'o na de'ro nise dutitiseru yu'rũowã'cãcã niwĩ.

²⁴ Cũ tojo weese quetire nipe'tiro Siria di'tacjãrã masĩpe'ticãrã niwã. Tojo weerã de'ro nise pi'etirãrẽ cũ tiropu miacãrã niwã. Do'atirãrẽ, wãtĩ sãjãno'cãrãrẽ, no'o ñama wẽrise cuorãrẽ, tojo nicã sijamasĩtirãrẽ cũ tiro miaa, yu'rũoduticãrã niwã. Nipe'tirãrẽ yu'rũocu niwĩ.

²⁵ Cũ tojo weecã tũ'orã, pãjãrã Galilea di'tacjãrã, Decãpoli wãmetise macãrĩcjãrã sirutucãrã niwã. Tojo nicã Jerusalẽcjãrã, Judea di'tacjãrã, Jordã wãmetiri maa siaquijicjãrãpu sirutucãrã niwã.

5

Jesú ãrũgũpu masãrẽ bu'e'que ni'i

¹ Jesú pãjãrã sirutucã ã'agũ, ãrũgũpu mũjãa, ejanujãcu niwĩ. Tojo weecã, cũ bu'erã cũ sumuto nerẽnujãcãrã niwã.

² Be'ro Jesú narẽ a'tiro bu'enũ'cãcã niwĩ:

*A'tiro weerānojō e'catima nise ni'i
(Lc 6.20-23)*

3 "Ō'acũ weetamurō me'rā dia'cũ cũ ũaro weemasí'i' nirānojō e'catirāsama. Tojo nirānojō Ō'acũ wiogu nirōpu sājāārāsama.

4 "Bujawetirānojō e'catima. Ō'acũ narēta weetamugūsami. Narē wācūtutuacā weegūsami.

5 "No'o 'Yũ'u basu āpērā yũ'ruoro ni'i' nitirānojō e'catisama. Tojo weerā na Ō'acũ 'O'ogati' ní'que di'tare ñe'erāsama.

6 "Ō'acũ ye, diacjũ nisere masísí'rírā, ũjaboa, acowũo'cārā weronojō nisama. Tojo ũjaboa, acowũorā weronojō masísí'rírārē Ō'acũ e'catise o'ogūsami. Na Ō'acũ yere masíca be'ro ba'a, sī'rítuurā weronojō nisama.

7 "Āpērārē pajaña'rā e'catima. Ō'acũ quē'rā narē pajaña'gūsami.

8 "No'o ña'ase moorānojō e'catima. Náta Ō'acũrē ĩ'arāsama.

9 "No'o a'mequēse marĩrō ninu'cūsí'rírānojō e'catima. Ō'acũ narē 'Yũ'u pō'rā nima', nigūsami.

10 "No'o Ō'acũ ũaro weecā ña'arō weesirutuno'rānojō e'catima. Náta Ō'acũ wiogu nirōpu wa'arāsama.

11 "Yũ'ure ějōpeose bu'iri musārē āpērā ña'arō bujicā'a, pi'etise o'orāsama. No'o nise nisoo, nima'arāsama musārē. Na tojo weecā, e'catiya.

12 Dũporocjārāpu Ō'acũ ye quetire weremu'tārĩ masārē mejārōta weecārā

niwã. Mũsã u'mũsepũre pajibutiario e'catise bocarãsa'a. Tojo weerã e'catiya", nicu niwĩ Jesú.

A'ti umũcopũre Jesure ějõpeorã moa, s'õse weronojõ nima nise ni'i

(Mr 9.50; Lc 14.34-35)

¹³ Jesú a'tiro bu'enemocu niwĩ:

"Marĩ ba'arã, u'suato nĩrã moarẽ sã'a. Mũsã moa weronojõ ni'i a'ti nucũcãpũre. Mũsã añurõ niseticã ĩ'arã, ãpẽrã quẽ'rã ĩ'acũu, yũ'ũre ějõpeorãsama. Mũsã tojo weeticãma, moa ocatiro weronojõ nirãsa'a. Moa ocaticã, u'suatisa'a. Te tojo nicã, cõ'acã'no'o. ¿Apaturi de'ro wee moa ocacã weebosari tja?

¹⁴ "Mũsã yũ'ũre ějõpeorã s'õse weronojõ ni'i masãrẽ. Tojo weerã mũsã ãpẽrã yũ'ũre masĩtirãrẽ masĩcã wee'e. Ni'cã macã ũrũgũpũ nirĩ macã bajutiorpũ niticã weetisa'a.

¹⁵ Masã s'õcjare apeyenojõ docapũ s'õtisama. Tojo weronojõ o'orã, nipe'tirã ti wi'ipũ nirãrẽ bajuato nĩrã u'mũarõpũ peosama.

¹⁶ A'te weronojõ bajuyoropũ yũ'u uaronojõ añurõ weesetiya. Mũsã añurõ weecã ĩ'arã, ãpẽrã quẽ'rã marĩ pacu u'mũsepũ nigũrẽ 'Añuyũ'rũgu nimi', ni e'catirãsama.

Jesú Moisé duti'que cjasere ucũ'que ni'i

¹⁷ "A'tiro wãcũticã'ña yũ'ũre. 'Jesú Moisé duti'quere, tojo nicã Õ'acũ ye quetire weremũ'tãrĩ masã na wereyu'quere cõ'agũ a'tigũ weepĩ', niticã'ña. Tere cõ'agũ mejẽta a'tiwũ. Tere queoro weepe'ogũ a'tigũ weewũ.

¹⁸ Diacjũ mũsãrẽ wereguti. U'mũse, a'ti turi nirĩ curare Õ'acũ ne cã'rõacã te dutisere

cõ'asome. Nipe'tise cǔ 'A'tiro weeguti' ní'quere queoro weegusami.

19 Tojo weegu no'o cǎ'rõacǎ te dutisere yu'rũnu'cǎgũnojõ mejõ nigũ waro nigũsami Õ'acũ wiogu nirõpǎre. Tojo nicǎ ãpẽrãrẽ yu'rũnu'cǎcǎ weegunojõ mejãrõta nigũsami. Apĩ Moisé dutisere weegũ pe'e, tojo nicǎ ãpẽrãrẽ tere weedutigũ pe'e wiogu weronõjõ nigũsami Õ'acũ wiogu nirõpǎre.

20 Musãrẽ a'tiro wereguti. Moisé duti'quere bu'eri masã, tojo nicǎ fariseo masã yu'rũoro Õ'acũ dutise pe'ere añurõ weeyu'rũnu'cãtirã, Õ'acũ tiropũ wa'asome", nicũ niwĩ.

Jesú uase cjasere masãrẽ were'que ni'i
(Lc 12.57-59)

21 Jesú a'tiro werenemocũ niwĩ: "Musã tu'opã musã ñecũsumuarẽ duti'quere: 'Masãrẽ wẽjẽcõ'aticã'ña. No'o apĩrẽ wẽjẽcõ'agũnojõ tenõjõ besegu tiropũ beseno'o, bu'iri da'reno'gũsami', niwũ.

22 Yu'u pe'e a'tiro wereguti. No'o cũ acaweregu me'rã uagunojõ bu'iri da'reno'gũsami. No'o cũ acaweregure 'Mu'u wapamarĩ'i' ni bujicã'gũnojõ wiorã tiropũ beseno'gũsami. No'o cũ acaweregure 'Wa'icũ weronõjõ tu'omasise moobutia'a' nigũnojõrẽ Õ'acũ pecame'epũ bu'iri da're, cõ'atawio ni'i.

23 "Tojo weegu Õ'acũ wi'ipũ no'o Õ'acũrẽ ëjõpeoacjũ apeyenojõ o'ogutigũ, 'Yu'u acaweregure ña'arõ weecãti' ni wãcũbocagu, a'tiro weeroũa'a.

24 Cũ o'omatjere du'upeo, cūrē acoboJose sērĩmũ'tāgũ wa'aroua'a. Be'ro 'Ō'acūrē o'oguti' ní'quere o'oroŋa'a.

25 "Apeye quē'rārē wereguti. Ni'cũ mūsārē weresāsĩ'rĩgũ besewuaropu miasĩ'rĩcā, maata topu wa'ase dũporo apowe'ocā'ña. Tojo weecā, mūsārē beseri masūrē o'otibosami. Tojo weeticāma, beseri masũ surarapure o'o, bu'iri da'reri wi'ipu sōrōbosami.

26 Diacjũta mūsārē wereguti. Bu'iri da'reri wi'ipu sājāa wapayepe'oticā, ne du'uwĩrōsome", ni werecu niwĩ Jesú.

Jesú "Mūsā nũmosānumia, mūsā marāpũsumũa nitirārē a'metārāticā'ña" nise ni'i

27 Jesú a'tiro werenemocu niwĩ: "Apeyere todũporopu duti'quere tũ'opā. 'Mūsā nũmosānumia nitirārē, mūsā marāpũsumũa nitirārē a'metārāticā'ña', niwũ.

28 Yũ'ũ pe'e a'tiro wereguti. No'o numiorē ña'arō weesĩ'rĩ ɯaripejase me'rā ĩ'agũnojō cũ po'peapu co me'rā ña'arō weetojasami.

29 "Tojo weerā mūsā caperi me'rā ña'arō weesĩ'rĩrā, tigare orewee cō'abo'caro weronjō maata ĩ'adu'ucā'ña. Ña'arō weedu'utirā, pecame'epu wa'arāsa'a. Mūsā capeare cō'arā, ti capea dia'cūrē bajuriorāsa'a. Nipe'tiro mūsā upu pecame'epu wa'acā, ña'ayu'rũsa'a.

30 Mejārōta bu'iri bocari nígũ, diacjũcamocā me'rā ña'arō weesĩ'rĩgũ, weedu'ucā'ña. Tojo weecā, nipe'tiro upu pecame'epu bu'iri bocabo'caro bu'iri da'reno'some", nicu niwĩ Jesú.

Jesú, marãpõtirã, nũmotirã a'merĩ cõ'ase cjasere ucũ'que ni'i

(Mt 19.9; Mr 10.11-12; Lc 16.18)

³¹ Jesú ninemocũ niwĩ: “Apeye todũporocjãrãpãre ní'quere tũ'opã: ‘No'o nũmorẽ cõ'agũ, “A'te ye bu'iri mũ'urẽ cõ'a'a” nirĩ pũrĩrẽ oja, core o'oroũa'a’, niwũ.

³² Yũ'ũ pe'e a'tiro weregutĩ. Ni'cũ cũ nũmorẽ co apĩ me'rã ña'arõ nitimicã cõ'agũnojõ core ũmũa me'rã ña'arõ weeri masõrẽ weronojõ tojacã weesami. No'o marãpũ cõ'ano'co me'rã nũmotigũnojõ quẽ'rã ña'arõ cũ nũmo nitigo me'rã a'metãrãgũ weronojõ tojasami”, nicũ niwĩ Jesú.

Jesú “A'tiro weerãti” nise cjasere cã bu'e'que ni'i

³³ Jesú a'tiro werenemocũ niwĩ: “Apeyere todũporocjãrãrẽ ní'quere tũ'opã: ‘Mũsã “Õ'acũ wãme me'rã weeguti” ní'caronojõta nisooro marĩrõ queoro weeya’, niwũ.

³⁴ Yũ'ũ pe'e a'tiro weregutĩ. Mũsã ãpẽrãrẽ ‘A'tiro weerãti’ nĩrã, Õ'acũrẽ wãmepeoticã'ña. ‘Ë'mũse me'rã weerãti’, niticã'ña. Õ'acũ nirõ topũta ni'i.

³⁵ ‘A'ti nucũcã me'rã ni'i’, niticã'ña. Õ'acũ wéeca di'ta ni'i. Jerusalẽ quẽ'rã marĩ wiogu Õ'acũ ya macã ni'i. Tojo weerã Jerusalẽ me'rã wãmepeoticã'ña.

³⁶ Tojo nicã ‘Ësã ya dũpoa me'rã ni'i’, niticã'ña. Mũsã tojo nise me'rã ni'cã poadare ñirĩ da o butiri da dũcayumasĩtisa'a.

³⁷ A'tiro dia'cũ niña. Diacjũ nicã, wãmepeoro marĩrõ 'Diacjũta ni'i', niña. Tojo niticã, 'Diacjũ niwe'e', niña. Musã ninemopeosepua no'o wãtĩ wãcũse o'ose nibosa'a.

Jesú ãpẽrã mejẽcã weecã a'medititise ni'i
(Lc 6.29-30)

³⁸ "Apeyere toduporocjãrãrẽ ní'quere tũ'opã: 'Ni'cũ musãrẽ capea paatĩ'acã, musã quẽ'rã mejãrõta cũrẽ paatĩ'aa'meña', niwũ. Tojo nicã 'Upicare paape'ecã, mejãrõta cũrẽ paape'ea'meña', niwũ.

³⁹ Yũ'ũ pe'e musãrẽ a'tiro wereguti. Musãrẽ ña'arõ weecã, tojo tũ'oña'cã'ña. A'meticã'ña. Tojo weronojõ o'ogu, mũ'urẽ ni'cã pe'e pã'rẽ diapoapu paacã, ape pã'rẽ du'sari pã'rẽ pe'ere majãminũ'cã, paadutiya tja.

⁴⁰ Ni'cũ beseri masã tiropũ mũ'urẽ weresã'cũ mũ'ũ ya camisare sẽrĩbosami. Cũ tojo weecã, bu'icjãrõ mũ'ũ sãñarõ quẽ'rãrẽ tuweeo'oya.

⁴¹ Surara mũ'urẽ ni'cã kilómetro cũ yere miabosaya nicã, mũ'ũ pe'e cũ uacã, pua kilómetro miabosaya.

⁴² No'o mũ'urẽ apeyenojõ sẽrĩcã, o'oya. Apeyenojõ mũ'urẽ wasocã, 'Wasowe'e', niticã'ña", nicũ niwĩ Jesú.

Marĩrẽ ã'atu'tirãrẽ ma'idutise ni'i
(Lc 6.27-28,32-36)

⁴³ Jesú werenemocũ niwĩ: "Apeye toduporocjãrãrẽ ní'que quẽ'rãrẽ tũ'opã: 'Musã me'rãcjũrẽ ma'ña. Musãrẽ ã'atu'tigu pe'ere a'pepũrĩña', niwũ.

44 Yu'u pe'e musārē wereguti. Musārē ī'atu'tirārē ma'īna. Musārē ña'arō ucūrārē 'Añurō wa'ato', niña. Musārē ña'arō weecā, ña'arō bujicā'micā, na ye niatjere Ō'acūrē sērībosaya.

45 Tojo weerā marī pacu u'musepu nigú pō'rā ni'i nisere ī'orāsa'a. Cū añurā, ña'arā tiropu mujipūrē bo'reyucā weemi. Mejārōta añurō weerā, ña'arō weerā tiropu aco pejacā weemi.

46 Musārē mairā dia'cūrē ma'írā, ¿ñe'enojōrē musā Ō'acū o'ojatjere bocabosau? Niyeru wapaseeri masā quē'rā tojota weema. Na ña'arā nimirā, na me'rācjārārē ma'isama.

47 Musā acawererā dia'cūrē añudutirā, ¿ñe'enojōrē añuse weerā weebosau? Ō'acūrē ējōpeotirā quē'rā tojota na acawererā dia'cūrē añudutisama. Tojo weerā nipe'tirārē a'merī ma'i, añudutiya.

48 Marī pacu u'musepu nigú ña'ase moogū nimi. Musā quē'rā cū weronojō ña'ase moorā ninu'cūcā'ña", ni werecu niwī Jesú.

6

Añurō weesetise cjasere Jesú bu'e'que ni'i

1 Jesú a'tiro werenemocu niwī: "Musā weesere āpērārē ī'adutirā, na ī'orōpu dia'cū añurō weeticā'ña. Musā tojo weecāma, marī pacu u'musepu nigú ne cā'rō añusere musārē o'osome.

2 Tojo weerā musā pajasecūorārē weetamurā, nipe'tirārē werestepe'otićā'ña. Weeta'sari masā na nerēwūasepu, tojo nicā macā decopu na

wee'quere werestepe'ocã'ma. Masãrẽ añurõ ucũdutihã tojo weesama. Musã na weronojõ weeticã'ña. Diacjũ musãrẽ weregutì. Narẽ masã añurõ ucũse me'rã wapata'atojama. Tojo weerã na be'ropure bocasome.

³ Musã pe'e pajasecuorãrẽ apeyenojõ o'orã, no'o mũ'ũ me'rãcjũ ì'atiri cura o'oya.

⁴ Ya'yioro ãpẽrã na masõtiro o'oya. Tojo weecã, marĩ pacũ nipe'tise marĩ ya'yioro weesere ì'ape'ogu, musãrẽ añusere o'ogusami.

*Jesú 'Õ'acũrẽ sãrĩrã, a'tiro ñubueya' nise ni'i
(Lc 11.2-4)*

⁵ "Musã ñubuerã, weeta'sari masã weronojõ weeticã'ña. Na nerẽwuase wi'seripũ, tojo nicã masã pãjãrã yũ'rũaropũ nu'cũ, masã ì'ato nĩrã ñubuesama. Musãrẽ diacjũ weregutì. Na ãpẽrã ì'ase me'rã wapata'atojama. Be'ropure bocasome.

⁶ Musã yũ'ure ãjõpeorã, musã ya tucũpũ sãjãa, sopere bi'a, musã pacũ Õ'acũ musã me'rã nigũrẽ sãrĩ, ñubueya. Tojo weecã, marĩ pacũ no'o bajutiropũ weesere ì'ape'ogu, musãrẽ añusere o'ogusami.

⁷ "Õ'acũrẽ ñubuerã wãcũtimirã, pejetiri mejãrõta ñubuemãjãticã'ña. Õ'acũrẽ masõtirã, ãsãrẽ peje ucũse me'rã tũ'ogusami nĩrã, tojo weesama.

⁸ Musã na weronojõ weeticã'ña. Marĩ pacũ musã uasenojõrẽ sãrĩatji duporo masõtijasami.

⁹ Tojo weerã musã a'tiro ñubueya:

""Pacũ, mũ'ũ ỹ'mũsepũ ni'i.

Nipe'tirã mũ'ũrẽ wiopesase me'rã ãjõpeoato.

10 A'ti turipure mu'u bese'cu maata wiogu sājāgū a'tiato.

ʔ'musepure mu'u uaro dia'cū weesama.

A'ti turicjārā quē'rā mejārōta weeato.

11 ʔsārē umucorinucū ba'ase o'oya.

12 ʔsā ña'arō wee'quere acobojoya.

ʔsā āpērārē acobojo'caro weronojōta ūsā quē'rārē acobojoya.

13 ʔsā ña'arō weesi'rīsere cā'mota'aya.

Tojo nicā ña'agū ūsārē niquesācā, cā'mota'aya.

Mu'u ni'cūta dutimasī'i.

Tutuayurūgu ni'i.

Mu'u ni'cūrēta masā ējōpeorāsama.

Mu'u ninu'cūcūsa'a', ni sērīña Ō'acūrē.

14 "Āpērā musārē ña'arō wee'quere acobojocā, marī pacu u'musepu nigū quē'rā musārē acobojogusami.

15 Tojo weeticāma, marī pacu musā ña'arō wee'quere acobojosome", nicu niwī Jesú.

Jesú "Be'ti ñubuerā, a'tiro weeya" nise ni'i

16 Jesú narē bu'enemocu niwī: "Musā be'ti ñubuerā, weeta'sari masā weronojō weeticā'ña. Na āpērārē añurō wācūduti, be'tima nidutirā bujawetirā weronojō weesoosama. Diacjū musārē wereguti. Na masā añurō wācūse dia'cūrē wapata'atojasama. Be'ropure bocasome.

17 Musā pe'e be'ti ñubuerā, musā weewaronojōta weeya. Diapoa waacoe, wujapoame'rīcā'ña.

18 Tojo weecā, āpērā musā be'tisere masīsoma. Marī pacu dia'cū marī ya'yioro weesere

ĩ'ape'ogu masĩgũsami. Cũ musārē añusere o'ogusami”, nicu niwĩ Jesú.

*Ɔ'musepu marĩ bocatjere wãcũnrũdutise ni'i
(Lc 12.33-34)*

¹⁹ Jesú bu'enemocu niwĩ: “Apeyenojõ a'ti turi cjasere peje seeneocũuticã'ña. Te butiwiji, boadija wa'asa'a. Tere ãpērãnojõ ba'abajuriodijocã'sama. Musã neocũusere yajari masũ sãjãa, yajape'ocũsami.

²⁰ Tojo weronojõ o'orã, u'muse cjase pe'ere seeneocũuyuya. Õ'acũ uaronojõ weenu'cũcã'ña. Tojo weerã topure peje añuse cuorãsa'a. Topure musã seeneocũu'que musã cuoatje ne butiwijisome. ãpērãnojõ ne ba'atirãsama. Yajari masã quẽ'rã Õ'acũ tiropu sãjãa, yajasmine.

²¹ Marĩ uputu ma'isere wãcũnrũsa'a. Tojo weerã a'ti turi cjase dia'cũrẽ wãcũnrũticã'ña. Õ'acũ ye pe'ere wãcũnrũña”, nicu niwĩ Jesú.

*Marĩ caperi sĩ'ocja weronojõ ni'i nise ni'i
(Lc 11.34-36)*

²² Jesú a'tiro werenemocu niwĩ: “Marĩ caperi sĩ'omu'tãcja weronojõ ni'i. Marĩ caperi añucã, añurõ ĩ'amasĩ'i.

²³ Marĩ caperi ĩ'aejaticãma, añurõ ĩ'atisa'a. A'te weronojõ musã Õ'acũrẽ ĩjõpeo, cũ yere weecã, caperi añurõ weronojõ ni'i. Musã a'ti turi cjase pe'ere wãcũnrũcãma, caperi ĩ'aejatirã weronojõ ni'i. Õ'acũ uaronojõ weetirã, na'itĩ'arõpu nirã, cũrẽ masĩtirã weronojõ ni'i.

Niyerure ma'írã, Õ'acũ pe'ere ma'itisa'a nise ni'i

(Lc 16.13)

24 "Ni'cũ ãpērãrẽ da'raco'tegu puarã dutisere weemasītisami. Ni'cũrẽ ma'ígũ, apĩrẽ ma'itisami. Tojo nicã ni'cũ dutisere yu'tigũ, apĩ dutise pe'ere yu'titisami. ãrã weronojõ niyeru, a'ti nucũcã cjasere ma'írã, Õ'acũ pe'ere ma'imasītisa'a.

Õ'acũ cũ yarãrẽ co'tese ni'i

(Lc 12.22-31)

25 "Musãrẽ a'tiro wereguti: '¿Ñe'enojõ ba'arāsari? ¿Ñe'enojõ sĩ'rĩrāsari? ¿Ñe'enojõ sãñarāsari?' ni wãcũque'titicã'ña. Marĩ catise ba'ase nemorõ wapati'i. Marĩ upũ quẽ'rã su'ti nemorõ wapati'i.

26 Mirĩcũarẽ wãcũña. Na ba'asĩ'rĩrã, otese capere ote, pĩ'rĩ ducaticã weetisama. Te ducati'quere ba'ase nũrõse wi'seripũ nũrõtisama. Tojo weetimirã, ujaboatisama. Marĩ pacũ u'musepũ nigũ narẽ ba'ase o'osami. Musã pe'ere mirĩcũa nemorõ ma'iyu'rũnũ'cãsami.

27 No'o musã upũtũ wãcũque'tirã, pajicurero bucyanemotisa'a. Mejõ waro wãcũque'tima'asa'a.

28 "¿De'ro weerã musã sãnatje su'tire wãcũque'titi? O'ori, nũcũ cjasere wãcũña. Te no'o uaro pĩ'rĩbajaque'atisa'a. Da'rati, su'atimirõ, su'ti añurõ sãnarõ weronojõ baju'u.

29 Marĩ ñecũ wioꝝ Salomó añuse su'ti sãñacũ niwĩ. Cũ tojo sãñamigũ, o'orire ni'cãrõwijiticũ niwĩ. Te o'ori añubutiase ni'i.

30 Ni'cã nũmũ catíni'i, ape nũmũ ñaidija wa'asa'a. Be'ro pecame'epũ ãjũacõ'ano'sa'a. Yoaticã catimicã, Õ'acũta o'orire tojo añurõ bajume'rĩcã weesami. Cũ o'orire añurõ co'tero nemorõ mũsã pe'ere weesami. Mũsã, mũsã ãjõpeotise bu'iri wãcũque'ti'i.

31 Tojo weerã '¿Ñe'enojõrẽ ba'arãsari? ¿Ñe'enojõrẽ sĩ'rĩrãsari? ¿Ñe'enojõrẽ sãñarãsari?' ni wãcũque'titicã'ña.

32 A'ti turicjãrã Õ'acũrẽ ãjõpeotirã tere wãcũque'tisama. Marĩ pacũ u'mũsepũ nigũ mũsã uasenojõrẽ masĩtojasami.

33 Tojo weerã Õ'acũ yere wãcũyu'rũnũ'cãña. Tojo nicã cũ dutisere weesirutuya. Tojo weecã, nipe'tise mũsãrẽ du'sasenojõrẽ o'obu'ipeogusami.

34 Tojo weerã '¿Ñamiacã de'ro wa'arosari?' ni wãcũque'titicã'ña. Ni'cãcãrẽ mũsã ña'arõ yu'rũatje nitoja'a. Tojo weerã ni'cãcã cjase dia'cũrẽ wãcũña. Ape nũmũ cjasere wãcũque'titicã'ña. Æmũcorinũcũ Õ'acũ mũsãrẽ weetamugũsami", nicũ niwĩ.

7

*Ãpẽrãrẽ "Mũsã ña'arã ni'i" niticã'ña nise ni'i
(Lc 6.37-38,41-42)*

¹ Jesú ninemocũ niwĩ:

“Musã ãpērãrē ‘Na ña'arã nima’, ni bese-weeticã'ña. Tojo weecã, Õ'acũ quẽ'rã musãrē besesome.

² Musã ãpērãrē bese'caronojõta, tojo nicã musã bese'caro ejatuaro Õ'acũ musã quẽ'rãrē besegusami.

³ Musã basu ña'arã nimirã, ¿de'ro weerã ãpērã pe'ere ‘Ña'arã nima’, niti? Æpērãrē ‘Musã ña'arã ni'i’ nise duporo musã ye pe'ere ï'amũ'tãña.

⁴ Musã a'te weronojõ nibosa'a. Musã acaweregure ‘Mu'u ya capeapu cã'po'caroacã ni'i’, nibosa'a. Musã ya capeapu pajiri po'caro pe'ere ï'amũ'tãtimirã, tojo nibosa'a. Musã basu musã ya capeapu pajiri po'caro cuomirã, musã acaweregu cã'rõacã cuogũ pe'ere ‘Mu'u ya capeapu nisere miicõ'arãti’, ¿niti?

⁵ Musã tojo wéerã, weeta'sari masã ni'i. Musã ye caperipu nise pe'ere miicõ'amũ'tãña yujupu. Tojo wéeca be'ro musã acaweregu cã'rõacã caperipu nise pe'ere miicõ'amasĩrãsa'a”, ni queose o'ocũ niwĩ Jesú.

⁶ Apeye ninemocũ niwĩ tja:

“Õ'acũrē yabi bujicã'rãrē cã ye queti añusere wereticã'ña. Narē wererã, diayiare añusere o'orã weronojõ weebosa'a. Diayia uamarã añuse o'omicã, majãmiĩ'a, cũ'rĩsama. Mejãrõta Õ'acũrē ëjõpeosi'rĩtirãrē añuse cã ye cjasere wereticã'ña. Narē wererã, yeseare ñaquẽ wapabujuri dare doqueo'orã weronojõ weebosa'a. Yesea ti dare u'tacũu, te perire no'o uaro weestecusiasama. Na weronojõ nirãrē mejõ waro Õ'acũrē yabi bujicã'rãrē añuse cã ye cjasere

werebosa'a.

'Õ'acũrẽ sērĩña' nise ni'i
(Lc 11.9-13; 6.31)

7 "Õ'acũrẽ sērĩña. Cũrẽ sērĩcã, o'ogusami. Mũsã sērĩ a'manu'cũrã, bocarãsa'a. Mũsã me'rãcũã ya wi'ire sope pu'to pisunu'cũcã, cũ mũsãrẽ pãosõrõrõ weronojõ weegusami.

8 Õ'acũ cũrẽ sērĩrãrẽ o'osami. No'o a'magũnojoõ bocagusami. Sope pu'to pisugu weronojõ sērĩnu'cũgũrẽ o'ogusami.

9 "Mũsã põ'rã ba'ase sērĩcã, ne ni'cũ narẽ ũtãpere o'otibosa'a.

10 Na wa'i sērĩcã quẽ'rãrẽ, añarẽ o'otibosa'a.

11 Mũsã ña'arã nimirã, mũsã põ'rãrẽ añusere o'omasĩ'i. To pũrĩcãrẽ marĩ pacu u'musepu nigũ cũrẽ sērĩrãrẽ nemorõ añusere o'ogusami.

12 "Mũsãrẽ ãpẽrã añurõ weeme'rĩcã uasa'a. Mũsã quẽ'rã tojota narẽ añurõ weeme'rĩcã'ña. Moisé duti'que, tojo nicã Õ'acũ ye quetire weremu'tãrĩ masã oja'que tojo weeduti'i.

Ë'muse cja sope cã'sopeacã ni'i nise ni'i
(Lc 13.24)

13 "Mũsã e'satiri sopepu, e'satiri ma'apũ sãjãaña. Pecame'epũ wa'atjo pe'e e'sari sope, tojo nicã ma'a quẽ'rã e'sari ma'ajo ni'i. Pãjãrã ti ma'apũre wa'ama.

14 Ë'musepu wa'ari sope pe'e, ma'a e'satiri ma'acã ni'i. Pejetirãcã ti ma'apũre wa'asama. Yu'ure ëjõpeorã cã'sopeacãpu, cã'ma'acãpu sãjãarã weronojõ nima.

*Yucugure tigu dūca me'rā ĩ'amasĩno'o nise ni'i
(Lc 6.43-44)*

¹⁵ "Āpērā 'Ūsā Ō'acũ ye quetire weremu'tārĩ masā ni'i', nisoosama. Marĩ ĩ'acā, na añurā bajumima. Oveja uatirā weronojō bajuma. Na tojo bajumirā, na wācūsepure yaiwa uamarā weronojō musā ějōpeosere dojorēsĩ'rĩsama. Narē tojo weeri nírā, añurō ĩ'anurũña.

¹⁶ Musā narē na weese me'rā ĩ'amasĩrāsa'a. Potagu ũ'se dūcatiwe'e. Wĩsō quē'rā ne ojo dūcatiwe'e.

¹⁷ Tojo weero añucju yucugu añuse dia'cũ dūcati'i. Ńa'acju quē'rā ña'asere dūcati'i.

¹⁸ Ne ni'cāgũ yucugu añuse dūcaticju ña'ase dūcatitisa'a. Ńa'ase dūcaticju quē'rā añuse dūcatitisa'a.

¹⁹ Añuse dūca marĩcjure paadijo, ũjũacō'acā'no'o.

²⁰ Tojo weerā musā nisoori masārē na weese me'rā ĩ'amasĩrāsa'a", nicu niwĩ Jesú.

*Nipe'tirā Ō'acũ nirõpu wa'asome nise ni'i
(Lc 13.25-27)*

²¹ Jesú narē werenemocu niwĩ:

"Nipe'tirāputa no'o yu'ure 'Wiogu' niwuarānojō ũ'muse yu'u nirõpure sājāasome. Yu'u pacu ũ'musepu nigũ cũ ũaro weerā dia'cũ sājāárāsama.

²² Yu'u añurā, ña'arārē beseatji numu nicā, pājārā yu'ure a'tiro nirāsama: 'Ūsā wiogu, mu'u ye cjase masārē bu'ewu, mu'u wāme me'rā wātĩarē cō'awĩrōwũ. Tojo nicā mu'u wāme me'rāta peje añuse weeĩ'owũ', nirāsama.

23 Na tojo nimicã, ‘Musãrẽ ne masiticãti. Musã ña'arõ wee'cãrã ni'i. Wa'arãsa'a', nigũsa'a narẽ”, nicu niwĩ Jesú.

*Puarã wi'i yeenũ'cãse queose ni'i
(Mr 1.22; Lc 6.47-49)*

24 Jesú masãrẽ a'tiro werecu niwĩ:

“Yu'u ucũsere tu'óca be'ro yu'u dutisere weegunojõ tu'omasigũ, wi'i yee'cu weronojõ nisami. Cũ ã'cũarõpu se'esãjã, ãtãpu tutuari wi'i yeemujãti'cu weronojõ nisami.

25 Be'ro acoro pejaa, dia pu'eejasa'a. Ti wi'i wĩ'rõ wëecã, ãtãgã bu'ipũ wéeca wi'i niyuro, ne se'tedijatisa'a.

26 Apĩ pe'e yu'u ucũsere tu'omigũ, yu'u dutisere weetisami. Cũ tu'omasitigũ, nucũporo õjẽrõpu wi'i wee'cu weronojõ nisami.

27 Be'ro acoro pejaa, dia pu'eejasa'a. Ti wi'i upũtu wĩ'rõ wëecã, nucũporopũ wéeca wi'i niyuro, maata wëecõ'ape'ocã'no'sa'a. Ña'abutiario wa'asa'a ti wi'i”, nicu niwĩ Jesú.

28 Be'ro Jesú bu'etu'ajaca be'ro masã cũ bu'esere ã'amarãrã, “Bu'eme'rĩyu'rũami”, nicãrã niwã.

29 Cũ Moisé oja'quere bu'eri masã weronojõ bu'eticu niwĩ. Dutisere cuogũ weronojõ narẽ bu'ecu niwĩ. Tojo weerã ã'amarãcãrã niwã.

8

*Jesú cãmi boagure yu'rũo'que ni'i
(Mr 1.40-45; Lc 5.12-16)*

1 Jesú ãrũgũpu ní'cu dijaticã, pãjãrã masã cũrẽ sirutucãrã niwã.

² Cũ ma'apũ wa'ari cura ni'cũ cãmi boagũ Jesú tiropũ wa'acũ niwĩ. Cũ tiro ejagũ, ejaque'a, a'tiro nicũ niwĩ:

—Wiogũ, mũ'ũ dutire yũ'rũogũ ni'i. Yũ'ũre yũ'rũoya, nicũ niwĩ.

³ Cũ tojo nicã tũ'ogũ, Jesú cũrẽ ñapeo, nicũ niwĩ:

—Jau. Mũ'ũrẽ yũ'rũoguti. Cãmi marĩgũ tojayá, nicũ niwĩ.

Cũ tojo nicãta, cũ cãmi boase yatipe'tia wa'acaro niwĩ.

⁴ Tojo wa'áca be'ro Jesú cũrẽ nicũ niwĩ:

—Ne ãpẽrãrẽ wereticã'ña. Diacjũta pa'i tiropũ mũ'ũ ye cãmi yati'quere ĩ'ogũ wa'aya. Cũ mũ'ũrẽ “Mũ'ũ cãmi boasere pe'tia wa'a'a”, nigũsami. Cũ tojo nĩca be'ro Moisé cũ Ō'acũrẽ e'catise o'oduti'quere o'oya. Mũ'ũ tojo wee yũ'rũca be'ro masã me'rã nisetigusa'a tja, nicũ niwĩ.

Jesú surara wiogũre da'raco'tegũre yũ'rũo'que ni'i

(Lc 7.1-10)

⁵ Be'ro Jesú Capernaupũ ejacũ niwĩ. Topũ ni'cũ wiogũ romano masũ Jesú pu'to a'ticũ niwĩ. Cũrẽ weetamuse sãrĩcũ niwĩ.

⁶ —Wiogũ, yũ'ũre da'raco'tegũ pũrõ dutitigũ, ya wi'ipũ cũñami. Cũ sijamasĩtiami. Ūputũ waro pũrĩno'ami, ni wercũ niwĩ.

⁷ Cũ tojo nicã tũ'ogũ, Jesú nicũ niwĩ:

—Jau. Cũrẽ yũ'rũogũ wa'aguti, nicũ niwĩ.

⁸ Surara wiogũ cũrẽ yũ'ticũ niwĩ:

—Wiogũ, ya wi'ipũ mũ'ũrẽ sãjãcã weemasĩtisa'a. Yũ'ũ mejõ nigũ ni'i. Mũ'ũ

wa'atimigũ, mu'u dutio'ose me'rã yu'ure da'raco'tegu yu'rugasami.

⁹ Yu'u ãpẽrã surara docapu ni'i. Na dutisere wee'e. Yu'u quẽ'rã ãpẽrã surarare dutitura'a. Yu'u docacjũrẽ "Wa'aya" nicã, cã wa'asami. Apĩrẽ "A'tia" nicã, a'tisami. Yu'ure da'raco'tegure "A'tiro weeya" nicã, yu'u duti'quere weesami. Tojo weegu mu'u yu'ure da'raco'tegure yu'rũdutiã, yu'rugasami, nicu niwĩ.

¹⁰ Jesú surara tojo nisere tu'ogu, tu'omarĩa wa'acũ niwĩ. Cũrẽ to siruturã pe'ere nicu niwĩ:

—Ã'rĩ romano masũ yu'ure añurõ ãjõpeomi. Diacjũ musãrẽ were'e. Ã'rĩ weronojõ ãjõpeogu ne ni'cũ Israe curuacjũrẽ bocaejaticãti.

¹¹ Musãrẽ wereguti. Pãjãrã judío masã nitirã ã'rĩ weronojõ yu'ure ãjõpeorãsama. Na nipe'tirocjãrã judío masã nitimirã, Õ'acũ wiogu nirõpũre nirãsama. Na quẽ'rã u'musepũre marĩ judío masã ñecũsumua Abrahã, Isaa, Jacob me'rã duji ba'arãsama.

¹² ãpẽrã judío masã nimirã, ãjõpeotise bu'iri u'musepũre wa'abo'cãrã wa'asome. Na'itĩ'arõ aperopũ Õ'acũ narẽ cõ'abajuriogusami. Topũ na pũrĩno'rã, upicari cũ'rĩdio, utirãsama, nicu niwĩ Jesú.

¹³ Tojo nĩca be'ro surara wiogure nicu niwĩ:

—Mu'u ya wi'ipũ tojaagusa'a. Mu'u ãjõpeo'caronojõta wa'arosa'a, nicu niwĩ. Cũrẽ tojo nirĩ curata da'raco'tegu cã dutire yu'rũcũ niwĩ.

Pedro mañecõrẽ Jesú yu'rũo'que ni'i
(Mr 1.29-31; Lc 4.38-39)

14 Be'ro Jesú Pedro ya wi'ipũ wa'acũ niwĩ. Ti wi'ipũ sãjãtagũ, Pedro mañecõ ujaque uputu dutitigo cũñagõrẽ bocaejasũ niwĩ.

15 Tojo weegu co omocãrĩrẽ ñe'ecu niwĩ. Cũ tojo weeri curata maata ujaque surua wa'acaro niwũ. Be'ro co wã'cãnu'cã, narẽ ba'ase etico niwõ.

Jesú pãjãrã dutitirãrẽ yu'rũo'que ni'i
(Mr 1.32-34; Lc 4.40-41)

16 Na'ique'ari cura masã pãjãrã wãtĩ sãjãno'cãrãrẽ Jesú pu'topũ miacãrã niwã. Cũ ucũse me'rã wãtĩa napure sãjãa'cãrãrẽ cõ'awĩrõcsũ niwĩ. Tojo nicã nipe'tirã dutitirãrẽ yu'rũocsũ niwĩ.

17 Jesú cũ tojo weecã, duporocjũpu Isaia Õ'acũ ye queti weremu'tãrĩ masũ oja'caronojõta wa'acaro niwũ. A'tiro ni ojacũ niwĩ: “Marĩ tutuatísere, marĩ dutire cũ miwapasami”, ni ojano'wũ.

Jesú me'rã wa'asĩ'rĩmi'cãrã ye queti ni'i
(Lc 9.57-62)

18 Jesú pãjãrã cũ sumutopũ nerẽnu'cãcã ã'agũ, cũ bu'erãrẽ a'tiro nicũ niwĩ:

—Te'a ditara siaquijipũ, nicũ niwĩ.

19 Cũ tojo nicã, ni'cũ Moisé duti'quere bu'eri masũ Jesú pu'to wa'a, ucũcsũ niwĩ:

—Masãrẽ bu'egu, mu'ũ no'o wa'aro mu'urẽ sirutusijaguti, nicũ niwĩ.

20 Jesú cãrẽ yu'ticũ niwĩ:

—Wa'icurã cãrĩrĩ tuti c̄osama. Mirĩcũa quẽ'rã na põ'rãtiri su'tiro c̄osama. Yũ'u pũrĩcã Õ'acũ macũ masũ weronojõ up̄utigũ ne cã'rõ cãrĩpesaro, yaro diácjũrẽ moo'o, nicũ niwĩ.

²¹ Apĩ Jesure ãjõpeogũ cãrẽ a'tiro nicũ niwĩ:

—Wioğũ, yũ'u quẽ'rã mu'arẽ sirutuḡati. Mejõ yũ'u pacũ tiropũ wa'aḡati yujupũ. Topũ ni, be'ro yũ'u pacũ wẽrĩca be'ro yaatojagupũ mu'ũ me'rã wa'aḡati, nicũ niwĩ.

²² Jesú cãrẽ yũ'ticũ niwĩ:

—Yũ'u me'rã wa'asĩ'rĩgũ, ni'cãrõacã yũ'ure sirutuya. Yũ'ure ãjõpeotirã wẽrĩ'cãrã weronojõ nima. Náta tja ãpẽrã wẽrĩ'cãrãrẽ a'merĩ yaato, nicũ niwĩ.

Jesú wĩ'rõrẽ, tojo nicã pã'cõrĩrẽ di'tamarĩacã wee'que ni'i

(Mr 4.35-41; Lc 8.22-25)

²³ Be'ro Jesú yucũsupũ mujãsãjãcũ niwĩ. Cũ bu'erã cãrẽ ba'patiwa'cãcãrã niwã.

²⁴ Na ditarapũ nirĩ cura up̄utu wĩ'rõ a'ticaro niwũ. Tojo weero na yucũsure pacase pã'cõrĩ paaquesãamujãcaro niwũ. Tojo wa'ari curare Jesú cãrĩa wa'acũ niwĩ.

²⁵ Tojo weerã cũ bu'erã cũ siropũ sãñagũrẽ wã'cõrã buruacãrã niwã. Cãrẽ “Wioğũ, ãsãrẽ yũ'rũoya. Marĩ mirĩdijarã wee'e”, nicãrã niwã.

²⁶ Cũ wã'cã, narẽ yũ'ticũ niwĩ:

—¿De'ro weerã tocã'rõ uiti? Musã yũ'ure cã'rõacã waro ãjõpeose c̄uo'o, nicũ niwĩ. Tojo nitoja, wã'cãnu'cã, wĩ'rõrẽ, pã'cõrĩrẽ di'tamarĩacã weecũ niwĩ. Nipe'tise di'tamarĩdijape'tia wa'acaro niwũ.

27 Tojo wa'acã ĩ'arã, cũ bu'erã ĩ'amarĩarã, a'tiro nicãrã niwã:

—¿Ñamũnojõ masũ nimiticũ ã'rĩ? Wĩ'rõ, pã'cõrĩputa cũrẽ tũ'omaatidojacã'a, nicãrã niwã.

Jesú wãtĩa sãjãno'cãrãrẽ cõ'awĩrõ'que ni'i
(Mr 5.1-20; Lc 8.26-39)

28 Jesú wĩ'rõrẽ yũsũoca be'ro ape pã'rẽpũ pẽ'ajacãrã niwã. To Gadara wãmetiropũ nicaro niwũ. Topũ pũarã mũũa wãtĩa sãjãno'cãrã masãperi wa'teropũ ní'cãrã Jesú tiro a'ticãrã niwã. Na uarã waro niyucã, ne ni'cũ ti ma'apũre yũ'rũaticãrã niwã.

29 Na Jesure ĩ'arã, caricũcãrã niwã:

—Jesú, Õ'acũ macũ, ¿de'ro weegũ ãsãrẽ cari-bogũ a'titi? ¿Õ'acũ cũ bu'iri da'reatje dũporo ãsãrẽ bu'iri da'reyugũ a'tiati? nicãrã niwã.

30 Na yũ'rũro pãjãrã yesea to auba'a nu'cũcãrã niwã.

31 Wãtĩa narẽ ĩ'arã, Jesure nicãrã niwã:

—Mũ'ũ ãsãrẽ cõ'awĩrõgũ, sõjã yeseapũre sãjãaduticureya, nicãrã niwã.

32 Jesú “Tojota wa'ato”, nicũ niwĩ. Cũ tojo nicãta, na masãpũre nimi'cãrã yeseapũre sãjãacãrã niwã. Yesea na wãtĩa sãjãca be'ro opa tũ'rũpũ ní'cãrã omamaati, ditarapũ doqueñojã wa'acãrã niwã. Topũ mirĩboape'tia wa'acãrã niwã.

33 Yesea co'terã tojo wa'acã ĩ'arã, mũputu mũcũarã, macãpũ omatojaacãrã niwã. Topũ ejarã, nipe'tise wãtĩa sãjãno'cãrãrẽ wa'a'quere werecãrã niwã.

³⁴ Tere tu'orã, macãcjãrã nipe'tirã Jesú tiropu wa'acãrã niwã. Cãrẽ ĩ'arã, a'tiro nicãrã niwã:
—A'tore wijawã'cãña. Apesepu wa'aya, nicãrã niwã.

9

Jesú sijamasĩtigure yu'rũo'que ni'i
(Mr 2.1-12; Lc 5.17-26)

¹ Jesú wãtĩarẽ cõ'awĩrõca be'ro yucũsupu mäjãsjã, cũ ya macãpu majãmipẽ'acũ niwĩ tja.

² Topu ãpẽrã ni'cũ sijamasĩtigure Jesú tiropu cũ pesaro me'rã wuawã'cãcãrã niwã. Na “Jesú ũsã me'rãcjũrẽ yu'ruogusami”, nicãrã niwã. Na ějõpeocã ĩ'agũ, Jesú sijamasĩtigure a'tiro nicũ niwĩ:

—Wãcũtutuaya. Mu'ũ ña'arõ wee'quere acobojono'toja'a, nicũ niwĩ.

³ Cũ tojo nirĩ curare Moisé duti'quere bu'eri masã topu nicãrã niwã. Na a'tiro wãcũcãrã niwã: “Ã'rĩ cũ tojo ucũse me'rã Õ'acũrẽ ña'arõ ucũgũ weemi. Cũ 'Õ'acũ weronojõ tutuagu ni'i, ¿ni wãcũsari? Ã'rĩ marĩ weronojõ upũtigu masã ña'arõ wee'quere acobojomasĩtisami”, ni wãcũcãrã niwã.

⁴ Jesú na tojo wãcũsere masĩgũ, narẽ nicũ niwĩ:

—¿De'ro weerã musã yu'ure ña'arõ wãcũti?

⁵ ¿De'ro nise pe'e diasatibutiati? ¿“Mu'ũ ña'arõ wee'quere acobojono'toja'a” o “Wã'cãnu'cã, sijawã'cãña” nise pe'e diasaweti? “Mu'ũ ña'arõ wee'quere acobojono'toja'a” nicã ĩ'atimirã, ějõpeoya marĩ'i. “Wã'cãnu'cã,

sijawã'cãña" nicã pe'ema, cã sijasere ï'atojarãpu "Diacjũta ni'i", ni ãjõpeo'o.

⁶ Tojo weegu yu'u Õ'acũ macũ masũ weronojõ uputigu yu'u tutuasere ï'ogũ, ã'rĩ sijamasĩtigure yu'ruoguti. Te me'rã musã yu'u masã ña'arõ wee'quere acobojomasĩsere masĩrãsa'a, nicu niwĩ.

Be'ro sijamasĩtigure a'tiro nicu niwĩ:

—Wã'cãnu'cãña. Mu'u cũña'carore tuutũrẽ, miuwua tojaagusa'a mu'u ya wi'ipu, nicu niwĩ.

⁷ Cũ tojo nicã, sijamasĩtigu wã'cãnu'cã, cũ ya wi'ipu tojaa wa'acu niwĩ.

⁸ Masã cũ tojo wa'asere ï'arã, uputu ucucãrã niwã. Tojo weerã Õ'acũ u'musepu nigũrẽ a'tiro nicãrã niwã:

—Mu'u tutuase masũpure o'o'que añuyã'rua'a, nicãrã niwã.

Jesú Mateo a'ti pũrĩ oja'cãre piji'que ni'i
(Mr 2.13-17; Lc 5.27-32)

⁹ Jesú sijamasĩtigure yu'ruóca be'ro wa'agu, yu'ure ï'abocawĩ. Yu'u romano masã wiogure niyeru wapaseebosari wi'ipu da'ragu dujiwu. Yu'ure ï'agũ, "Yu'u me'rã a'tia", niwĩ. Cũ tojo nicãta, cũ me'rã wa'awu.

¹⁰ Be'ro ya wi'ipu cũ bu'erã me'rã ba'agu wa'awĩ. Na ba'ari cura ãpẽrã quẽ'rã pãjãrã niyeru wapaseeri masã, tojo nicã judío masã "Ña'arõ weeri masã nima" nino'rã quẽ'rã ba'arã ejawã.

¹¹ Fariseo masã tojo weecã ï'arã, cũ bu'erãrẽ sãrĩtiña'wã:

—¿De'ro weegu musārē bu'egu niyeru wapaseeri masā, āpērā ña'arō weeri masā me'rā ba'ati? niwā.

¹² Na tojo nisere tu'ogu, Jesú a'tiro niwī:

—Duti moorā ocoyedutirā duturure a'matisama. Dutitirā pūrīcā a'masama.

¹³ Ō'acū ye queti ojāca pūrīpū na oja'quere bu'erā wa'aya. Ō'acū cū ucū'quere a'tiro ojacārā niwā: “Yū'u āpērārē pajaña'duti'i. Wa'icūrā ūjūamorōpeosere uawe'e', nicu niwī Ō'acū”, ni ojano'wū. Yū'u “Añurā ni'i” nirārē a'magū a'titiwū. Āpērā “Ūsā ña'arā ni'i” nirā pe'ere a'magū a'tiwū. Na ña'arō wee'quere bujaweti ducayudutigu a'tiwū, niwī Jesú.

“Mū'u bu'erā ¿de'ro weerā be'tiweti?” Jesure n'ique ni'i

(Mr 2.18-22; Lc 5.33-39)

¹⁴ Be'ro Juā masārē wāmeyeri masū bu'esere siruturi masā Jesú tiropū sērītiña'rā etawā:

—¿De'ro weerā ūsā weronojō, tojo nicā fariseo masā weronojō mū'u bu'erā pe'e Ō'acūrē ñubuerā, be'tiweti? niwā.

¹⁵ Na tojo nicā, Jesú yū'tiwī:

—¿De'ro weecjū omocā du'tegu na me'rā nīgū, cū pijio'cārārē bujaweti, be'tidutibosari? Be'ro cūrē āpērā aperopū miāca be'ro pūrīcārē bujaweti, be'tirāsama. Jesú, yū'u na me'rā ni'i yujupū; yū'u na me'rā niticā pūrīcārē, be'tirāsama nīgū, tojo niwī.

¹⁶ Apeye queose me'rā narē ninemowī. Tojo nīgū, ma'ma cū bu'ese me'rā todūporopū na

weeseti'que a'mesũ'amasĩtisa'a, nigũ weewĩ.
A'tiro queose o'owĩ:

—Mejã su'tiro ma'ma casero coeya marĩrĩ casero me'rã sereõ'ota basiowe'e. Tojo weecãma, ma'ma casero coecã wejedu'o, mejã su'tirote maata wejetũ'rẽsa'a. Nemorõ pajiri pe tã'rũnemosã'a.

¹⁷ Tojota wa'asa'a ma'ma vino mejã ajuro wa'icũrã casero me'rã wéeca ajuropũ poseyecã. Pã'mũyũ'rũ, ti ajuro tã'rũ, vino piostepe'tia wa'asa'a. Tojo wa'acã, vino bajudutia wa'asa'a. Ti ajuro quẽ'rã cõ'a wa'asa'a. Tojo weero ma'ma vinorẽ ma'ma ajuropũ poseyeno'o. A'tiro weecã vino, tojo nicã ti ajuro queoro tojame'rĩcã'sa'a, niwĩ Jesú. Duporopũ weeseti'que me'rã Jesú cũ ni'cãrõacã ma'ma bu'ese morẽta basiowe'e nigũ, tojo niwĩ.

*Jairo macõrẽ, tojo nicã dí mejã cõogore Jesú
yũ'rũo'que ni'i*

(Mr 5.21-43; Lc 8.40-56)

¹⁸ Jesú Juã wãmeyerĩ masũ bu'erãrẽ ucũrĩ curare ni'cũ judío masã nerẽrĩ wi'i wiogũ etawĩ. Jesú pũ'to ejaque'a, niwĩ:

—Yũ'u macõ ni'cãrõacã wẽrĩa wa'amo. Tojo wa'amicã, ya wi'ipũ wa'a, core ñapeocã, masãgõsamo tja, niwĩ.

¹⁹ Cũ tojo nicã tu'ogu, Jesú cũ me'rã wa'awĩ. Æsã cũ bu'erã quẽ'rã ba'patiwã'cãwũ.

²⁰ Ma'apũ Æsã wa'ari cura ni'cõ numio doce cũ'marĩ dí mejãrẽ dutitigo a'tico niwõ. Co Jesú sã'emapũ a'ti, cũ yaro su'tiro yapapũ ñe'eña'co niwõ.

21 A'tiro wācũco niwō: “Yũ'u cũ ya su'tiروه da'raña'seacā me'rā yũ'rũgosa'a”, nico niwō.

22 Co ñe'eña'cā tũ'oña'gũ, Jesú core majāmiĩ'a, niwĩ:

—Wācūtutuaya. Mũ'u ějōpeotjĩagō, yũ'rũono'copũ toja'a, niwĩ.

Cũ tojo nicāta, dí wijami'que bũ'anũ'cā pe'tia wa'acaro niwũ.

23 Be'ro Jesú wiogu ya wi'ipũ ejagu, na weewũaronojōpũma wẽrĩ'core yaari cura basapeorārẽ bocaejawĩ. Tojo nicā masā quẽ'rā upũtũ uticā ĩ'awĩ.

24 Cũ ti wi'i po'peapũ nirārẽ “Wijaaya. Co wẽrĩtimo. Cārĩgō weemo”, niwĩ.

Tere tũ'orā, masā cūrẽ bujicā'wā.

25 Jesú narẽ wijaadutiwĩ. Be'ro wẽrĩ'co pesari tucũpũ sājāa, co ya omocāpũ ñe'ecũ niwĩ. Tojo weecā, co wā'cānũ'cāco niwō.

26 Be'ro nipe'tiro ti di'tapũre Jesú core masō'que queti se'sa wa'acaro niwũ.

Jesú pũarā caperi ĩ'atirārẽ yũ'rũo'que ni'i

27 Jesú wiogu ya wi'ipũ ní'cũ wijaari cura pũarā caperi ĩ'atirā cūrẽ caricũsirutuwā.

—Davi pārami nituriagu, ũsārẽ pajaña'cureya, ni caricũwā.

28 Be'ro wi'ipũ sājācā, caperi ĩ'atirā cũ pu'topũ ejawā. Narẽ sērĩtiña'wĩ:

—¿Yũ'u musārẽ ĩ'acā weemasĩsere ějōpeoti? niwĩ.

—Ějōpeo'o, ni yũ'tiwā.

29 Na tojo nicā tũ'ogu, Jesú na caperipũ ñapeowĩ.

—Masā ějōpeo'caronojō queoro wa'ato, niwĩ.

³⁰ Tojo nicāta, na ï'awā. Be'ro “Yũ'u musārē tojo weesere āpērārē wereticā'ña”, niwī.

³¹ Cũ tojo nimicā, na wijáaca be'roacāta nipe'tiro ti di'tapũ cũ narē yũ'rũo'quere werestepe'ocā'cārā niwā.

Ucūmasītigũre Jesú ucūcā wee'que ni'i

³² Caperi bajuno'ti'cārā wijaari cura a'tiro wa'awũ. Āpērā Jesú tiropũ ni'cũ ucūmasītigũ wātī sājāno'cũre miiejawā.

³³ Jesú cūrē ï'agũ, wātī cūpure nigūrē cō'awīrōwī. Tojo weecā, cũ ucūmasīti'cũ ucūnũ'cāwī. Tocjārā tere ũputũ ï'amarīatjīarā, a'tiro niwā:

—Marī a'to Israe curuacjārā tiropũre tojo wa'acā, ne ni'cāti ï'atirā nicāti, niwā.

³⁴ Fariseo masā pe'e a'tiro niwā:

—Wātīa wiogũ tutuaro me'rā ã'rī wātīarē cō'awīrōsami, niwā.

Jesú masārē pajaña'que ni'i

³⁵ Jesú nipe'tise macārīpũ judío masā nerēse wi'serinũcũ bu'ecusiagũ wa'awī. Añuse queti Ō'acũ masārē yũ'rũose quetire werewī. Tojo nicā Ō'acũ wiogũ nimi nise quetire weregũ wa'awī. Dutitirārē de'ro na pūrīno'sere yũ'rũowī.

³⁶ Masārē ï'agũ, pūrō pajaña'wī. Na bujawetirā, wācūtutuatirā ovejare co'tegũ moorā weronojō niwā.

³⁷ Tojo weegũ Jesú ũsā cũ bu'erārē niwī:

—Diacjūta ni'i. Marī otese peje pī'rī dũcati'i. Tere miirā pe'e marībocurema.

³⁸ Tojo weerã te otese wiogure ãpẽrã miita-muajãrẽ sãrĩnemoña, niwĩ Jesú. A'te weronojõ Õ'acũ ye quetire masĩsĩ'rĩrã, pãjãrã waro nima. Mejõ te quetire wererã pe'e pejetirãcã nima. Tojo weerã ãpẽrã cũ o'ónemocã, Õ'acũrẽ sãrĩña, niwĩ Jesú.

10

Jesú cũ bu'erãrẽ bese'que ni'i

(Mr 3.13-19; Lc 6.12-16)

¹ Jesú masãrẽ bu'éca be'ro ãsã cũ bu'erã docere besewĩ. Ësãrẽ masãpũ nirã wãtĩarẽ cõ'awĩrõmasĩsere o'owĩ. Tojo nicã nipe'tise duti yũ'ruomasĩsere o'owĩ.

² Ësã cũ bese'cãrã doce a'tiro wãmetiwũ. Ne waro Simó niwĩ. Apetero cãrẽta tja Pedro pisuwã. Be'ro cũ acabiji André niwĩ. Cũ be'ro Santiago, tojo nicã cũ acabiji Juã, na pũarãputa Zebedeo põ'rã niwã.

³ Apĩ Felipe, apĩ Bartolomé, apĩ Tomás niwã. Yũ'u Mateo romano masã wiogure niyeru wã-paseebosagũ ní'cũ quẽ'rã na me'rã niwũ. Apĩ Santiago Alfeo macũ niwĩ. Tojo nicã Tadeo niwĩ.

⁴ Apĩ Simó celote curuacjũ niwĩ. Apĩ Juda Iscariote, be'ropũ Jesure ã'atu'tirãpũre o'oacjũ quẽ'rã niwĩ.

Jesú cũ bese'cãrãrẽ bu'edutio'o'que ni'i

(Mr 6.7-13; Lc 9.1-6)

⁵ Cũ beséca be'ro ãsã docere a'tiro niwĩ:
—Judío masã nitirã tiropũ wa'aticã'ña. Tojo nicã Samaria di'tapũ nise macãrĩpũre wa'aticã'ña.

6 Israe curuacjārã tiro pe'e wa'aya. Na Õ'acũ cã dutisere sirututirã, oveja na wiogure du'tiwija wisi'cārã weronojõ nisama.

7 Narẽ wererã wa'aya. “Cã'rõacã be'ro Õ'acũ bese'cu wiogũ sãjãgũsami”, niña.

8 Dutitirãrẽ yu'rũoya. Wẽrĩ'cãrãrẽ masõña. Cãmi boarãrẽ yu'rũoya. Wãtĩa sãjãno'cãrãrẽ cõ'awĩrõña. Yu'u mũsarẽ weemasĩsere wapa-marĩrõ o'o'o. Tojo weerã narẽ yu'rũorã, wa-paseeticã'ña.

9 »Mũsã wa'arã, ne niyeru miaticã'ña.

10 Ne ajuronojõ miaticã'ña. Su'ti, tojo nicã sapatu mũsã sãñase me'rã dia'cũ wa'aya. Tuacju miaticã'ña. Da'rari masã na da'rase wapa wapata'aba'amasĩma. Tojo weerã mũsã bu'erã wa'acã, mũsarẽ ba'ase weetamurãsama.

11 »Macãpu etarã, “Ã'rĩta añutu'sami” mũsã nigũ tiro tojaque'aya. Mũsã to nirõ ejatuaro cũ ya wi'ipũ niña.

12 Cũ ya wi'ipũ sãjãarã, ti wi'icjãrãrẽ põtẽrĩ añudutiya.

13 Mũsarẽ ñe'ecã, “Mũsarẽ añurõ wa'ato”, niña. Mũsarẽ ñe'eticã, niticã'ña.

14 Mũsarẽ ñe'eti, mũsã bu'esere tu'osĩ'rĩticã, ti wi'ipure wijaarã, o ti macãpure wijarã, ti macã cjase di'ta mũsarẽ wã'a'quere paastecõ'aña. Tojo weerã mũsã a'ti macãcjãrã bu'iritima, ni ï'orãsa'a.

15 Diacjũ mũsarẽ were'e. Õ'acũ masãrẽ beseatji numũ narẽ uputu waro bu'iri da'regusami. Toduporopũ Sodoma, Gomorra wãmetise macãrĩcjãrãrẽ bu'iri da're'caro nemorõ narẽ bu'iri da'regusami, niwĩ Jesú.

Jesure ějōpeorãrē ña'arō weeatje cjase ni'i

¹⁶ Cũ apaturi ninemowĩ:

—Masĩña. Yũ'u mʉsãrē wioro wa'teropu o'ógũ wee'e. Ovejare yaiwa wa'teropu o'ógũ weronojō o'ó'o. Tojo weerã mʉsãrē ña'arō weeri nírã, pua capeatiya. Mʉsãrē ña'arō weemicã, añurō weeya narē.

¹⁷ Añurō ĩ'aña. Mʉsãrē ñe'e, judío masã wiorã tiropu miarāsama. Na nerēse wi'seripu mʉsãrē tārārāsama.

¹⁸ Tojo nicã yũ'ure ějōpeose bu'iri to cjase di'ta wiorã tiropu miarāsama. Narē yé quetire wereya. Tojo nicã ãpērã judío masã nitirãrē wererãsa'a.

¹⁹ Mʉsãrē miacã, mʉsã ucũatjere “¿De'ro wa'arosau? ¿De'ro nirāsari?” ni wãcũque'titicã'ña. Mʉsã ucũrĩ cura Ō'acũ mʉsã ucũatjere o'ogʉsami.

²⁰ Tojo weerã mʉsã basu mejēta ucũrãsa'a. Espíritu Santu marĩ pacu o'ó'cu mʉsãrē ucũdutisere ucũrãsa'a.

²¹ »Masã yũ'ure ějōpeocã ĩ'arã, na acawererã warore wia, wějēdutirāsama. Na pō'rã quē'rãrē tojota weerāsama. Pō'rã quē'rã na pacʉsumuarē mejārōta weerāsama.

²² Yé bu'iri nipe'tirã mʉsãrē ĩ'atu'tirāsama. No'o yũ'ure ějōpeoyapatigʉnojō yũ'rʉgʉsami. Cũ yũ'u pacu tiropu catinu'cũcũsami.

²³ Ni'cã macãpu mʉsãrē ña'arō weecã, ape macãpu du'tiya. Diacjũta mʉsãrē were'e. Nipe'tiro Israe curuacjãrã nise macãrĩpu mʉsã werecusiabi'ati dũporo yũ'u Ō'acũ macũ masũ

weronojō upatigu apaturi a'tigusa'a tja, niwī Jesú.

²⁴ »Ne ni'cū bu'egu, cūrē bu'egu yu'ruoro nímasītisami. Mejārōta da'raco'tegu quē'rā cū wiogu yu'ruoro nímasītisami.

²⁵ Bu'egu, cūrē bu'egu weronojō nigūti, nirōua'a. Mejārōta da'raco'tegu cū wiogu weronojō nigūti, nirōua'a. Bu'eri masū, wiogu, na ña'arō yu'rucā, bu'eno'gū, da'raco'tegu quē'rā ña'arō yu'rūsama. Tojo weero yu'u masārē bu'egure “Beelzebú, wātīa wiogu nimi” nicā, ¿de'ro weerā masā yu'u bu'erārē tojo nitibosaba? niwī Jesú.

*Jesú “¿Noanojōrē uiroñati?” ní'que ni'i
(Lc 12.2-7)*

²⁶ Jesú a'tiro werenemowī:

—Masā yu'u me'rā ni'i. Tojo weerā masārē uatirārē uiticā'ña. Ne bajuyoropu weetise ĩ'ano'ticā weesome. ĩ'ano'rōsa'a. Ne ĩ'atiropu wee'que quē'rā masīno'ticā weesome.

²⁷ Yu'u masārē tu'otiropu ní'quere āpērā tu'oropu werestepe'ocā'ña. Masīno'ña marī'quere masārē masīcā weeya.

²⁸ Masā upure wējēcō'arārē uiticā'ña. Na upu dia'cūrē wējēcō'amasīsama. Ō'acū pe'e upu, ejeripō'rārē pecame'epu cō'abutiamasīsami. Cū tojo weegū pūrīcārē uiya, niwī.

²⁹ Jesú queose me'rā cū pacu marīrē ma'isere werenemowī:

—Puarā mirīcūa o'majārācā cā'rōacā wapati-sama. Na tojo wapatimicā, Ō'acū narē añurō

co'tesami. Ne ni'cũ mirĩcũacã yucugupu pe-sagu marĩ pacu “Tocã'rõ wẽrĩgũsami” niticã, wẽrĩtisami.

³⁰ Apeyema tja Õ'acũ marĩ poarire “Ticuse ni'i”, ni masĩpe'ocã'sami.

³¹ Musã pãjãrã mirĩcũa yu'ruoro wapatisa'a. Tojo weerã musãrẽ ña'arõ weesi'rĩrãrẽ uiticã'ña. Õ'acũ musãrẽ añurõ co'tegusami, niwĩ Jesú.

Masã tu'oropu Jesucristore ãjõpeose ni'i
(Lc 12.8-9)

³² Jesú werenemowĩ:

—No'o masã tu'oropu yu'ure “Ëjõpeo'o” ni werecã, yu'u quẽ'rã narẽ yu'u pacu u'musepu nigũrẽ añurõ ucũgũsa'a.

³³ Ni'cũ masãrẽ uigu, masã tu'oropu yu'ure “Ëjõpeowe'e” nigũrẽ yu'u quẽ'rã cũrẽ yu'u pacu u'musepu nigũrẽ “Yagu mejëta nimi”, nigũsa'a, niwĩ Jesú.

Jesú ye bu'iri masã ducawatima nise ni'i
(Lc 12.51-53; 14.26-27)

³⁴ Apaturi werenemowĩ:

—Musã yu'ure “Añurõ nisetiãtjere miitigu weepĩ”, ni wãcũticã'ña. Yu'u tere miiti-tiwu. Yu'u a'tise wapa a'pepũrĩato nígu a'tiwu. Æpẽrã yu'ure uatirã, yu'ure uarã me'rã a'metu'tirãsama.

³⁵ Tojo weerã ni'cũ cũ pacu me'rã a'metu'tigusami. Apego quẽ'rã co paco me'rã mejãrõta weegosamo. Tojo nicã macũ numo co mañecõ me'rã a'metu'tirãsama.

³⁶ Tojo weerã ni'cã wi'icjãrã, yé bu'iri a'metu'tirãsama.

37 »Yũ'ure ma'irõ nemorõ musã pacusumua pe'ere ma'iyũ'rũnũ'cãrã, yarã nĩmasĩtisa'a. Tojo nicã pacusumua quẽ'rã na põ'rãrẽ ma'iyũ'rũnũ'cãrã, yarã nĩmasĩtisama.

38 Apetero weegu ni'cũ “Yũ'u Jesure ãjõpeogu, wẽrĩbosa'a” ni uigu, yũ'ure ãjõpeodu'usami. Tojo weegunojõ yagu nĩmasĩtisami.

39 Yũ'ure ãjõpeose me'rã ña'arõ yũ'rũsĩ'rĩtigũ, yũ'ure ãjõpeodu'ugunojõ pecame'epũ bu'iri da're bajuriono'gũsami. Apĩ wẽjẽsere uiti, yũ'ure ãjõpeonu'cũgũnojo pe'e yũ'u me'rã catinu'cũgũsami, niwĩ Jesũ.

Añurõ wee'que wapa wapata'ase ni'i
(Mr 9.41)

40 Jesũ werenemowĩ:

—Musãrẽ e'catise me'rã ñe'erã, yũ'ure ñe'erãta weema. Yũ'ure ñe'erã quẽ'rã, yũ'u pacu yũ'ure o'ócũre ñe'erãta weema.

41 Ni'cũ Õ'acũ wereduti'quere wereturiari masũrẽ cũ Õ'acũ o'ócũ niyucã, ñe'egũrẽ a'tiro wa'arosa'a. Õ'acũ cũrẽ o'osenojõrẽta cũrẽ ñe'egũ quẽ'rãrẽ o'ogũsami. Ni'cũ masũ añugũrẽ ñe'egũ, cũ añugũ niyucã, cũrẽ ñe'egũrẽ a'tiro wa'arosa'a. Õ'acũ masũ añugũrẽ o'o'caronojõta cũrẽ ñe'egũ quẽ'rãrẽ o'ogũsami.

42 Ni'cũ apĩrẽ Jesucristore ãjõpeogu nimi nĩgũ, acowuogure acotĩagũ diacjũta añuse bocagũsami, niwĩ Jesũ.

11

*Juã cã bu'erãrẽ Jesú tiropu o'ó'que ni'i
(Lc 7.18-35)*

¹ Jesú ãsã docere wéréca be'ro wa'a wa'awĩ. Galileapu nise macãrĩrẽ bu'ecusiagu wa'awĩ.

² Juã masãrẽ wãmeyeri masũ bu'iri da'reri wi'ipu nicu niwĩ. Topu nígu, Jesú masã wa'teropu weesere tu'ocu niwĩ. Tere tu'ogu, ãpẽrã cã bu'esere siruturãrẽ cã tiropu wa'aduticu niwĩ.

³ A'tiro narẽ sãrĩtiña'duticu niwĩ:

—“¿Mu'uta niti 'Masãrẽ yu'rũoacju a'tigusami' nino'cu, o apĩpũre yucuerãsari yujupu?” ni sãrĩtiña'ña, nicu niwĩ.

⁴ Jesú tiro etarã, Juã sãrĩtiña'duti'quere sãrĩtiña'wã. Na tojo nicã tu'ogu, Jesú narẽ yu'tiwĩ:

—Yu'u weecã ã'asere, musã tu'osere Juãrẽ wererã wa'aya.

⁵ “Caperi ã'atimi'cãrã ni'cãrõacãrẽ ã'apãama. Sijamasĩtimi'cãrã sijama. Cãmi boarã yatipe'tiano'ma. O'meperi tu'oti'cãrã tu'oma. ãpẽrã wẽrĩ'cãrã masãma. Pajasecũorã añuse masãrẽ yu'rũose quetire tu'oma.

⁶ Yu'ũre ãjõpeodu'utigũnojõ e'catigusami”, ni wererã wa'aya Juãrẽ, niwĩ Jesú.

⁷ Na wa'áca be'ro Jesú Juã ye cjasere masãrẽ werenu'cãwĩ:

—Musã masã marĩrõpu Juãrẽ ã'arã wa'apã. Topu wa'arã, uigũnojõrẽ, wãcũtutuatigure ã'arã wa'atipã. Cã tutuatigu tábuti wĩ'rõ wẽecũaro weronõjõ nitimi.

8 Tojo nicã añuse waro su'ti sãñagũrẽ masã marĩrõpũ ã'arã wa'atipã. Su'ti añuse sãñarãnojõ wiorã ye wi'seripũ nisama.

9 To pũrĩcãrẽ musã ni'cũ Õ'acũ ye queti weremũ'tãrĩ masũrẽ ã'arã wa'arã weepã. Nirõta Juã ãpẽrã Õ'acũ ye queti weremũ'tãrĩ masã nemorõ niyu'rũnu'cãmi.

10 Õ'acũ Juãrẽ o'óyuatjere cã ye queti ojãca pũrĩpũ a'tiro ojano'wũ:

“Yu'u mu'u ye quetire wereyuacjũre mu'u dũporo o'ógũti.

Cũ mu'u wa'atji ma'arẽ apoyugũsami”, nicũ niwĩ Õ'acũ, ni ojano'caro niwũ.

Ma'a quẽ'rãyumũ'tãgũ weronojõ mu'u wa'ati dũporo masã wãcũsere bujaweti dũcayudutigũsami nígũ, tojo nicũ niwĩ.

11 »Diacjũta musãrẽ weregũti. Todũporopũ, a'tiro nicã quẽ'rãrẽ ne ni'cũ Juã yu'rũoro nigũ marĩmi. Tojo nimicã, nipe'tirã Õ'acũ wiogu nirõpũ nirã Juã yu'rũoro nima. Mejõ nigũpũa cũ yu'rũoro nimi.

12 »Juã bu'enu'cãcateropũ, téé a'tocateropũ quẽ'rãrẽ Õ'acũ wiogu nisere uatirã, cumuca weema.

13 Nipe'tirã Õ'acũ ye quetire weremũ'tãrĩ masã na oja'que me'rã, tojo nicã Moisé cũ dutise cũu'que me'rã Õ'acũ wiogu nimi nisere werenu'cũcãrã niwã. Juã masãrẽ wãmeyerĩ masũpũta weretũocu niwĩ.

14 Musã yu'ure ëjõpeosĩ'rĩcãma, a'tiro nigũti. Dũporocjũpũ Õ'acũ ye queti weremũ'tãrĩ masũ

a'tiro nicu niwĩ: “Masãrẽ yu'rũoacju a'tise ðuporo Elía Õ'acũ ye queti weremu'tãrĩ masũ weronojõ nigũ a'tigusami”, ni ojano'wũ. Juã na tojo ojano'cuta nimi.

¹⁵ O'meperi cuorãnojõ a'tere añurõ tu'oya.

¹⁶ »Masã a'tocaterocjãrã, yé quetire tu'osĩ'rĩtirã ãrã weronojõ nima. Wĩmarã macã decopu apedujirã, na me'rãcjãrãrẽ pijirã caricũbajaque'atirã weronojõ nima. A'tiro caricũsama:

¹⁷ “Ûsã wẽowũ putimicã, basarã wijatiapu. Ûsã bujawetise basacã quẽ'rãrẽ, utitiapu.” Na weronojõ a'tocatero nirã no'o añurõ, ña'arõ weecã, mejãrõta tu'satima.

¹⁸ Juã masãrẽ wãmeyeri masũ be'ti, vino sĩ'rĩtisami. Cũ tojo weecã, musã “Wãtĩ cuomi”, nisa'a.

¹⁹ Be'ro yu'u Õ'acũ macũ masũ weronojõ upũtigu quẽ'rãrẽ ba'a, yu'u vino sĩ'rĩcã, mejãrõta ña'arõ ucũ'u. “Ba'awãrĩgũ, sĩ'rĩwãrĩgũ nimi. Niyeru wapaseeri masã, tojo nicã ña'arã me'rãcjũ nimi”, ni'i yu'ure. Musã ni'cũpũreta ëjõpeowe'e. Tojo ëjõpeotimirã, yu'u weeĩ'o'quere ĩ'arã, “Õ'acũ cãrẽ masĩse o'opĩ” ni, masĩbosa'a, niwĩ Jesú.

*Jesure ëjõpeotise macãrĩcjãrã ye queti ni'i
(Lc 10.13-15)*

²⁰ Be'ro Jesú cũ tutuaro me'rã weeĩ'oyu'rũnu'cã'que macãrĩcjãrãrẽ a'tiro tu'tiwĩ. Na ña'arõ wee'quere bujaweti ðucayuticã, tojo weewĩ.

21 —Musã Corazĩ, tojo nicã Betsaida wãmetise macãrĩcjãrãrẽ ña'arõ wa'arosa'a. Yu'u weeĩ'o'quere ĩ'amirã, ducayuwe'e. Yu'u ãpẽrã judío masã nitirã tiropu Tiro, Sidõ wãmetise macãrĩpu weeĩ'ocãma, duporopu na ña'arõ wee'quere bujaweti ducayutojabopã. Na bujawetisere ĩ'orã, na weewaronojõpuma su'tire wãquĩsenojõrẽ sãña, nujãrẽ na dupoapu õrẽstepeobopã.

22 Musãrẽ were'e. Õ'acũ masãrẽ beseatji numu nicã, musã pe'ere Tiro, Sidõcjãrã nemorõ bu'iri da'reyu'rũnu'cãgũsami.

23 »Ni'cãrõacãma Capernaucjãrãrẽ were'e. “Tojowaro u'musepu mujãrãti”, ni wãcũticã'ña. Õ'acũ musãrẽ pecame'epu cõ'abutiagusami. Sõ'onĩca macã Sodoma yu'u musã tiropu wee'caronojõ weeĩ'ocãma, ti macã ni'cãrõacãpu quẽ'rãrẽ ninu'cũbosa'a.

24 Musãrẽ nigũti. Õ'acũ masãrẽ beseatji numu nicã, Sodomacjãrãrẽ nemorõ musã pe'ere Õ'acũ bu'iri da'regũsami, niwĩ Jesú.

*Jesú “Yu'u me'rã ejerisãjãse cuoya” nise ni'i
(Lc 10.21-22)*

25 Narẽ tojo nĩca be'ro Jesú cũ pacu Õ'acũrẽ a'tiro niwĩ:

—Pacu, mu'u u'muse, a'ti turi wiogu ni'i. “Masĩyu'rũnu'cãrã ni'i” nirãrẽ mu'u ye cjasere tu'omasĩcã weewe'e. ãpẽrã wĩmarã weronojõ maata tu'o ejõpeorã pe'ere tere masĩcã wee'e. Mu'u tojo weesere wãcũgũ, “Añu'u”, ni e'catise o'o'o.

26 Pacu, mu'u ua'caronojōta a'tere queoro wee'e, niwī.

27 Be'ro Jesú masārē ninemowī:

—Yu'u pacu nipe'tise weemasĩsere yu'ure o'owī. Cũ ni'cũta yu'u nisetisere masĩpe'ocã'sami. Yu'u quẽ'rã ni'cũta cũ nisetisere masĩpe'o'o. No'o yu'u masĩcã weeno'rã quẽ'rã cũ nisetisere masĩsama.

28 Musã basu weetutuase me'rã Ō'acũrẽ e'caticã weesĩ'rĩ'i. Tojo weerã nucũsere wuarã, da'ra caributirã weronojō ni'i. Musã bu'iri tu'oña'rã, bujawetirãrẽ a'tiro nigũti. Musã tojo tu'oña'sere yu'ure wereya. Yu'u musārē weetamugũti. Musã tojo weecã, yu'u musārē ejerisãjãsere o'oguti.

29 Yu'u dutisere, yu'u uaronojō weeya. Musã tojo weecã, weetamugũti. Yu'u da'radutipegu niwe'e. Yu'u musārē pajaña'gũ, mejō nigũ weronojō wee'e. Musã bujawetisere yu'ure werecã, musārē e'catise ducayuguti.

30 Yu'u weetamuyucã, yu'u dutise uputu waro musārē tutuawe'e. Masã apeyenojō ca'rasãasere o'marã weronojō tu'oña'rãsa'a, ni werewī Jesú.

12

*Sauru nicã Jesú bu'erã trigore tã'rẽ'que ni'i
(Mr 2.23-28; Lc 6.1-5)*

1 Titare sauru nicã ũsã judío masã soowuari numu Jesú trigo wesepu yu'ruawī. ũsã cũ bu'erã ujaboarã, trigo na ote'quere tã'rẽ, te perire ba'awu.

2 Fariseo masã ũsã tojo weecã ĩ'arã, Jesure niwã:

—Ī'aña. Mɯ'u bu'erã ni'cãcãnojõrẽ wee-dutitiserẽ weema. Marĩ soowɯari nɯmɯrẽ da'radutiwe'e, niwã.

³ Na tojo nicã tɯ'ogɯ, Jesú niwĩ:

—Mɯsã duporocjũ wiogɯ Davi cũ me'rãcjãrã me'rã ɯjaboarã wee'quere bu'epã.

⁴ Na a'tiro weecãrã niwã. Ō'acũ wi'ipɯ sãjãa, pã “Ō'acũ ye ni'i” ní'que narẽ ba'adutiti'quere ba'acãrã niwã. Pa'ia dia'cũrẽ ba'ata basiocaro nimiwũ.

⁵ Apero Moisé duti'caropɯ quẽ'rãrẽ bu'epã. Marĩ soowɯari nɯmɯ nicã pa'ia Ō'acũ wi'ipɯ da'rasama. Cũ ye cjasere da'rarã, sootisama. Na tojo sootirã, ña'arõ weerã mejëta weema.

⁶ Mɯsãrẽ wereguti. A'tore yɯ'u Ō'acũ wi'i yɯ'rɯoro niyɯ'rɯnɯ'cãgũ ni'i.

⁷ Mɯsã Ō'acũ ye queti ojaca pũrĩpɯ ní'quere tɯ'omasĩwe'e. A'tiro ojano'caro niwũ: “Yɯ'u masãrẽ a'merĩ pajaña'cã ɯa'a. Wa'icurã ɯjũamorõpeo'caro nemorõ te pe'ere ɯasãyɯ'rɯnɯ'cã'a”, ni ojano'wũ. Mɯsã tere tɯ'omasĩrã pũrĩcã, masã mejëcã weetirãrẽ “Ña'arõ weema”, nitibosa'a.

⁸ Yɯ'u Ō'acũ macũ masũ weronojõ uputigu soowɯari nɯmɯrẽ dutise nemorõ dutimasĩ'i, niwĩ Jesú.

Jesú omocã bɯ'awia'cɯre yɯ'rɯo'que ni'i
(Mr 3.1-6; Lc 6.6-11)

⁹ Jesú trigo wesepɯ níca be'ro judío masã nerẽrĩ wi'ipɯ sãjãawĩ.

10 Ti wi'i po'peapu ni'cũ omocã bu'awia'cu nicu niwĩ. Fariseo masã ¿de'ro wee Jesure weresãrãsari? nĩrã, cũrẽ sãrĩtiña'wã:

—¿Marĩ soowuari numurẽ dutitigure yu'rucã añuti? niwã.

11 Na tojo nicã tu'ogu, narẽ yu'tiwĩ:

—Ni'inojõta marĩ soowuari numu nicã oveja copepu burusãjãcã, cũrẽ wejewa'cõgũ wa'aticã weetisami.

12 Ni'cũ masũ oveja nemorõ wap-atiyu'rũnu'cãmi. Tojo weero marĩ soowuari numurẽ añuse weecã añu ni'i, niwĩ.

13 Cũ tojo nĩca be'ro omocã bu'awia'cure niwĩ:

—Mu'u omocãrẽ sĩaña, niwĩ. Tojo nicã tu'ogu, sĩawĩ. Cũ tojo weecãta, ape omocã weronojõ añua wa'awũ.

14 Cũ tojo weecã ĩ'arã, fariseo masã uawijaa wa'awã. Tojo uawijaarã, “¿De'ro wee Jesure wẽjẽrãsari?” ni apocãrã niwã.

Dũporocjãrãpu Õ'acũ ye queti weremu'tãrĩ masã Jesure ojayu'que ni'i

15 Jesú cũrẽ wẽjẽsĩ'rĩsere masĩgũ, omocã bu'awia'cure yu'ruo'caropu nĩ'cu wijaawã'cãwĩ. Cũrẽ masã pãjãrã sirutuwã. Nipe'tirã dutitirãrẽ yu'rũowĩ.

16 Yu'ruo, narẽ ne cũ ye cjasere weredutitiwĩ.

17 Jesú na pãjãrãrẽ yu'rucã, Isaía Õ'acũ ye queti weremu'tãrĩ masũ oja'que queoro wa'awũ. A'tiro ojacu niwĩ:

18 Æ'rĩ yu'ure da'raco'tegu, yu'u bese'cu nimi.

Yu'u ma'igũ nimi.

Cũ me'rã e'cati'i.

Yu'u Espĩriture cũrẽ o'oguti.

Cũ yu'u nipe'tirã masãrẽ añurõ weesere
weregusami.

19 Cũ ne du'saso, macã decopu caricusijasome.

20 No'o wãcūtutuatiḡnojoḡ quẽ'rãrẽ cõ'asome.

Cõ'arõnojoḡ o'ogũ, wãcūtutuacã weegusami.

Ëjõpeotutuatirãrẽ tu'tisome.

Narẽ añurõ weetamugũsami.

Cũ wiogũ sãjãca be'ropu, cũ ña'asere do-
caque'aca be'ropu tojo weedu'ugusami.

Cũ queoro dutime'rĩcũsami.

21 Tojo weerã nipe'tirocjãrã cũ dutiatjere
co'terãsama, tojo ni ojano'wũ.

*Jesure "Wãtĩ tutuaro me'rã weẽ'omi" ni
ucja'que ni'i*

(Mr 3.20-30; Lc 11.14-23; 12.10)

22 Be'ro Jesú tiropu caperi bajutigu, ucütigu
wãtĩ sãjãno'cure miiejawã. Na cũrẽ miiejacã
ĩ'agũ, Jesú cũrẽ yu'ruowĩ. Tojo wéeca be'ro ĩ'a,
ucũwĩ.

23 Wãtĩ sãjãno'cu yu'rucã ĩ'arã, nipe'tirã masã
ĩ'amarĩawã. Na a'merĩ sãrĩtiña'wã:

—¿Ã'rĩ duporocjũpu Davi pãrãmi "Na a'tiacju
niapu" ní'cu niti? niwã.

24 Fariseo masã na tojo nicã tu'orã, a'tiro niwã:

—Ã'rĩ wãtĩa wiogũ Beelzebú wãmetigu tutu-
aro me'rã wãtĩarẽ cõ'awĩrõcã'sami, niwã.

25 Jesú na tojo nisere masĩgũ, narẽ niwĩ:

—Ni'cã curuacjãrã a'merĩ ducawati
a'mequẽrã, masãpe'tia wa'asama. Tojo nicã
ni'cã macãcjãrã o ni'cã wi'icjãrã na quẽ'rã
a'merĩ ducawati a'metu'tirã, pe'tidija wa'asama.

26 Mejārōta wātīa wiogu cū yarā wātīarē cō'awīrōgū, cū basuta ducawatigu weesami. Tojo weegu cū de'ro wee tutuanemobosabe.

27 Mūsā yu'ure “Cū wātī Beelzebú tutuaro me'rā wātīarē cō'awīrōmi”, ni'i. Tojo nicāma, mūsā bu'esere siruturā wātīarē cō'awīrōrā, ħnoa tutuaro me'rā cō'awīrōsari? Narē mūsā “Ō'acū tutuaro me'rā wātīarē cō'awīrōma”, ni'i. Tojo weero masīno'o. Mūsā yu'ure nise diacjū niwe'e.

28 Yu'u wātīarē Espíritu Santu tutuaro me'rā pe'e cō'awīrō'o. Te me'rā “Ō'acū wiogu nise mūsā tiropure nitoja'a”, nino'o.

29 »Queose me'rā mūsārē werenemogūti tja. Ni'cū tutuamu ya wi'ipure du'tecūutimigū, yajamasīno'ña marī'i. Du'téca be'ropu yajamasīsami, niwī. Yu'u wātī yu'rūoro tutuayurānū'cā'a nígū, tojo niwī Jesú.

30 Jesú ninemowī:

—Yu'ure uatirā yu'ure ĩ'atu'tirā nima. Yu'ure seeneotamutiganojō doquestewā'cāgū weronojō nimi. Yu'ure ējōpeotirā masārē Ō'acūrē ējōpeocā weetamurā mejēta weema.

31 »Tojo weegu mūsārē diacjū wereguti. Ō'acū masā ña'arō weesere, ña'arō ucūsere acobojogusami. Espíritu Santure ña'arō ucūcā pūrīcārē, acobojosome.

32 Yu'u Ō'acū macū masū weronojō uputigure ña'arō ucūcā, Ō'acū acobojogusami. Espíritu Santu pe'ere ña'arō ucūcā, Ō'acū acobojosome. Ni'cārōacā, be'ropu quē'rārē mejārōta acobojosome, niwī Jesú.

*Yucugure tigu dūca me'rã ĩ'amasĩno'o nise ni'i
(Lc 6.43-45)*

³³ Jesú ninemowĩ:

—Yucugũ añucjũ nicã, tigu dūca me'rã “Añucjũ ni'i”, nino'o. Yucugũ ña'acjũ nírõ, tigu dūca me'rã “Ña'acjũ ni'i”, ni ĩ'amasĩno'o. Yucugure tigu dūca me'rã ĩ'amasĩno'o.

³⁴ Mũsã aña weronojõ pũrĩrã ni'i. Ña'arã nitjĩarã, ¿de'ro wee añusere ucũmasĩbosau? Marĩrẽ ña'ase púúturo, ña'asetã marĩ ucũse wija'a. Añuse nicã, añuseta wija'a.

³⁵ Tojo weegũ masũ añugũ añuse wãcũse cwoyugũ, añurõta ucũsami. Apĩ ña'agũ pe'e cũ wãcũse ña'ase niyucã, ña'arõ ucũsami.

³⁶ Mũsãrẽ weregutĩ. Õ'acũ masãrẽ be-seatjĩ nũmũ nicã, mũsã wãcũtimirã no'o ũaro ucũma'a'quenũcũ besegusami.

³⁷ Mũsã añurõ ucũca be'ro nicã, Õ'acũ mũsãrẽ “Añurõ ucũpã, bu'iri moo'o”, nigũsami. Mũsã ña'arõ ucũca be'roma “Bu'iri cwo'o”, nigũsami, niwĩ Jesú fariseo masãrẽ.

*Masã ña'arã Jesure weẽ'odutimi'que ni'i
(Mr 8.12; Lc 11.29-32)*

³⁸ Be'ro fariseo masã, ãpẽrã Moisé oja'quere bu'eri masã Jesure a'tiro niwã:

—Masãrẽ bu'egũ, mũ'ũ añuse weẽ'ocã ĩ'asĩ'rĩsa'a, niwã.

³⁹ Na tojo nicã tu'ogũ, Jesú niwĩ:

—Mũsã a'tocaterocjãrã ña'arã ni'i. Mũsã weẽ'oña nĩrã, mũsã ějõpeotisere yũ'ure ĩ'o'o. Mũsãrẽ weẽ'osome. A'te dia'cãrẽ weregutĩ.

Duporocjũpu Joná Ô'acũ ye quetire weremu'tãrĩ masũ wa'a'caronojõ dia'cũrẽ ĩ'ogũti.

⁴⁰ Joná wa'iwũ pajigujõ paaga po'pearũ i'tia umuco, i'tia ñami cãpũre sãñacũ niwĩ. Cũ weronojõta yũ'u Ô'acũ macũ masũ weronojõ upũtigu quẽ'rã yũ'ure yáaca be'ro i'tia umuco, i'tia ñami di'ta po'pearũ cũñagũsa'a.

⁴¹ Joná Nínive wãmetiri macãcjãrãrẽ Ô'acũ ye quetire werecã, na ña'arõ wee'quere bujaweti, du'ucãrã niwã. Yũ'u pe'ere Joná yũ'rũoro nimicã, musã ejõpeowe'e. Musã na wee'caronojõ ña'arõ wee'quere bujawetiwe'e. Tojo weerã Ô'acũ masãrẽ besatji nũmũ nicã, Nínivepũ ní'cãrã a'tocateropũcjãrãrẽ “Musã Jesure ejõpeotirã, ña'arõ weewũ”, nirãsama.

⁴² Apeye quẽ'rãrẽ weregutĩ. Duporocjõ mujĩpũ mujãtiro diacjũ pe'e nirĩ di'tapũ wiogo Israe curuacjãrã wiogu Salomó masĩsere tũ'ogo a'tico niwõ. Yũ'u Salomó yũ'rũoro masĩyũ'rũnũ'cãmicã, musã pe'e yũ'ure tũ'osĩ'rĩwe'e. Tojo weego Ô'acũ masãrẽ besatji nũmũ nicã, ti di'ta wiogo ní'co a'tocateropũcjãrãrẽ “Musã Jesure ejõpeotirã, ña'arõ weewũ”, nigõsamo, niwĩ.

Wãtĩ toduporopũ cũ ní'cãpũre majãmisãjãase ni'i

(Lc 11.24-26)

⁴³ Jesú fariseo masãrẽ ninemowĩ:

—Wãtĩ masũpũre cõ'awĩrõno'ca be'ro aco marĩrõpũ sijabaque'atisami. Cũ niatjore a'magũ, tojo weesami. Cũ nirõ bocatigu, a'tiro wãcũsami:

44 “Yũ'ũ wijaa'cupure dajasãjãagũti tja”, nisami. Cũpũre dajasãjãagũ, wi'i o'aca wi'i, añurõ apõca wi'i weronojõ bocaejasami.

45 Be'ro ãpẽrã wãtãa sietere cũ yũ'rũoro ña'arãrẽ pijisami. Piji, be'ro todũporopũ cũ wijaa'cupure na nipe'tirã sãjãasama. Tojo weegũ masũ cũ todũporopũ ní'caro nemorõ ña'arõ tojasami. ãrã quẽ'rã yũ'ũre ãjõpeotirã tojota ña'abutiaro wa'arãsama, niwĩ Jesú.

*Jesú paco, tojo nicã cũ acabijirã ye cjase ni'i
(Mr 3.31-35; Lc 8.19-21)*

46 Jesú masãrẽ tojo ucũrĩ cura cũ paco, cũ acabijirã cũ nirĩ wi'ipũ ejawã. Na sopepũ tojanũ'cã, cũ me'rã ucũsĩ'rĩwã.

47 Tojo weecã, to nigũ ni'cũ werewĩ Jesure:

—Mũ'ũ paco, mũ'ũ acabijirã sope pũ'topũ niama. Mũ'ũ me'rã ucũsĩ'rĩama, ni werewĩ.

48 Cũ tojo nicã tũ'ogũ, Jesú cãrẽ niwĩ:

—¿Noanojõ niti yũ'ũ paco, yũ'ũ acabijirã? niwĩ.

49 Be'ro ãsã cũ bu'erãrẽ ñupu'a, niwĩ:

—ãrãrẽ yũ'ũ paco, yũ'ũ acawererã waro tũ'oña'a.

50 No'o Õ'acũ ñaro weerãnojõ náta yũ'ũ acabiji, yũ'ũ acabijo, yũ'ũ paco weronojõ nima, niwĩ.

13

*Jesú oteri masũ ye quetire queose me'rã
were'que ni'i*

(Mr 4.1-9; Lc 8.4-8)

1 Ti n̄m̄ur̄eta tja Jesú wi'ip̄u ní'cu ditara sumutop̄u wa'awĩ. Wa'a, top̄u dujiwĩ.

2 Masā pājārā waro cū tirop̄u nerēcā ĩ'agũ, yuc̄s̄up̄u mujāsājāa, dujiwĩ. Masā pe'e ditara sumutop̄u nu'cūwā.

3 Be'ro Jesú queose me'rā narē bu'ewĩ:

—Ni'cū masū cū ya wesep̄u otegu wa'asami.

4 Cū otegu wēestewā'cācā, apeye otese cape ma'ap̄u doqueque'asa'a. Mirĩcūa a'ti, te perire ĩ'aboca, ba'ape'ocā'sama.

5 Apeye ũtāpaga cā'rōacā di'ta c̄oro bu'ip̄u doqueque'asa'a. Te di'ta cā'rōacā niyucā, asi-busu maata marā, pĩ'rĩsa'a.

6 Be'ro mujĩp̄u asimujātiri cura di'ta bo-posājāȳu'rua wa'asa'a. Tojo weero n̄c̄ōrĩ c̄oti'caro nitj̄arō, maata ñaidija wa'asa'a.

7 Apeye otese cape pota wa'terop̄u bur̄aque'asa'a. Pota pe'e tere pĩ'rĩȳu'rua, wēj̄cā'sa'a.

8 Apeye otese cape di'ta añurōp̄u bur̄aque'asa'a. Te añurō pĩ'rĩ, d̄ucatisa'a. Ni'cā ño cien peri d̄ucatisa'a. Ape ño sesenta peri, ape ño treinta peri d̄ucatisa'a.

9 O'meperi c̄orānojō a'tere añurō t̄'oya, niwĩ Jesú.

Jesure cū bu'erā “¿De'ro weegu queose me'rā bu'eti?” ní'que ni'i

(Mr 4.10-12; Lc 8.9-10)

10 Be'ro ũsā cū bu'erā cū pu'to wa'a, cūrē s̄erĩtiña'wũ:

—¿De'ro weegu masārē queose me'rā bu'eti? niwũ.

11 Jesú ũsārē yu'tiwī:

—Ō'acũ mŭsārē a'tiro weemi. Mŭsā āpērā todŭporopu masĩña marĩmi'quere cũ wiogu niserere masĩcā weemi. Āpērā yu'ure ějōpeotirā pe'ere masĩticā weemi.

12 Tojo weegu yu'u bu'esere ějōpeorārē narēta Ō'acũ masĩse o'onemoguĩsami. Na tu'omasĩse cuoyu'ruarāsama. Āpērā yu'u bu'esere ějōpeotirā pe'ere na cā'rōacā masĩmi'quere tu'omasĩticā weegusami.

13 Na yu'u weesere ĩ'amirā, ĩ'atirā weronojō nisama. Yu'u bu'esere tu'omirā, tu'omasĩtisama. Tojo weegu queose me'rā narē were'e.

14-15 Isaía Ō'acũ ye quetire weremu'tārĩ masũ cũ oja'caronojōta narē wa'a'a. A'tiro ojacu niwĩ: Mŭsā Ō'acũ ye cjasere teerā, ĩ'asĩ'rĩsome.

Ō'acũrē ějōpeosi'rĩtirā, diacjũ cjasere tu'osi'rĩsome.

Tojo ějōpeotitjārā, yu'ure acoboJose sērĩsome.

Tojo weerā mŭsārē werecā, tu'orāsa'a, tu'orā pe'e.

Mejō ¿de'ro nirō weesari? ni tu'omasĩsome.

Mŭsā añurō yu'u weesere ĩ'amirā, ĩ'amasĩsome, ni ojacu niwĩ Isaía, niwĩ Jesú.

16 Ŭsā pe'ere niwĩ:

—Mŭsā pũrĩcā yu'ure ějōpeorā, e'cati'i. Yu'u weesere ĩ'arā, yu'u bu'esere tu'orā, ějōpeo'o.

17 Diacjũ mŭsārē wereguti. Pājārā Ō'acũ ye queti weremu'tārĩ masā, tojo nicā dŭporocjārā masā añurā ní'cārā ni'cārōacā yu'u mŭsārē

weesere ï'asĩ'rĩcãrã nimiwã. Yu'u musãrẽ were-
sere tu'osi'rĩcãrã nimiwã. Tojo weesi'rĩ'cãrã
nimirã, ï'ati, tu'otiyu'rucã'cãrã niwã, niwĩ Jesú.

*Jesú oteri masũ quetire “A'tiro nisĩ'rĩrõ wee'e”
nise ni'i*

(Mr 4.13-20; Lc 8.11-15)

¹⁸ Be'ro Jesú ùsãrẽ a'tiro werenemowĩ:

—Oteri masũ ye queti a'tiro nisĩ'rĩrõ wee'e.

¹⁹ Yu'u a'ti turipũ wiogũ nigũsa'a nisere
tu'omirã, tere tu'omasĩtirã, a'tiro weronojõ
nisama. Otese cape ma'apũ buruque'a'que
weronojõ nisama. Wãtĩ a'ti, na tu'omi'quere
ẽ'mape'ocã'sami.

²⁰ Æpẽrã ùtãpaga wa'teropũ doqueque'a'que
peri weronojõ nisama. Yé quetire e'catise me'rã
tu'osama.

²¹ Tojo tu'omirã, nu'cõrĩ marĩrã weronojõ
nisama. Narẽ mejẽcã wa'acã, o ãpẽrã te
quetire ãjõpeose bu'iri narẽ tu'ticã, maata
ẽjõpeodu'ucã'sama.

²² Æpẽrã otese cape pota wa'teropũ
buruque'a'que weronojõ nisama. Yé quetire
tu'oma, tu'orã pe'e. A'ti umuco cjase pe'ere
wãcũyu'rũnũ'cã'sama. No'o de'ro nisere
uaripejayu'rũasama. Na tojo niseticã, a'te narẽ
dojorẽcã'sa'a. Na tu'o'quere acobojo, dũca
marĩrã weronojõ nisama.

²³ Æpẽrã di'tapũ añurõpũ buruque'a'que peri
weronojõ nima. Yé quetire tu'o, añurõ ãjõpeo,
yu'u dutironojõ weesetirã, añurõ dũcatirã
weronojõ nima. Cien peri dũcati'caro weronojõ
añusere weesama. Æpẽrã sesenta peri, ãpẽrã

treinta peri ducati'caro weronojõ añusere weesama, niwĩ Jesú.

Trigo wa'teropu apeye ña'ase cape pĩ'rĩbajua'que ni'i

24 Jesú apeye queose me'rã ãsãrẽ weren-emowĩ:

—Õ'acũ wiogu nise a'tiro weronojõ ni'i. Ni'cũ masũ añuse capere cũ ya wesepu otesami.

25 Be'ro nipe'tirã cãrĩca be'ro te ote'cure ĩ'atu'tigu cũ ote'caropu wa'asami. Wa'a, trigo cape wa'teropu ña'ase capere otesami.

26 Trigo pĩ'rĩmujã, te pupiri cura ña'ase cũ ote'que pe'e quẽrã pĩ'rĩbajuasa'a.

27 Tere ĩ'arã, cãrẽ da'raco'terã na wiogupure wererã wa'asama: “Wiogu, marĩ ote'que añuse cape dia'cũ nimiwũto”, nisama. “¿De'ro wee a'te ña'ase cape a'tipari?” nisama.

28 Na wiogu narẽ yu'tisami: “Ni'cũ marĩrẽ ĩ'atu'tigu tojo weepĩ”, nisami. Be'ro da'raco'terã na wiogure sãrĩtiña'sama tja: “¿Mu'u ãsã ña'asere cureweerã wa'acã uasari?” nisama.

29 Cũ pe'e narẽ nisami: “Weeticã'ña. Musã cureweerã, apeye trigore du'acõ'abosa'a.

30 Totá trigo me'rã bucucacã'to. Trigo bucucatu'ajaca be'ropu da'rari masãrẽ o'óguti. Na ña'ase pĩ'rĩ'quere cureweemu'tãrãsama. Curewee, tere opa dotori du'te, ãjũarãsama. Tu'ajanu'cõ, trigore na nurõwuaropu nurõrãsama”, nisami, niwĩ Jesú.

Jesú mostaza wãmetise cape me'rã queose o'o'que ni'i

(Mr 4.30-32; Lc 13.18-19)

³¹ Jesú apeye queose me'rã werenemowĩ tja:

—Õ'acũ yarã pãjãrã sãjãrãsama nise otese mostaza cape weronojõ ni'i. Tere ni'cũ cũ ya wesepu otesami.

³² Mostaza cape cã'caperoacã waro ni'i. Tócacaperoacã nimirõ, bucuaropua pajibuti-acju yucugu pĩrĩsa'a. Pajicju waro wa'acã ĩ'arã, mirĩcũa a'ti, tigu dupuripu na diepeoatje su'tire weesama, niwĩ. Õ'acũ wiogu nise cã'caperoacã weronojõ nu'cãsa'a. Be'ro pajicju bucua'caro weronojõ nipe'tiropu cũ ye queti se'sa wa'arosa'a. Tojo nicã pãjãrã cũ yarã sãjãrãsama nígũ, tojo niwĩ.

Pã bucua'cã weese me'rã queose ni'i

(Lc 13.20-21)

³³ Be'ro apeye queose me'rã werenemowĩ tja:

—Õ'acũ wiogu nise a'tiro weronojõ ni'i. Ni'cõ numio pã weegotigo pã weese harinarẽ i'tiapa queo, po'osãasamo. Te me'rã levadura pã bucua'cã weesere morẽsamo. Be'ro te nipe'tise bucua se'sape'tia wa'asa'a, niwĩ. Levadura harinarẽ bucua'cã wee'caro weronojõ Õ'acũ wiogu nise nipe'tiropu se'sarosa'a nígũ, tojo niwĩ.

Jesú masãrẽ queose me'rã bu'e'que ni'i

(Mr 4.33-34)

³⁴ Jesú masãrẽ bu'égũ, queose me'rã wereticã weetiwiĩ.

³⁵ Cũ tojo weecã, Õ'acũ ye quetire weremu'tãrĩ masũ oja'que queoro wa'awũ. Jesú masãrẽ wereatjere a'tiro ojano'wũ:

Queose me'rã masãrẽ weregusa'a.

Õ'acũ a'ti umũco weecãpũ masĩno'ña marĩ'quere masãrẽ were bajurẽgũti, ni ojano'wũ.

Jesú "Ña'ase cape trigo tiropũ pĩ'rĩbajua'quere a'tiro nisĩ'rĩrõ wee'e" nise ni'i

³⁶ Be'ro Jesú masãrẽ we'eriti, wi'ipũ sãjãawĩ. Ësã cũ bu'erã cũrẽ sirutusãjãwũ. Topũ cũrẽ sãrĩtiña'wũ:

—Mu'ũ mejẽpũ ña'ase cape trigo wa'teropũ queose were'quere wereapoya. ¿De'ro nisĩ'rĩrõ weeati? niwũ.

³⁷ Ësã tojo nicã tu'ogu, Jesú yu'tiwĩ:

—Añuse trigo capere ote'cu yu'ũ Õ'acũ macũ masũ weronojõ uputigu ni'i.

³⁸ Ti wese pe'e a'ti turi nisĩ'rĩrõ wee'e. Añuse cape yu'ũre ëjõpeorã Õ'acũ põ'rã nima, nisĩ'rĩrõ wee'e. Ña'ase cape pĩ'rĩ'que pe'e wãtĩ yarã nima, nisĩ'rĩrõ wee'e.

³⁹ Ti wese ote'cure ï'atu'tigu ña'asere ote'cu wãtĩ nimi. Trigo bucuaatu'ajaca be'ro na tũ'rẽse a'ti umũco pe'tiatje ni'i, nisĩ'rĩrõ wee'e. Trigore tũ'rẽrĩ masã Õ'acũrẽ wereco'terã u'musecjãrã weronojõ nima.

⁴⁰ Ña'asere curewee ãjũacõ'asama. Na tojo wee'caro weronojõ a'ti turi pe'ticãpũre ña'arãrẽ cõ'arãsama.

⁴¹ Yu'ũ Õ'acũ macũ masũ weronojõ uputigu yu'ũre wereco'terãrẽ nipe'tiropũ o'ógusa'a.

“Nipe'tirã ña'arõ weerãrẽ, tojo nicã ãpẽrãrẽ ña'arõ weecã weerãrẽ neoña”, nigũsa'a.

⁴² Narẽ pecame'epũ cõ'arãsama. Topũ na pũrĩno'rã, upicari cũ'rĩdio, utirãsama.

⁴³ Tojo wa'ari curare Õ'acũ ɰaro weerã pe'e a'tiro weerãsama. Cũ tiropũ wa'arã, mujĩpũ ɰmɰcocjũ weronojõ asisterãsama. Topũ ninu'cũcã'rãsama. O'meperi ɰorãnojo a'tere añurõ tũ'oya, niwĩ.

Di'tapũ niyeru cujiri yaacũu'que queose ni'i

⁴⁴ Jesú a'tiro werenemowĩ:

—Mũsãrẽ Õ'acũ wiogu nisere werenemogũti. Cũ mũsã wiogu nise nipe'tise yu'rũoro añuyũ'rũnu'cã'a. Ni'cũ apeyenojõ wapabũjũsere ãpẽrã ya di'ta po'pearũ nũo'quere boca'caro weronojõ ni'i. Tere bocãca be'ro mejãrõputa yaacũusami tja. Be'ro e'catise me'rã wa'a, nipe'tise cũ ɰosere duape'ocã'sami. Cũ dua'que wapa me'rã ti di'tare duumiicã'sami, niwĩ.

Jesú perla wãmetiri pe, wapabũjũri pe me'rã queose o'o'que ni'i

⁴⁵ Apeye quẽ'rãrẽ Jesú werenemowĩ:

—Õ'acũ wiogu nise ni'cũ duari masũ añurõ asistese peri perla wãmetisere a'macusiario weronojõ ni'i.

⁴⁶ Cũ wapabũjũri pe, ni'cã pere bocaejagu, a'tiro weesami. Bocaaja, cũ ɰosere duape'ocã'sami. Cũ dua'que wapa me'rã ti pe wapabũjũri pere duumiicã'sami. Õ'acũ mũsã wiogu nicã, ti pe wapabũjũri pere bocase weronojõ ni'i.

Wejecũ me'rã Jesú queose o'o'que ni'i

47 »Be'ropu Ō'acũ masãrẽ beseatjere wereguti. Wa'i wějẽrĩ masã ni'cãgũ wejecũjo dia pajiri maapu doqueñosama. Tigupure nirãnucũ wa'i su'riwã'sama.

48 Tigũ mu'muyũ'rucã ĩ'arã, wa'i wějẽrĩ masã dia sumutopũ wejemasãsama. Topũ wa'ire besedujisama. Añurãrẽ pi'ipũ besesãasama. Ña'arãrẽ doqueñocã'sama.

49 A'ti umũco pe'ticã, tojota wa'arosa'a. Ō'acũrẽ wereco'terã u'mũsecjãrã a'tirãsama. Añurã, ña'arãrẽ ducawaanũ'cõrãsama.

50 Ña'arãrẽ pecame'epũ cõ'arãsama. Topũ na pũrĩno'rã, upicari cũ'rĩdio, utirãsama, niwĩ Jesú.

Jesú cũ bu'erãrẽ be'ropu na weeatjere were'que ni'i

51 Be'ro Jesú ãsãrẽ niwĩ:

—¿A'te yu'u ní'quere tu'oti musã? niwĩ.

Ësã “Ëũ, tu'o'o”, niwũ.

52 Ësã tojo nicã, cũ niwĩ:

—Nipe'tirã Moisé oja'quere bu'erã yu'u wiogu nigũsa'a nisere ëjõpeorã, ni'cũ wi'i cuogu weronojõ nima. Cũ, cũ ya wi'icjãrãrẽ o'oacju, ti wi'ipũ cũ apeyenojõ nurõ'quere ma'marẽ, mejãrẽ miiwĩrõmasĩsami. Cũ weronojõ yé niatjere mejã, Ō'acũ ye queti weremu'tãrĩ masã na oja'quere weremasĩsama. Tojo nicã ma'ma, yu'u bu'ese quẽ'rãrẽ weremasĩsama ní'gũ, tojo niwĩ ãsãrẽ.

*Jesú cũ ya macã Nazarepu dajatojaa'que ni'i
(Mr 6.1-6; Lc 4.16-30)*

53-54 Jesú te queose wéréca be'ro to ní'cu Nazare cū masāca macāpu wa'awī. Topu judío masā na nerēwuarī wī'īpu bu'enū'cāwī. Topu nirā cū bu'esere tu'o, ī'amarīamujāwā. A'tiro niwā:

—¿No'opu bu'epari ā'rī tocā'rō masīgū? ¿De'ro wee a'te masā dutitirārē yu'rūosenojōrē weel'omasīti?

55 Ā'rī ni'cū capiteru macū nimi. Cū a'ti macācjō María macū nimi. Cū acabijirā Santiago, José, Simó, Juda nima.

56 Cū acabijirā numia quē'rā a'toputa nima. Tojo weegu ¿no'opu masīmpari cū a'tere? niwā.

57 Cū tocjū nise bu'iri cū weresere ējōpeosī'rītiwā. Jesú pe'e narē niwī:

—Nipe'tirā ni'cū Ō'acū ye queti weremu'tārī masūrē tu'o ējōpeosama. Cū ya di'tacjārā, cū ya wī'icjārā dia'cū ējōpeotisama, niwī.

58 Tojo weegu ti macāpūre na ējōpeoticā ī'agū, peje waro narē weel'otiwī.

14

Juā masārē wāmeyeri masūrē tojo wee wējēcārā niwā nise ni'i

(Mr 6.14-29; Lc 9.7-9)

¹ Titare Herode Galilea di'tacjārārē dutigu Jesú wee'quere tu'ocu niwī.

² Tere tu'ogu, cū me'rā da'rarārē a'tiro nicu niwī:

—Cū Juā masārē wāmeyeri masū yu'u wējēduti'cu masā'cu ní'gū nisami. Tojo weetigu mejēta, peje waro weel'otutuayurūapu, nicu niwī.

³ Cũ Herodeta toduporopure Juãrẽ ñe'eduticũ niwĩ. Ñe'e, bu'iri da'reri wi'ipũ dũ'tecũuduticũ niwĩ. A'te ye bu'iri tojo weecũ niwĩ. Herode cũ acabiji Felipe nũmo, Herodía wãmetigore Felipe cũ catimicã, core ã'ma, nũmoticũ niwĩ.

⁴ Cũ tojo weesere tũ'ogũ, Juã Herode tiropũ wa'a, a'tiro nicũ niwĩ:

—Mũ'ũ acabiji nũmorẽ nũmoticã, ña'a ni'i. Core cuoticã'ña, nicũ niwĩ. Cũ tojo ní'que bu'iri Herode cũrẽ bu'iri da'reri wi'ipũ sũrũduticũ niwĩ.

⁵ Cũ Juãrẽ wẽjẽsĩ'rĩcũ niwĩ. Masã pe'e “Juã Õ'acũ ye quetire weremũ'tãrĩ masũ nimi”, nicãrã niwã. Tojo weegũ yũ'ũ cũrẽ wẽjẽcã, masã yũ'ũ me'rã uabosama ni uigũ, maata cũrẽ wẽjẽticũ niwĩ.

⁶ Be'ro Herode cũ bajuáca nũmũrẽ bosenuũ weecũ niwĩ. Titare Herodía macõ cũ piji'cãrã tiropũ basaĩ'ogõ wijaco niwõ.

⁷ Herode co basaĩ'ocã tũ'sayũ'ruacũ niwĩ. Tojo weegũ “Ne nisooro marĩrõ no'o mũ'ũ uasenojõrẽ o'ogũti”, nicũ niwĩ.

⁸ Co pe'e co pacore “¿Ñe'enojõrẽ sũrĩgõsariba?” nico niwõ. Co paco wéréca be'ro Herode tiropũ wa'a, cũrẽ nico niwõ:

—Juã masãrẽ wãmeyerĩ masũ dũpoare dũtesure, ni'cã papũ miiti, yũ'ũre o'oya, nico niwõ. ¿Diacjũta Juãrẽ wẽjẽgũsari? ní'gõ, tojo weedutico niwõ.

⁹ Co tojo nicã tũ'ogũ, Herode bũjaweticũ niwĩ. Juãrẽ wẽjẽsĩ'rĩticũ nimiwĩ. Cũ masã tũ'oropũ “Mũ'ũ uasenojõrẽ o'ogũti” ní'cũ niyugũ, masã yũ'ũre bujiri ní'gũ, co ní'caronojõta weecũ niwĩ.

10 Tojo weegu Juã bu'iri da'reri wi'ipũ nigũrẽ cã dũpoare dũtesureduticũ niwĩ.

11 Dũtesureca be'ro cã dũpoare bapapũ sãa, Herodía macõrẽ o'ocãrã niwã. Co pe'e quẽ'rã co pacopũre o'oturiaco niwõ.

12 Be'ro Juã bu'esere sirutu'cãrã cã upũre mi-irã wa'a, yaacãrã niwã. Be'ro Jesupũre wererã wa'acãrã niwã.

Jesú ni'cãmocũsetiri mil ɯmũarẽ ba'ase eca'que ni'i

(Mr 6.30-44; Lc 9.10-17; Jn 6.1-14)

13 Jesú Juãrẽ wẽjẽ'que quetire tũ'ogu, a'tiro weewĩ. Yucusupũ mũjãsjãa, apero masã marĩrõpũ ẽsã cã bu'erã me'rã wa'awĩ. Ɛsã wa'asere tũ'orã, tocjãrã masã ma'apũ cũrẽ siru-tuwã'cãcãrã niwã.

14 Jesú ape pã'rẽpũ pẽ'ajagu, dijanũ'cãwĩ. Be'ro masã pãjãrãrẽ bocaejapejawĩ. Narẽ ĩ'agũ, pajaña'wĩ. Dutitirã na mia'cãrãrẽ yũ'rũowĩ.

15 Ɛsã cã bu'erã na'ique'ari cura cã pu'to wa'a, werewũ:

—Na'ique'aropũ wee'e. A'topũ marĩ nirõpũ masã marĩma. Tojo weegu masãrẽ macãpũ wa'adutiya. Topũ duuba'arã wa'ato, nimiwũ.

16 Ɛsã tojo nicã tũ'ogu, “Wa'aticã'to. Mũsã narẽ ecaya”, niwĩ.

17 Ɛsã cũrẽ niwũ:

—Ni'cãmocũse pã, wa'i pũarã dia'cũ cũo'o, niwũ.

18 Be'ro “Te mũsã cũosere miitia”, niwĩ.

19 Cã tojo nicã, cã tiro miawũ. Be'ro Jesú masãrẽ tá bu'ipũ dujudutiwĩ. Tu'ajanũ'cõ, te pã ni'cãmocũse pagare, na wa'i pũarãrẽ mi,

u'muarõpu ï'amorõ, cã pacu Õ'acürẽ e'catise o'owĩ. Be'ro pãrẽ ducawaa, ùsãrẽ o'owĩ. Æsã pe'e masãrẽ tere etiwu.

²⁰ Nipe'tirã ba'a yapiwã. Be'ro doce pi'seri na ba'adu'a'quere seeneowũ.

²¹ Tere ba'arã numia, wĩ'marã ba'paqueono'ña marĩrõ umua se'saro ni'cãmocusetiri mil niwã.

Jesú acopu sija'que ni'i
(Mr 6.45-52; Jn 6.16-21)

²² Jesú masãrẽ ba'ase ecáca be'ro ùsã cã bu'erãrẽ yucusu me'rã ditarapu pẽ'ayudutiwĩ. Cã pe'e topu masãrẽ we'eritigu, tojacãwĩ yujupu.

²³ Be'ro masãrẽ we'eritica be'ro ùrũgũpu cã se'saro ñubuegu mujãcu niwĩ. Topure ñami eĩãcã, ni'cũta nicu niwĩ.

²⁴ Æsã pe'e ditara decopu pẽ'arã weewu. To ùsã eĩacã, wĩ'rõ uputu wẽepõtẽowũ. Tojo weero pã'cõrĩ paca yucusure wẽecuwu.

²⁵ Bo'remujãtiri cura Jesú ùsã tiropu acopu sijawã'cãtiwĩ.

²⁶ Æsã cãrẽ ï'amasitiwu. Tojo weerã cã topu sijawã'cãticã ï'arã, uputu ucuwu. Cãrẽ ï'arã, "Abu, masũ wẽrĩ'cu wãtĩ nisami", ni caricũwũ.

²⁷ Jesú ùsãrẽ nucãadutigu a'tiro niwĩ:

—Wãcütutuaya. Yu'u ni'i. Yu'ure uiticã'ña, niwĩ.

²⁸ Be'ro Pedro Jesure niwĩ:

—Wiogu, mu'u nígu, yu'ure mu'u tiro acopu sijawã'cãdutiya, niwĩ.

²⁹ Jesú cãrẽ niwĩ:

—To pūrīcārē a'tia, niwī. Tojo weegu Pedro dija, Jesú tiropu wa'agu, sijawā'cāwī.

³⁰ Be'ro uputu wī'rō wēecā ĩ'agū, ucua wa'awī. Tojo weegu cū di'adijagu, caricūwī:

—Wiogu, ñe'egū a'tia, ni caricūwī.

³¹ Be'ro maata Jesú cūrē ñe'ewī. A'tiro niwī:

—¿Mu'u cā'rōacā waro ējōpeose cūoti? ¿De'ro weegu yu'u tiro a'tisī'rīmīgū, yu'ure ējōpeotiati? niwī.

³² Be'ro na yucūsupu mujāsājārī cura wī'rō yusua wa'awu.

³³ Tojo wa'acā ĩ'arā, ũsā tiwupu sãnarā Jesure ējōpeorā, ejaque'awu. Cūrē niwū:

—Nirōta mu'u Ō'acū macū ni'i, niwū.

*Jesú Genesarepu dutitirārē yu'rūo'que ni'i
(Mr 6.53-56)*

³⁴ Be'ro ũsā Genesare wāmetiropu pē'ajawu.

³⁵ Tocjārā Jesure ĩ'amasīrā, topu cū ejase quetire nipe'tiropu werese'sabi'acārā niwā. Nipe'tirā dutitirārē yu'rūodutirā cū tiropu miiejawā.

³⁶ —Mu'u quērā ũsārē mu'u yaro su'tiro sumutopu ñe'eña'duticureya, niwā. Nipe'tirā tojo weerā yu'rūono'pe'ticā'wā.

15

*Masārē ña'arā wa'acā weese ni'i
(Mr 7.1-23)*

¹ Be'ro fariseo masā Jesú tiropu ejawā. Tojo nicā Moisé oja'quere bu'eri masā quērā Jerusalēpu a'ti'cārā Jesú tiropu eja, sērītiña'wā:

2 —¿De'ro weerã mu'u bu'erã marĩ ñecũsumua weemujãti'quere yu'rũnu'cãti? Ba'ase duporo marĩ ñecũsumua weewua'caronojõ omocoetima, niwã.

3 Jesú narẽ yu'tiwĩ:

—Yu'u quẽ'rã musãrẽ sērĩtiña'gũti. Musã ñecũsumua weemujãti'quere weesiruturã, ¿de'ro weerã Õ'acũ dutiro pe'ere yu'rũnu'cãti?

4 Õ'acũ a'tiro duticu niwĩ: “Musã pacu, musã pacore ejõpeoya.” Tojo nicã “No'o cũ pacu, cũ pacore ña'arõ ucũgãnojõ wērĩato”, nicu niwĩ.

5 Musã pe'e musã pacure o musã pacore na apeyenojõ sērĩcã, weetamusĩ'rĩtirã, narẽ a'tiro nisa'a: “Nipe'tise ũsã cuose musãrẽ o'obo'quere Õ'acũrẽ o'otojapu”, nisa'a.

6 Musãta a'tiro nirãnojõrẽ na pacu o na pacore weetamuta basiotisa'a nisere bu'e'e. A'tiro wéerã, Õ'acũ dutisere tojowaro ï'acõ'abutiãcã'a. Musã ñecũsumua weemujãti'quere weesĩ'rĩrã, tojo wee'e.

7 Diacjũ wéerã weronojõ weeta'sa'a. Isaía duporocjũpu Õ'acũ ye quetire weremu'tãrĩ masũ musãrẽ diacjũta nisapĩ. A'tiro ojacu niwĩ:

8 “Ã'rã masã usero me'rã dia'cũ yu'ure ejõpeoma.

Na tu'oña'se waro pe'e no'opu nirõ nisa'a.

9 Tojo weerã na yu'ure ñubuepeose wapamarĩ'i. Na bu'ese yu'u dutise mejeta ni'i.

Masã dutise ni'i”, nicu niwĩ Õ'acũ, ni ojacu niwĩ Isaía, ni yu'tiwĩ Jesú fariseo masãrẽ.

10 Narẽ tojo nica be'ro Jesú masãrẽ pijio, niwĩ: —Yé cjasere tu'omasĩrãti nĩrã, tu'oya.

11 Marĩ ɯsero me'rã ba'ase mejęta Ō'acũ ĩ'orõpɯ marĩrẽ ña'arõ wa'acã wee'e. Tojo weronojõ o'oro, marĩrẽ ɯseropɯ wijatise pe'e ña'arõ wa'acã wee'e, niwĩ.

12 Tojo nıca be'ro Ƴsã cũ bu'erã cũ pu'to wa'a, cãrẽ niwã:

—Mɯ'ɯ tojo nisere tu'orã, fariseo masã tu'satiama, niwã.

13 Ƴsã tojo nicã, Jesú queose me'rã yu'tiwĩ:

—Wese ɯogɯ ña'ase, topɯ pĩ'rĩbajuasere du'acõ'agũsami. Yu'ɯ pacɯ ɯ'mɯsepɯ nigũ nisoose me'rã bu'erãrẽ mejãrõta weegusami. Narẽ cõ'abutiagusami.

14 Tojo weerã narẽ tojo ĩ'acõ'acã'ña. Na nisoose me'rã bu'erã, caperi ĩ'atirã ãpẽrã caperi ĩ'atirãrẽ wejemu'tãrã weronojõ nima. Ni'cũ ĩ'atigɯ apĩ ĩ'atigure wejemu'tãgũ, na puarãputa no'o nirĩ copepɯ burusãjãsama, niwĩ.

15 Be'ro Pedro Jesure niwĩ:

—Ƴsãrẽ wereya. Mɯ'ɯ ní'que ¿de'ro nisĩ'rĩrõ weesari? niwĩ.

16 Jesú cãrẽ niwĩ:

—¿Mɯsã quẽ'rã a'tere tu'omasĩweti yujupɯ?

17 Nipe'tise marĩ ba'asõrõse paapɯ wa'a, be'ro yu'rɯwijaa wa'asa'a.

18 Masã na ucũse, ɯseropɯ wijase pe'e wãcũsepɯ wadatiwijati'i. A'te pũricã Ō'acũ ĩ'orõpɯ masãrẽ ña'arã wa'acã wee'e.

19 Marĩ wãcũse ña'arõ wãcũsepɯ du'pocãtiwijati'i. ãpẽrãrẽ wẽjẽcõ'ase, numo nitigore a'metãrãse, numio me'rã ña'arõ weese, yajase, nisoose, ucjase a'te nipe'tise wãcũsepɯ du'pocãtiwijatisa'a.

20 A'te peje pūrīcā Ō'acū ĭ'orōpūre masārē ña'arā wa'acā weesa'a. Marī na weewu'asenojōrē ba'ase dūporo omocoetirā pūrīcā, masārē ña'arā wa'acā weetisa'a, niwī.

Judío masō nitigo ape di'tacjōpū Jesure ějōpeo'que ni'i

(Mr 7.24-30)

21 Be'ro Jesú Genesarepū ní'cu Tiro, Sidō wāmetise macārīpū wa'awī. Tocjārā judío masā nitiwā.

22 Topū eja, ni'cō numio topū nigō Canaácjō Jesú tiro caricūwā'cātiwō:

—Yū'u wioḡū, Davi dūporocjū wioḡū pārāmi, yū'ure pajaña'ña. Yū'u macō wātī sājāno'co nitjāgō, pūrō pi'etimo, niwō.

23 Jesú core yū'titiyū'ruocā'wī. Tojo weerā ũsā cū bu'erā cū pū'to wa'a, cūrē niwū:

—Marī siro ña'arō caricūwā'cātisamo. Core wa'adutiya, niwū.

24 Be'ro Jesú core niwī:

—Ō'acū yū'ure Israe curuacjārā oveja ba-juduti'cārā weronojō nirā dia'cūrē a'madutigu o'ówī, niwī.

25 Cū tojo nimicā, co cūrē ějōpeogo, cū pū'to ejaque'awō. A'tiro niwō:

—Wioḡū, yū'ure weetamuña, niwō.

26 Jesú core yū'tiwī:

—Wī'marā ba'asere ē'ma, diayiare doquecūucā, ña'a ni'i, niwī.

27 Cū tojo nimicā, co pe'e cūrē niwō:

—Yū'u wioḡū, tojota ni'i, nírō. Diayiapūta mesapū na wiorā ba'astedijosere ba'asama. Tojo níḡō, yū'u judío masō nitimicā, judío masā na

“Diayi weronojō nimo” nigōrē, judío masārē mʌ'ɥ weetamudɥ'a'quere weetamuña nígō, tojo niwō.

²⁸ Co tojo nicã, Jesú niwĩ:

—Mʌ'ɥ pũrĩcã ějōpeose cɥoyɥ'rɥa'a. Tojo weero mʌ'ɥ ní'caronojōta wa'ato, niwĩ.

Cũ tojo nirĩ curata co macō wātĩ cō'awĩrōno'copɥ tojaco niwō.

Jesú pãjārã dutitirãrē yɥ'rɥo'que ni'i

²⁹ Jesú Tiro, Sidōpɥ ní'cɥ wijawã'cãgũ, Galilea wãmetiri ditara sumutopɥ yɥ'rɥawĩ. Be'ro ũrũgũpɥ mɥjãa, ejanujãwĩ.

³⁰ Pãjārã masã cũ dujiropɥ etawã. Na opa cō'ñerĩ sijarãrē, caperi bajuno'tirãrē, omocã, dɥ'pocã dojoriwi'iare, ucũmasĩtirãrē, no'o duti cɥorãnojōrē miiejawã. Jesú tiropɥ narē miiejacũuowã. Narē yɥ'rɥowĩ.

³¹ Tojo weecã, ucũmasĩtimi'cãrã ucũwã. Omocãrĩ, dɥ'pocãrĩ dojoriwi'ia yɥ'rɥono'wã. Opa cō'ñerĩ sija'cãrã diacjũ sijawã. Ī'atimi'cãrã ĩ'awã. Tere ĩ'arã, masã ĩ'amarĩawã. Be'ro Ő'acũrē “Marĩ Israe curuacjãrã wiogɥ tutuayɥ'rɥami”, ni e'catise o'owã.

Jesú ba'paritisetiri mil ɥmɥarē eca'que ni'i
(Mr 8.1-10)

³² Be'ro Jesú ũsã cũ bu'erãrē pijio, niwĩ:

—Ă'rã masārē pajaña'a wa'asa'a. Na marĩ me'rã nirō i'tia nɥmɥ yɥ'rɥ'ɥ. Tojo weerã na ba'ase toja wa'asama. Na ɥja me'rã na ye wi'seripɥ tojaacã ɥatisa'a. Na ba'atirã, ma'apɥ tɥ'omasĩse pe'tique'a wa'abosama, niwĩ.

³³ Cũ tojo nicã, ũsã cãrē niwũ:

—¿De'ro wee ũsã ba'ase bocabosari ã'rã pãjãrãrẽ? A'tore masã marĩma, niwũ.

³⁴ Jesú ũsãrẽ niwĩ:

—¿Dicusepaga pã cœoti? niwĩ.

Ŭsã cũrẽ niwũ:

—Sietepaga pã, tojo nicã wa'i pejetirãcã cœo'o, niwũ.

³⁵ Ŭsã tojo nĩca be'ro masãrẽ dujudutiwĩ.

³⁶ Be'ro pã sietepagare, tojo nicã wa'ire mii, cũ pacu Ō'acũrẽ e'catise o'owĩ. Tu'ajanu'cõ, pãrẽ ducawaa, ũsãrẽ o'owĩ. Ŭsã pe'e tere masãrẽ etiwũ.

³⁷ Nipe'tirã ba'a, yapiyu'rũawã. Be'ro siete pi'seri na ba'adu'a'quere seeneowũ.

³⁸ Tere ba'arã numia, wĩ'marã ba'paqueono'ña marĩrõ umua se'saro ba'paritisetiri mil niwã.

³⁹ Be'ro Jesú masãrẽ we'eriti, ũsã yucusupu mujãsãjãa, Magdala wãmetiropu pẽ'a wa'awũ.

16

Jesure fariseo masã, tojo nicã saduceo masã Ō'acũ tutuaro me'rã weẽ'odutimi'que ni'i

¹ Ŭsã Magdala wãmetiropu ejacã, fariseo masã, tojo nicã saduceo masã Jesure ĩ'arã etawã. Na ¿diacjũ Ō'acũ o'ócũta nimiti? nĩrã, cũrẽ Ō'acũ tutuaro me'rã weẽ'odutiwã.

² Jesú pe'e narẽ yu'tiwĩ:

—Mujĩpũ sõ'asãjãcã, musã “Añurõ cũ'marõsa'a”, ni'i.

³ Bo'reacã ñiarĩ numũjo nicã, “Aco pejarosa'a”, ni'i. Ŭ'muarõ cjasere ĩ'arã, tojo bajuri numũ

nirōsa'a nisere masī'i. Tojo nimirā, Ō'acū a'tocatero cū weeī'ose pe'ere masīwe'e.

⁴ Musā a'tocaterocjārā ña'arā ni'i. Musā weeī'oña nírā, musā yu'ure ējōpeotisere ī'o'o. Musārē weeī'osome. A'te dia'cūrē wereguti. Duporocjūpu Ō'acū ye quetire weremu'tārī masū Jonārē wa'a'caronojō dia'cūrē ī'ogūti, niwī. Tojo níca be'ro na tiropu nícu apesepu wa'awī.

Jesú queose o'o'que ni'i
(Mr 8.14-21)

⁵ Be'ro ūsā ape pā'rēpu pē'a wa'awu. Topu wa'arā, pā ūsā ba'atjere acobojocārā niwū.

⁶ Jesú ūsārē niwī:

—Musā fariseo masā, saduceo masā na ye levadura pā bucuacā weesere tu'omasīña, niwī.

⁷ Cū tojo nicā, ūsā cū nisere tu'otirā, a'merī niwū:

—Marī pārē miititiasu. Tojo weegu marīrē tojo nisami, nīmiwū.

⁸ Jesú ūsā tojo nisere masīgū, a'tiro niwī:

—Musā pā marī ba'atjere miititiasu nírā, queoro wācūwe'e. Musā ējōpeose moobutia'a.

⁹ ¿Musā tu'omasīweti yujupu? ¿Yu'u ni'cāmocusepaga pā me'rā ni'cāmocusetiri mil umuarē eca'quere wācūweti? Peje pi'seri na ba'adu'aquere seeneowū.

¹⁰ ¿Cārū wee'que quē'rārē wācūweti? Si- etepaga pā me'rā ba'paritisetiri mil masārē ecawu. Tita quē'rārē na ba'adu'a'quere peje pi'seri seeneowū.

11 ¿De'ro weerã musã tu'omasĩtiati? Yu'u fariseo masã, saduceo masã ye levadurare ucũgũ, pã mejẽtare nigũ weearu, niwĩ.

12 Cũ tojo nicãputa, ẽsarẽ tu'omasĩse ejawu.

—Marĩrẽ levadura pã bucuacã weese mejẽtare ucũgũ weearĩ; fariseo masã, saduceo masã na nisoose me'rã bu'ese pe'ere tu'omasĩato nigũ, tojo niapĩ, niwũ.

Pedro Jesure “Mu'u Ô'acũ bese'cu ni'i” ni'que ni'i

(Mr 8.27-30; Lc 9.18-21)

13 Be'ro Jesú Cesarea Filipo wãmetiri macãpu wa'awĩ. Topu eja, ẽsã cũ bu'erãrẽ sẽrĩtiña'wĩ:

—Masã yu'u Ô'acũ macũ masũ weronojõ upũtigure ¿de'ro ucũti? niwĩ.

14 Ɛsã cũrẽ yu'tiwu:

—Ãpẽrã “Juã masãrẽ wãmeyerĩ masũ nimi”, nima. Ãpẽrã “Dũporocjũru Ô'acũ ye quetire weremu'tãrĩ masũ Elía nigũ nisasami”, nima. Ãpẽrã “Jeremía nimi o apĩ Ô'acũ ye quetire weremu'tãrĩ masũ nigũ nisasami”, nima mu'urẽ, ni yu'tiwu cũrẽ.

15 Ɛsã tojo nicã, niwĩ:

—Musã waro, ¿de'ro wãcũti yu'ure? ni sẽrĩtiña'wĩ.

16 Cũ tojo nicã tu'ogu, Simó Pedro cũrẽ yu'tiwĩ:

—Mu'u Ô'acũ bese'cu Cristo ẽsã yoacã yucue'cu ni'i. Ô'acũ catinu'cũgũ macũ ni'i, niwĩ.

17 Jesú cũrẽ niwĩ:

—Simó, Joná macũ, mu'u tojo ucũgũ, diacjũta ucũ'u. Ne ni'cũ masũ mu'urẽ tere weretiapĩ.

Yũ'u pacu u'musepu nigú mu'urẽ tere masĩse o'oapĩ. Tojo weegu e'catiya.

18 Mu'urẽ wereguti. Mu'u wãme Pedro útãgã nisĩ'rĩrõ wee'e. Mu'u weronojõ ãjõpeorãrẽ ya curuacjãrãrẽ wa'acã weeguti. Wãtĩ cũ yarã me'rã ya curuacjãrãrẽ docaque'acã weesome.

19 Yũ'u mu'urẽ u'musepu marĩ wioгу nirõpu cja sawire o'oguti. Tojo weero a'ti nucũcãpũre mu'u cã'mota'acã, u'musepu quẽ'rãrẽ cã'mota'ano'rõsa'a. Mu'u a'ti nucũcãpũre du'tecũucã, u'musepu quẽ'rãrẽ du'tecũuno'rõsa'a. A'ti nucũcãpũre "Tojota weeato" nicã, u'musepu quẽ'rãrẽ tojota wa'arosa'a, niwĩ Jesú.

20 Be'ro Jesú ãsãrẽ niwĩ:

—Ne ãpẽrãrẽ "Cũ Õ'acũ bese'cu Cristo nimi", niticã'ña, niwĩ.

Jesú cũ wẽrĩatjere were'que ni'i

(Mr 8.31-9.1; Lc 9.22-27)

21 Tita me'rã Jesú ãsãrẽ a'tiro werenu'cãwĩ:

—Yũ'ure Jerusalẽpu wa'aro ni'i. Topu judío masã bucãrã, pa'ia wiorã, Moisé oja'quere bu'eri masã yũ'ure uputu pi'eticã weerãsama. Yũ'ure wẽjẽrãsama. Tojo weemicã, i'tia numu be'ro masãgũsa'a, niwĩ ãsãrẽ.

22 Cũ tojo nicã tu'ogu, Pedro Jesure yoacurero wejewa'cã, a'tiro tu'ticu niwĩ:

—Yũ'u wioгу, ne mu'u tojo nise wa'aticã'to. Õ'acũ tojo wa'acã cã'mota'ato, nicu niwĩ.

23 Be'ro Jesú majãminu'cã, cũrẽ nicu niwĩ:

—Wãtĩ wa'aya. Mu'u tojo nígu, Õ'acũ yũ'ure dutisere cã'mota'asĩ'rĩgũ wee'e. Õ'acũ cũ uasere

wăcŭwe'e. Masă na wăcŭwuaronojō pe'e wăcŭ'u, nicu niwī.

²⁴ Be'ro Jesú ũsă āpērārē niwī:

—No'o yu'ure ějōpeosirutugunojō cŭ weesī'rīrōnojō weeticā'to. Yu'u uaro pe'e weeato. No'o yu'ure sirutusī'rīgŭ, “Jesure ějōpeogu, wērībosa'a” nitigŭta sirutuato.

²⁵ Yu'ure ějōpeose me'ră űa'arō yu'rŭsī'rītigu, yu'ure ějōpeodu'ugunojō pecame'epu bu'iri da're bajuriono'gŭsami. Apī wějēsere uiti, yu'ure ějōpeonu'cŭgŭnojō pe'e yu'u me'ră catinu'cŭgŭsami.

²⁶ »Ni'cŭ a'ti turi cjase nipe'tisere wapata'a, cŭ ejeripō'ră pe'ere bajuriogu, ĵņe'enojōrē wapata'abosari? Cŭ pecame'epu wa'agu, cŭ ya ejeripō'rārē de'ro wee wapayewīrōmasītisami.

²⁷ Yu'u Ő'acŭ macŭ masŭ weronojō upŭtigu a'tiro weegŭti. Yu'u pacu asistese me'ră, cŭrē wereco'teră me'ră a'ti turipure a'tigŭti tja. Yu'u apaturi a'tigu, nipe'tirārē de'ro na wee'quenŭcŭrē wapayegŭti.

²⁸ Diacŭ űsărē weregŭti. Ni'cărēră a'topu niră na wērīse đuporo a'tere ĩ'arāsama. Yu'u Ő'acŭ macŭ masŭ weronojō upŭtigu wiogu săjăcă ĩ'atimiră, wērīsome, niwī.

17

Jesú cŭ bajuse đucayu'que ni'i
(Mr 9.2-13; Lc 9.28-36)

¹ Jesú “Yu'u wiogu nisere ĩ'arăsaa” nıca be'ro ni'că semana yu'rŭwŭ. Titare Pedro, Santiago,

cũ acabiji Juãrẽ ãrũgũ u'muacjuru miacu niwĩ. Na se'saro wa'acãrã niwã.

² Topu na i'orõpu cũ bajusere ducayucu niwĩ. Cũ diapoare mujipũ umucocjũ weronojõ asistecu niwĩ. Cũ ye su'ti añurõ bo'reyuse wa'acaro niwũ.

³ Tojo wa'ari cura maata Moisé, Elía duporocjãrãpu Jesú me'rã ucũcã i'acãrã niwã.

⁴ Tere i'agũ, Pedro Jesure nicu niwĩ:

—Yu'u wiogu, marĩ a'topu nicã añuyuru'a. Mu'u uacã, ãsã i'tia wi'iacã weerãti. Ni'cã wi'i mu'u ya wi'i, ape wi'i Moisé ya wi'i, ape wi'i Elía ya wi'i weerãti, nicu niwĩ.

⁵ Pedro tojo ucũrĩ cura ni'cã o'mecurua asisteri curua a'ti, narẽ tuubi'acã'caro niwũ. Ti curuapure ni'cũ ucũcã tu'ocãrã niwã:

—Ãrĩ yu'u macũ, yu'u ma'igũ nimi. Cũ me'rã pũrõ e'cati'i. Cũ ucũsere tu'o eãjõpeoya, nicu niwĩ Õ'acũ.

⁶ Tere tu'orã, cũ bu'erã uputu ucuarã, di'tapu mu'rĩque'acãrã niwã.

⁷ Be'ro Jesú na pu'to wa'a, narẽ ñe'eña'a, nicu niwĩ:

—Wã'cãnu'cãña. Uiticã'ña, nicu niwĩ.

⁸ Be'ro na i'acã, ãpẽrã ne marĩcãrã niwã. Jesú ni'cũta nicu niwĩ.

⁹ Na tigupu ni'cãrã dijaticã, Jesú narẽ nicu niwĩ:

—Musã ni'cãrõacã i'a'quere ne ãpẽrãrẽ wereticã'ña. Yu'u Õ'acũ macũ masũ weronojõ uputigu wẽrĩ masãca be'ropu wereya, nicu niwĩ.

¹⁰ Cũ tojo nicã, cũ bu'erã sãrĩtiña'cãrã niwã:

—¿De'ro weerã Moisé oja'quere bu'eri masã “Masãrẽ yu'ruoacju a'tise dũporo Elía a'timũ'tãgũsami” nisari?

¹¹ Jesús narẽ yu'ticũ niwĩ:

—Mũsã nĩrõnojõta Elía a'timũ'tãgũsami. Cũ nipe'tisere apomũ'tãgũsami.

¹² Yu'ũ pe'e a'tiro nigãti. Elía a'titojacũ niwĩ. Cũrẽ masã ñ'amasĩticãrã niwã. Na cũrẽ no'o uaro weesĩ'risere weecãrã niwã. Cũrẽ wee'caronojõta yu'ũ Õ'acũ macũ masũ weronojõ upũtigũ quẽ'rãrẽ pi'eticã weerãsama, nicũ niwĩ.

¹³ Cũ tojo nicãpu, cã bu'erã tu'omasĩcãrã niwã. “Cũ Elía a'titojacũ niwĩ nĩgũ, Juã masãrẽ wãmeyeri masũrẽ nĩgũ weesami”, nicãrã niwã.

Jesú wĩ'magũrẽ wãtĩ sãjãno'cũre cõ'awĩrõ'que ni'i

(Mr 9.14-29; Lc 9.37-43)

¹⁴ Be'ro na ãrũgũpu nĩ'cãrã masã wa'teropũ di-jatawã. Titare ni'cũ a'ti, Jesús tiropũ ejaque'awĩ. Cũrẽ a'tiro niwĩ:

¹⁵ —Yu'ũ wiogu, yu'ũ macũrẽ pajaña'ña. Cũ wãcũña marĩrõ wẽriamujãmi. Upũtu waro pi'etiyu'rumajãmi. Pejetiri pecame'epũ do-queque'a, diapũ quẽ'rãrẽ doqueñojãmujãmi.

¹⁶ Cũrẽ mũ'ũ bu'erã tiropũ miiejamiapũ. Na cũrẽ yu'ruomasĩtiama, niwĩ.

¹⁷ Be'ro Jesús masãrẽ niwĩ:

—Mũsã ãjõpeose moorã ña'arã ni'i. Yu'ũ mũsãrẽ yoacã bu'emicã, ne tu'omasĩwe'e yu-jupũ. ¿No'ocã'rõ yoacã mũsã yu'ũre ãjõpeoticã wãcũtutuagũsari? Cũ wĩ'magũrẽ yu'ũ tiro mi-ítia, niwĩ.

18 Topu miiejacã, wãtĩ wĩ'magũpu ní'cure cõ'awĩrõwĩ. Cũ tojo weeri curata wĩ'magũ yu'rũono'cũpu tojawĩ.

19 Be'ro ũsã cũ bu'erã ãpẽrã tu'otiropu cũrẽ sãrĩtiña'wũ:

—¿De'ro weerã ũsã wãtĩrẽ cõ'amasĩtiapari? niwũ.

20 Jesú ũsãrẽ niwĩ:

—Musã yu'ure añurõ ãjõpeotise ye bu'iri cũrẽ cõ'awĩrõmasĩtiapã. Diacjũ musãrẽ wereguti. Musã mostaza capeacã weronojõ cã'rõacã ãjõpeose cuorã, a'tigu ũrũgũrẽ “Aperopu wa'aya”, nímasĩbosa'a. Musã tojo nicã, aperopu wa'arosa'a. Musã diacjũta ãjõpeocãma, nipe'tisere weeta basiorosa'a.

21 ã'rĩ wãtĩ sãjãgũnojõrẽ Õ'acũrẽ sãrĩ, be'tise me'rã dia'cũ cõ'awĩrõta basio'o, niwĩ.

*Jesú cũ wẽrĩatjere apaturi werenemo'que ni'i
(Mr 9.30-32; Lc 9.43-45)*

22 Be'ro ũsã Galileapu sjarã wa'awu. Topu Jesú ũsãrẽ niwĩ:

—Yu'u Õ'acũ macũ masũ weronojõ uputigure wiorãpure o'orãsama.

23 Yu'ure wẽjãrãsama. Na tojo weemicã, i'tia nuumu be'ro masãgũsa'a tja, niwĩ. ũsã cũ “Yu'ure wẽjãrãsama” nicã tu'orã, pũrõ bujawetiwe.

Õ'acũ wi'i cjase niatjere na niyeru o'o'que ni'i

24 Be'ro Jesú, ũsã cũ bu'erã Capernau wãmetiri macãpu wa'awu. ũsã topu ejari curare Õ'acũ wi'i cjase niatjere niyeru wapaseeri masã Pedro tiropu wa'awã. A'tiro sãrĩtiña'cãrã niwã cũrẽ:

—¿Musārē bu'egu Õ'acũ wi'i cjase niatjere niyeru wapayeweti? nicārã niwã.

²⁵ Pedro narē yu'ticu niwĩ:

—Wapayesami, nicu niwĩ.

Be'ro Pedro Jesú nirĩ wi'ipu sãjãejawĩ. Cũ Jesure sērĩtiña'gũti weeri cura Jesú pe'e cūrē ucũwe'ocã'wĩ:

—¿De'ro tu'oña'ti, Simó? ¿A'ti umucocjārã wiorã niyeru ñarã, na acawererārē sērĩsari, o aperocjārãpũre sērĩsarine? niwĩ.

²⁶ Pedro cūrē yu'tiwĩ:

—Aperocjārãpũre wapayedutisama, niwĩ.

Jesú cūrē niwĩ:

—To pũrĩcārē na acawererārē sērĩtisama. Tojo weero yu'u Õ'acũ macũ niyucã, cũ ya wi'i cjase niatjere niyeru sērĩmasĩtisama.

²⁷ Tojo nimicã, narē mejēcã wãcũdutitigu wapayeguti. Mu'u ditarapu wējẽrĩ da mii, wa'i wējẽgũ wa'aya. Ba'amũ'tãgũrē wejemorõña. Cũ ñseropũ niyeru kujire bocagusa'a. Ti cuji me'rã marĩ pũarã yere wapayegu wa'aya, niwĩ Jesú.

18

*Añurõ weeyu'rũnu'cãgũ yere oja'que ni'i
(Mr 9.33-37; Lc 9.46-48)*

¹ Õ'acũ wi'i cjase wapaseeri masārē Pedro wapayegu wa'acaterore ñsã Jesú tiropũ wa'a, cūrē niwũ:

—Û'mũsepũre ¿noanojõ ñsã
mu'u besecũú'cãrã ãpẽrã yu'rũoro
niyu'rũnu'cãgũsari? niwũ.

² ʔsã tojo nicã tu'ogu, Jesú ni'cũ wĩ'magũrẽ pijio, ʔsã tiropu nu'cõwĩ.

³ ʔsãrẽ niwĩ:

—Musãrẽ diacjũ wereguti. ʔpẽrã yu'ruoro niyu'rũnu'cãsi'rĩsere du'ucã'ña. Musã tere wãcũnu'cũrã, ã'rĩ weronojõ nitirã, u'musepu yu'u wiogu niatjopu wa'asome.

⁴ A'tiro ni'i. No'o ã'rĩ wĩ'magũ weronojõ ãpẽrã yu'ruoro nisere wãcũtigũnojõ cúta yu'u niatjopure ãpẽrã yu'ruoro niyu'rũnu'cãgũsami.

⁵ Apeye quẽ'rãrẽ wereguti. Yu'ure maigũnojõ ni'cũ ã'rĩ wĩ'magũrẽ ñe'egũ weronojõ weemi. Cũrẽ ñe'egũ, yu'ureta ñe'egũ weemi, niwĩ.

*ʔpẽrãrẽ ña'arõ weecã weeticã'ña nise ni'i
(Mr 9.42-48; Lc 17.1-2)*

⁶ Jesú apeye ʔsãrẽ werenemowĩ:

—No'o yu'ure eĩõpeogu wĩ'magũrẽ ña'arõ weecã weegũ uputu bu'iri da'reno'gũsami. ʔtãgã pajicja cũ wãmutapu du'teyoo, cũrẽ maa pajiri maapu doqueñocã, nemorõ añubosa'a. Tojo weecã, cũ maata wẽrĩa wa'a, dojorënemotibosami.

⁷ Masãrẽ ña'arõ weecã weese ña'abutia'a. Ña'arõ weenu'cũcã'rãsama, wéerã pe'ea. Mejõ tojo weegũnojõ uputu waro bu'iri da'reno'gũsami.

⁸ »A'tiro weeya. Musã omocã, musã du'pocã me'rã ña'arõ weesi'rĩrã, dutecõ'abo'caro weronojõ ña'arõ weedu'ucã'ña. Musã ni'cã omocã me'rã o ni'cã du'pocã me'rã u'musepu wa'acã, nemorõ añu'u. Pua omocã me'rã,

pua du'pocã me'rã pecame'epu wa'acã pe'ere, ña'ayu'ruabosa'a.

⁹ Musã caperi me'rã mejārōta ña'arō weesī'rīrã, musã caperire orewee cō'abo'caro weronojō ña'asere ĩ'adu'ucã'ña. Musã ni'cã capea me'rã u'musepu wa'acã, nemorō añu'u. Musã pecame'epu pua capea me'rã wa'acã pe'ere, ña'ayu'ruabosa'a.

Oveja bajuduti'cu queose ni'i

(Lc 15.3-7)

¹⁰ »Ā'rã wī'marãnojōrē tojo ĩ'acō'aticã'ña. A'tiro ni'i. U'musecjārã Ō'acūrē wereco'terã ã'rã wī'marãrē co'terã yu'u pacu u'musepu nigú ĩ'orōpu ninu'cūma.

¹¹ Masã Ō'acūrē wācūtirã oveja bajuduti'cārã weronojō nima. Yu'u Ō'acū macū masū weronojō uputigu narē yu'ruogu a'tigu weewu.

¹² »Yu'u weresere ¿de'ro tu'oña'ti? Ni'cū cien oveja cuogu ni'cū bajuduticã, ãpērã du'sarã noventa y nueve opa bu'pa na ba'aropu cūsami. Be'ro apī bajuduti'cure a'magū wa'asami.

¹³ Cūrē bocagu, pūrō e'catisami. Āpērã noventa y nueve bajudutiti'cārã nemorō cū me'rã e'catisami.

¹⁴ Mejārōta marī pacu u'musepu nigú ne ni'cū ã'rã wī'marãnojōrē pecame'epu wa'acã uatimi, niwī Jesú.

Marī acawererã marĩrē ña'arō weecã a'tiro weerona'a nise ni'i

¹⁵ Jesú werenemowī:

—Mu'u acaweregu mu'urē ña'arō weecā, mu'u se'saro cū tiropu weregu wa'aya. Cū ña'arō wee'quere masicā weeya. Cū “Yu'u ña'arō weepu” ni tu'oña'cā, musā apaturi a'merī ucū, e'catirāsa'a tja.

¹⁶ Cū yu'titicāma, ni'cū o puarārē pijio, cū tiropu wa'aya. Na tu'oropu wereya cū mu'urē ña'arō wee'quere. Tojo weero Ō'acū ye queti ojaca pūrī ní'caronojōta puarā o i'tiarā tu'oropu “Diacjūta ni'i”, ni masīno'rōsa'a.

¹⁷ Na quē'rārē yu'titicā, nipe'tirā yu'ure ējōpeorā na nerērōpu wereya. Na quē'rārē yu'titicā, yu'ure ējōpeotigu o wiorārē niyeru wapaseebosari masūrē weronojō tu'oña'ña.

¹⁸ »Diacjū musārē weregati. No'o musā a'ti nucūcāpu du'tecūucā, u'musepu quē'rārē du'tecūuno'rōsa'a. A'ti nucūcāpūre “Tojota weeato” nicā, u'musepu quē'rārē tojota wa'arosa'a, niwī. Cū tojo nīgū, musā “Bu'iritimi” o “Bu'iri marīmi” nīmasīrāsa'a nīgū, tojo niwī.

¹⁹ Jesú ninemowī:

—Apeyere weregati. Puarā “Marī a'tenojōrē Ō'acūrē sērīrā” nicā, yu'u pacu u'musepu nigū musā sērīrōnojōta weegusamī.

²⁰ No'o puarā o i'tiarā yu'ure ējōpeorā nerēcā, yu'u na wa'teropu nigūti, niwī.

Āpērā ña'arō weecā acobojose cjase ni'i

(Lc 17.3)

²¹ Tojo nicā tu'ogu, Pedro Jesú tiro wa'a, sērītiña'wī:

—Wiogu, yu'u acaweregu yu'ure ña'arō weecā, ¿dicusetiri cūrē acobojogusari?

¿Sietetiriputa cǔ ña'arō weesere acobojosari?
niwī.

²² Jesús cǔrē yu'tiwī:

—“Ticusetiri acobojoya”, niwe'e. Tojo nírōnojō
o'ogũ, “Na ña'arō weesetisetirinucǔ acobojoya”,
nigũti.

²³ »Tojo weegũ musārē yu'u pacu cǔ acoboJose
cjasere weregutí. Cǔ ni'cǎ di'ta wiogũ weronojō
nimi. Ti di'ta wiogũ cǔrē da'raco'terā na wa-
pamoosere apogutigu pijiosami.

²⁴ Cǔ narē wapaseenu'cǎrī cura ni'cǔ pajiro
waro wapamoogũrē miwā'cāsama.

²⁵ Cǔ de'ro wee wapayeta basioticā ĩ'agũ,
wiogũ cǔrē, cǔ ñamorē, cǔ pō'rārē, nipe'tise
cǔ cǔosere āpērāpũre duaturiadutisami. Cǔ
wapamoosere wapayedudutigũ tojo weesami.

²⁶ Tere ĩ'agũ, da'raco'tegũ wiogũ tiro ejaque'a,
nisami: “Wiogũ, yu'ũre pajaña'cureya. Yu'u
wapayepe'ocũti”, nisami.

²⁷ Cǔ tojo nicǎ tu'ogũ, a'tiro weesami. Cǔrē
pajaña'gũ, cǔ wapamoo'quere cō'a, cǔrē
du'ucǎ'sami.

²⁸ Tojo wéeca be'roacǎ wa'a, apī cǔ me'rǎcjũ
da'raco'tegũre bocaejasami. Cǔ pe'e cǔrē
cǎ'rōacǎ wapamoosami. Be'ro cǔrē wa-
payedutigũ Ɂputu wāmɁtapu ñe'esami. “Mu'u
wapamoosere wapayebaque'oya”, nisami.

²⁹ »Cǔ tojo nicǎ tu'ogũ, cǔ wee'caro weronojō
cǔ dũporo ejaque'a, nisami: “Yu'ũre pa-
jaña'cureya. Mu'ũrē wapayepe'ocũti”, nisami.

³⁰ Apī pe'e ne Ɂatisami. Maata cǔrē bu'iri
da'reri wi'ipũ miaa, sōrōdutisami. “Cǔ wa-
payepe'ocǎ'pũ, du'uwĩrōña”, nisami.

31 Be'ro ãpẽrã da'raco'terã cũ tojo weesere ã'arã, ne tu'satisama. Tojo weerã na wiogupure tere werepe'ocã'sama.

32 Tere tu'ogu, wiogu cãrẽ pijidutio'osami. Cãrẽ nisami: "Da'raco'tegu queoro weetigu ni'i. Mu'u yu'ure sãrĩcã, nipe'tise mu'u wapamoo'que pacare acobojope'ocã'pu.

33 Mu'u quẽ'rã yu'u mu'urẽ pajaña'caronojõ mu'u me'rãcjãrẽ pajaña'boapã", nisami.

34 Wiogu uputu waro uagu, cãrẽ pũrõ bu'iri da'resami. Bu'iri da'reri wi'ipu cãrẽ pi'eticã weedutisami. Téé nipe'tise cũ wapamoosere wapayepe'otigu, topu ninu'cũgũsami, ni werewĩ Jesú.

35 Be'ro Jesú tere wéréca be'ro niwĩ:

—Yu'u pacu u'musepu nigú musã acawererãrẽ diacjũ acobojoicã, tojota weegusami musãrẽ, niwĩ.

19

Nũmotirã, marãputirã a'merĩ cõ'aticã'ña nise ni'i

(Mr 10.1-12; Lc 16.18)

1 Jesú ãpẽrãrẽ a'merĩ acobojosere ucũca be'ro ãsã a'tiro weewu. Galilea di'tapu ní'cãrã ãsã Judea di'tapu Jordã wãmetiri maa mujĩpũ mujãtiro ape pã'rẽpu pẽ'awũ.

2 Topu wa'acã, pãjãrã masã Jesure sirutuwã. Narẽ dutitirãrẽ yu'ruowĩ.

3 Narẽ yu'ruocã ã'arã, fariseo masã Jesure bu'iri bocasĩ'rĩrã, cũ tiro wa'a, sãrĩtiña'wã:

—¿Ni'cũ no'o mejõ niseacã me'rã cũ ñumorẽ cõ'amasĩsari? ¿Marĩrẽ dutise tojo niti? niwã.

⁴ Jesú narẽ yu'tiwĩ:

—¿Musã Õ'acũ ye queti ojãca pũrĩrẽ bu'emirã, masĩweti? Õ'acũ nipe'tise cũ ne waro weenu'cãcateropu umu, numio weecu niwĩ.

⁵ Tu'ajanu'cõ, a'tiro nicu niwĩ: “Tojo weegu umu cũ pacure, cũ pacore wija, cũ ñumo me'rã nigũsami. Na puarã ni'cã upu weronojõ nirãsama”, nicu niwĩ Õ'acũ.

⁶ Tojo weerã na puarã nitima. Ni'cã uputa nima. Tojo weerã Õ'acũ a'mesu'o'cãrãrẽ masã ñucawaaticã'rõua'a, niwĩ Jesú.

⁷ Cũ tojo nicã tu'orã, fariseo masã sãrĩtiña'wã tja:

—To pũrĩcãrẽ ¿de'ro weegu Moisé a'tiro ni-pari? “Ni'cũ cũ ñumorẽ cõ'agũ, ‘A'te ye bu'iri mu'urẽ cõ'a'a' nirĩ pũrĩrẽ ojao'oroua'a”, ni ojacu niwĩ, niwã.

⁸ Jesú narẽ niwĩ:

—Musã ñecũsumua ejeripõ'rã butise ye bu'iri Moisé na ñamosãnumiarẽ cõ'acã, cã'mota'aticu niwĩ. Tojo nimicã, Õ'acũ ne waroputa “A'merĩ cõ'aña”, niticu niwĩ.

⁹ Yu'u cũ ñumorẽ cõ'agũrẽ a'tiro nigũti. Co apĩ me'rã ña'arõ weetimicã, cõ'agũnojo apegore ñumotigu, cũ ñumo nitigo me'rã a'metãrãgũ weronojõ tojasami. No'o marãpu cõ'ano'core ñuorẽgũnojo quẽ'rã mejãrõta tja cũ ñumo nitigore a'metãrãgũ weronojõ nisami. Õ'acũ core “Nimũ'tã'cu ñumo nimo yujupu”, ni ñasami.

Na tojo weérã, Õ'acũ cũ dutisere yu'runu'cãrã weema, niwĩ.

¹⁰ Cũ tojo nicã tu'orã, ũsã cũ bu'erã niwũ:

—Tojo nicã pũrĩcãrẽ marĩ nũmotiticã, nemorõ añusa'a, niwũ.

¹¹ Jesú ũsãrẽ niwĩ:

—Nipe'tirã nũmo marĩrã nímasĩtisama. Õ'acũ nũmo marĩrã nímasĩato ní'cãrã dia'cũ nímasĩsama.

¹² Āpẽrã a'te ye bu'iri nũmotitisama. Āpẽrãrẽ dojoriwi'ia bajua'que bu'iri nũmotita basiotisa'a. Āpẽrãrẽ nũmotidutitirã na upũ cjasere yejecõ'ano'cãrã nisama. Tojo weerã na nũmotimasĩtisama. Āpẽrã Õ'acũ ye cjase dia'cũrẽ weesĩ'rĩrã nũmotitisama. “Tojo nũmo marĩgũ nigũti” nigũnojõ nũmo marĩgũ tojato, niwĩ.

Jesú wĩ'marãrẽ ñapeo sẽrĩbosa'que ni'i

(Mr 10.13-16; Lc 18.15-17)

¹³ Be'ro āpẽrã na põ'rãrẽ Jesú tiropũ miiejawã. Narẽ ñapeo, Õ'acũrẽ sẽrĩbosadutirã tojo weewã. Na tojo weecã, ũsã wĩ'marãrẽ miiejarãrẽ tu'tiwũ:

—Cũrẽ caribotirãta, nimiwũ.

¹⁴ Ūsã tojo nicã, Jesú ũsãrẽ niwĩ:

—Wĩ'marãrẽ yu'ũ tiro a'ticã du'uo'oya. Narẽ cã'mota'aticã'ña. Wĩ'marã marĩnojõrẽ añurõ ějõpeoma. Āpẽrã quẽ'rã wĩ'marã weronojõ yu'ũre ějõpeorã yu'ũ pacũ wiogũ nirõpũ wa'arãsama, niwĩ.

¹⁵ Be'ro wĩ'marãrẽ ñapeo, sẽrĩbosawĩ. Tu'ajanũ'cõ, ũsã apesepũ wa'a wa'awũ.

*Ma'mu peje cuogu Jesú me'ra ucũ'que ni'i
(Mr 10.17-31; Lc 18.18-30)*

16 Be'ro ni'cũ ma'mu Jesure ĩ'agũ ejawĩ. Cũrẽ sēritiña'wĩ:

—Mu'u masārẽ bu'egu añugũ ni'i. Yu'u catinu'cũacju ĩñe'enojõ añusere weegusari? niwĩ.

17 Jesú cãrẽ yu'tiwĩ:

—¿De'ro weegu yu'ure añuse cjasere sēritiña'ti? Ni'cũta añugũ nimi. Cũ Ō'acũ nimi. Mu'u catinu'cũsĩ'rĩgũ, Ō'acũ dutise cũu'quere weeya, niwĩ.

18 Ma'mu yu'tiwĩ:

—¿Disenojõrẽ weegusari?

Jesú cãrẽ niwĩ:

—Masārẽ wějẽcõ'aticã'ña. Apĩ numorẽ a'metārãticã'ña. Yajaticã'ña. Āpērã ye cjasere nišooticã'ña.

19 Mu'u pacure, mu'u pacore ějõpeoya. Mu'u basu ma'irõnojõta āpērãrẽ ma'iña, niwĩ.

20 Ma'mu Jesure yu'tiwĩ:

—Yu'u wĩ'magũputa a'tere queoro weemujãtiwu. ¿Ñe'enojõ apeyenojõ yu'u weenemogũsari? niwĩ.

21 Jesú cãrẽ niwĩ:

—Mu'u Ō'acũ dutisere weepe'osĩ'rĩgũ, nipe'tise mu'u cuosere duape'ocjũ wa'aya. Duatoja, te dua'que wapare pajasecuorãrẽ o'oya. Mu'u tojo weegu u'musepu peje añuse cuogusa'a. Tojo weetojanu'cõ, yu'ure sirutugu a'tia, niwĩ.

22 Cũ tojo nicã tu'ogu, ma'mu peje cuogu nitjãgũ tere ma'iyu'rugu, bujawetise me'rã datatojaawĩ.

23 Cũ wa'aca be'ro Jesú ũsãrẽ niwĩ:

—Diacjũ musãrẽ wereguti. Peje cuogu Õ'acũ wiogu nirõpu u'musepu wa'acã, diasa ni'i.

24 Apaturi musãrẽ nigũti tja. Cameyo wãmetigujo awiga yuta da pĩ'osõrõrĩ pepu sãjãa yu'rutẽrĩcã, diasa ni'i. Yu'u pacu wiogu nirõpu peje cuogu wa'acã pe'ema, totã nemorõ diasa ni'i, niwĩ.

25 Cũ tojo nicã tu'orã, ũsã tu'omarĩa wa'awu. Ũsã a'merĩ sãrĩtiña'wũ:

—To pũrĩcãrẽ ¿noanojõ pe'e Õ'acũ tiropu wa'amasĩrãsari? niwũ.

26 Jesú ũsãrẽ ã'agũta ã'a, niwĩ:

—Masã na basu weetutuase me'rã yu'rũmasĩtisama. Õ'acũ pũrĩcãrẽ basio'o. Cũma ne apeyenojõ weeta basiotise marĩi, niwĩ.

27 Cũ tojo nicã tu'ogu, Pedro niwĩ:

—Wiogu, ũsã pe'e mu'urẽ siruturã, nipe'tise ũsã cuomi'quere du'ucũupe'ocã'wũ. Ũsã tojo wee'que wapare ¿Õ'acũ ñe'enojõrẽ o'ogusari? niwĩ.

28 Jesú ũsãrẽ niwĩ tja:

—Diacjũ musãrẽ nigũti. Õ'acũ a'ti turire ne waropu wee'caro weronojõ apaturi weecã, yu'u Õ'acũ macũ wiogu sãjãgũsa'a. Tojo yu'u weecã, musã quẽ'rã yu'ure dutitamurãsa'a. Tojo nicã musã yu'ure ãjõpeorã doce cururi Israe cururicjãrãrẽ dutirãsa'a.

29 Āpērā nipe'tirā yu'ure ějōpeose bu'iri na ye wi'serire, na acawererārē, na pacusumuarē, na pō'rārē, na ye di'tare du'ucūuwā'cārā quē'rārē a'tiro wa'arosa'a. Peje waro na cō'awā'cā'que nemorō ñ'enemorāsama. Tojo nicā Ō'acū me'rā catinu'cūrāsama.

30 Tojo nimicā, pājārā ni'cārōacārē wiorā weronojō nirā be'ropure mejō nirā nirāsama. Pājārā ni'cārōacārē mejō nirā pe'e quē'rā be'ropure wiorā weronojō nirāsama, niwī.

20

Jesú u'se wese da'rari masā me'rā queose o'o'que ni'i

1 Jesú be'ropu cū o'omatjere queose me'rā werenemowī:

—Ŭ'musepu yu'ure ějōpeorārē o'omatje a'tiro weronojō ni'i. Ni'cū u'se wese cūose weronojō ni'i. Cū ñamiacācure u'se wi'reajārē a'masami.

2 Narē bocagu, “Ni'cā numu wapayewaronojō musārē wapayeguti”, nisami. Na yu'tica be'ro narē cū ya wesepu da'radutigū o'ócā'sami.

3 Be'ro nueve nicā āpērā da'rajārē a'manemogū wa'asami. Topu macā decopu da'rase moorā dujirārē bocaejasami.

4 Bocaeja, narē nisami: “Musā quē'rā ya wese u'se wesepu da'rarā wa'aya. Musārē queoro wapayeguti”, nisami. Cū tojo nicā tu'orā, na “Jau” ni, na quē'rā da'rarā wa'asama.

5 Be'ro dajaritero nicā, tojo nicā ñamica'a tres nicā mejārōta a'magū wa'a, narē o'ósami tja.

⁶ Be'ro tja cinco nicã macã decopu wa'asami. Topu ãpẽrã da'rased moorã nibajaque'atirãrẽ bocaejasami. Bocaejagu, nisami: "¿De'ro weerã musã da'rased ni'cãrĩ dujina'iatì?" nisami.

⁷ Na yu'tisama: "Ãpẽrã ùsãrẽ 'Da'rarã wa'aya', nitiamã. Tojo weerã da'rawe'e", nisama. Tojo nicã tu'ogu, wese wiogu narẽ nisami: "Musã quẽ'rã ya wesepu da'rarã wa'aya. Queoro wapayeguti", nisami. Tojo weerã na quẽ'rã da'rarã wa'asama.

⁸ »Ñamipu ti wese wiogu su'ori da'ragure pijio, nisami: "Da'rarãrẽ pijine, wapayeya. Be'ropu eja'cãrãrẽ wapayemu'tãña. Be'ro ñamiacãcure da'ranu'cã'cãrãrẽ wapayetu'ajanu'cõña", nisami.

⁹ Tojo weegu a'tiro weesami. Cinco nicãpu wesepu da'ranu'cã'cãrãrẽ pijiomu'tãsami. Ni'cã numu da'rased wapa wapayewaronojõ narẽ wapayesami.

¹⁰ Be'ro bo'racã da'ranu'cã'cãrã "Ësã na nemorõ wapata'arãsa'a", nimisama. Tojo nimicã, na wãcũ'caronojõ wa'atisa'a. Na quẽ'rã mejãrõta wapata'asama.

¹¹ Tojo weerã ti wese wiogu me'rã tu'satirã, a'tiro nisama:

¹² "Ãrã be'ropu da'rarã eja'cãrã yoaticã ni'cã horata da'rama. Ësã pũricã yoacã asise poo, da'rana'itõ'opu. Tojo weemicã, ùsãrẽ wapaye'caronojõta na quẽ'rãrẽ wapayepu", nisama.

¹³ Wiogu pe'e ni'cũ tojo busunu'cũgũrẽ a'tiro nisami: "Yu'u me'rãcjũ, mu'urẽ ña'arõ weegu weewe'e. Mu'u da'rased dũporo 'Ni'cã numu

da'rawapata'awuaronojō wapata'agusa'a',
nino'tojapu.

¹⁴ Tojo weegu mu'u wapata'a'quere ñe'e, tojaa wa'aya. Yu'u ã'rī be'ropu da'ragu a'ti'cure mu'urē wapaye'caronojō wapayeguti.

¹⁵ Yé niyeru niapu. Tojo weegu yu'u uaronojō wapayemasī'i. ¿Yu'u masārē pajaña'cã uogu weeti?" nisami.

¹⁶ »A'tiro ni'i. Yarã sãjãmu'tã'cãrã, na be'ro ejõpeo'cãrã quẽ'rãrẽ mejãrõta Õ'acũ añusere o'ogusami. Tojo weerã nimu'tã'cãrã "Ûsãrẽ o'onemogũsami", nímasĩsome, niwĩ.

*Jesú cã wẽrĩatjere apaturi werenemo'que ni'i
(Mr 10.32-34; Lc 18.31-34)*

¹⁷ Be'ro ãsã Jesú me'rã Jerusalẽ wa'ari ma'apu wa'awu. Ûsãrẽ, cã bu'erã docere mejẽcã pijawĩ. Ûsãrẽ niwĩ:

¹⁸ —Musã ĩ'a'a. Marĩ Jerusalẽpu wa'arã wee'e. Topu yu'u Õ'acũ macũ masũ weronojō uputigure a'tiro weerãsama. Pa'ia wiorãpũre, tojo nicã Moisé oja'quere bu'eri masãpũre o'orãsama. Na yu'ure wẽjẽdutiãsama.

¹⁹ Náta tja ape di'tacjãrã judío masã nitirã wiorãpũre wiaturiarãsama. Yu'ure bujicã'a, tãrã, curusapu wẽjẽdutiãsama. Na tojo weemicã, yu'u ĩ'tia numu be'ro masãgũsa'a, niwĩ Jesú.

*Santiago, Juã paco Jesú me'rã ucũ'que ni'i
(Mr 10.35-45)*

²⁰ Zebedeo numo co põ'rã Santiago, Juã me'rã Jesú tiropu ejawõ. Jesure apeyenojō sãrĩgõ, cã pu'topu ejaque'awõ.

21 Jesú core niwĩ:

—¿Ñe'enojõrẽ yu'u weecã ʘasari? niwĩ.

Cũrẽ yu'tiwõ:

—Mu'u wiogu sãjãgũ, ã'rã yu'u põ'rã puarãrẽ mu'urẽ dutitamudutigu sõrõapa. Ni'cũ mu'u diacjũ pe'e, apĩ cũpe pe'e dupoapa, niwõ.

22 Co tojo nicã tu'ogu, Jesú co põ'rãrẽ niwĩ:

—Musã yu'ure sãrĩsere tu'omasĩwe'e. Yu'u ʘpuʘu pi'eti, wãrĩgũsa'a. ¿Musã quẽ'rã yu'u weronojõ pi'etimasĩti? niwĩ. Na yu'tiwã:

—Ëu. Pi'etimasĩ'i.

23 Na tojo nicã, Jesú narẽ niwĩ:

—Diacjũta ni'i. Musã quẽ'rã pi'etirãsa'a. Tojo weemicã, diacjũ pe'e, cũpe pe'e musãrẽ dupomasĩtisa'a. A'te yu'ʘ weese niwe'e. Yu'u pacu beseyu'cãrã pe'e topure dujirãsama, niwĩ.

24 Ësã diez na tojo sãrĩcã tu'orã, na me'rã ua wa'awu.

25 Tojo weecã ã'agũ, Jesú ʘsãrẽ pijio, niwĩ:

—Musã masĩsa'a. A'ti nucũcãrẽ dutirã ti di'tare miiwapa wa'asama. Na docacjãrã quẽ'rã mejãrõta dutipesama.

26 Musã pũrĩcã na weronojõ weesome. Tojo weronojõ o'orã, musã wa'teropu wiorã nisĩ'rĩrã, ãpãrãrẽ da'raco'terã weronojõ niña.

27 No'o ãpãrã nemorõ nisĩ'rĩgũnojo ãpãrãrẽ da'raco'teri masũ weronojõ niña.

28 Yu'u Õ'acũ macũ weronojõ weeya. Yu'ure ãpãrã weetamuato nígũ mejãta a'tiwu. Yu'u pe'e narẽ weetamugũ a'tiwu. Tojo nicã ña'arõ wee'que wapare pãjãrãrẽ wãrĩbosa, wapayewĩrõgũ a'tiwu, niwĩ.

Jesú p̄arã caperi bajutirãrẽ yu'r̄uo'que ni'i
(Mr 10.46-52; Lc 18.35-43)

²⁹ Be'ro ũsã Jericó wãmetiri macãp̄ure wi-jawã'cãwũ. Titare pãjãrã masã Jesure sirutuwã.

³⁰ Ësã wa'aro ti ma'a sumuto p̄arã caperi bajuno'tirã dujiwã. Jesú yu'r̄uasere tu'oña'rã, caricũwã:

—Wiogu, Davi pãrãmi nituriagu, ũsãrẽ pajaña'ña, niwã.

³¹ Masã pe'e narẽ “Caricũticã'ña”, nimiwã. Tojo nicãta, na pe'e nemorõ caricũnemowã:

—Wiogu, Davi pãrãmi nituriagu, ũsãrẽ pajaña'ña, niwã.

³² Na tojo nicã tu'ogu, Jesú tojanu'cã, narẽ pijio sãrĩtiña'wĩ:

—¿De'ro yu'u weecã uasari? niwĩ.

³³ Na cãrẽ yu'tiwã:

—Ësãrẽ caperi bajucã weeya, niwã.

³⁴ Tojo nisere tu'ogu, Jesú narẽ pajaña'gũ, na caperire ñapeowĩ. Cũ tojo weeri cura na p̄arãp̄uta caperi ï'awã. Be'ro na quẽ'rã Jesure sirutuwã'cãwã.

21

Jesú Jerusalẽ wãmetiri macãp̄u sãjãa'que ni'i
(Mr 11.1-11; Lc 19.28-40; Jn 12.12-19)

¹ Ësã Jerusalẽp̄u ejase d̄uporo Betfagẽ ãrũgũ Olivo wãmetic̄u bu'arop̄u ejawu. Top̄u eja, Jesú p̄arã ũsã me'rãcjãrãrẽ ti macãp̄u o'ówĩ.

² Narẽ niwĩ:

—Si macã marĩ põtẽorõ nirĩ macãp̄u wa'arãsa'a. Top̄u ni'cõ burra du'tenu'cõ'core co macũ me'rã bocaekarãsa'a. Narẽ pãa, miitia.

³ No'o ni'cũ musãrẽ mejẽcã nicã, a'tiro niña: “Marĩ wiogũ uami. Maata wiano'rõsa'a tja”, niña, niwĩ.

⁴ Dũporocjũ Õ'acũ ye queti weremu'tãrĩ masũ cũ oja'caronojõta tojo wa'awũ. Cũ Õ'acũ ucũ'quere a'tiro ojacũ niwĩ:

⁵ Jerusalẽcjãrãrẽ a'tiro niña:
“Ĩ'aña. Musã wiogũ musã tiropũ a'timi.

Mejõ nigũ weronojõ burra macũ wĩ'magũ bu'ipũ pesawã'cãtimi”, ni ojacũ niwĩ.

⁶ Be'ro Jesú cũ o'ó'cãrã ti macãpũ wa'a, cũ weeduti'caronojõta weecãrã niwã.

⁷ Burrore cũ paco me'rã miiticãrã niwã. Be'ro ãsã ye su'ti bu'icjasere na bu'ipũ pũutãpeowũ. Tu'ajanũ'cõ, Jesú wĩ'magũ bu'ipũ mũjãpejawĩ.

⁸ Topũre pãjãrã masã niwã. Na ãjõpeosere ĩ'orã, na ye su'ti bu'icjasere Jesú yũ'rũaropũ sãeocũuwã. ãpẽrã ma'a sumuto pũrĩ nise querire dũtecũuwã.

⁹ Masã cũ dũporo wa'arã, cũ be'rocjãrã quẽ'rã e'catise me'rã caricũwã:

—Dũporocjũpũ wiogũ ní'cũ Davi pãrãmirẽ e'catise o'orã. Añurõ wa'ato ã'rĩ Õ'acũ o'ó'cũre. Ë'mũsecjãrã cũrẽ “Añubutiami” ni, e'catise o'oato, ni caricũwã'cãwã.

¹⁰ Be'ro Jesú Jerusalẽpũ sãjãcã, topũ nirã ucuape'tia wa'awã. Pãjãrã sãrĩtiña'wã:

—¿Noa niti cũ? niwã.

¹¹ Narẽ Jesú me'rã wa'arã yũ'tiwã:

—Cũ Jesú Õ'acũ ye queti weremu'tãrĩ masũ Nazare macã Galilea di'tacjũ nimi, niwã.

*Jesú Ō'acũ wi'ipũ duarãrẽ cõ'awĩrõ'que ni'i
(Mr 11.15-19; Lc 19.45-48; Jn 2.13-22)*

¹² Be'ro Jesú Ō'acũ wi'ipũ sãjãawĩ. Topũre wa'icurã na Ō'acũrẽ ùjũamorõpeojã niwã. Nipe'tirã ti wi'i po'peapũ narẽ duarãrẽ, duarã quẽ'rãrẽ ï'agũ, cõ'awĩrõpe'ocã'wĩ. Na niyeru ðucayuri mesare, bujare na dua dujise quẽ'rãrẽ tuuquecũupe'ocã'wĩ. Na queoro weetise bu'iri tojo weewĩ.

¹³ Be'ro narẽ niwĩ:

—Ō'acũ ye queti ojãca pũrĩpũ a'tiro ojano'wã: “Ya wi'i 'Ñubueri wi'i ni'i', nino'ca wi'i ni'i.” Mũsã pe'e queoro weetiapã. Yajarã ya wi'ire weronojõ tojacã wee'e, ni tu'tiwĩ narẽ.

¹⁴ Ti wi'ipũre caperi bajuno'tirã, sijamasĩtirã cũ tiropũ a'tiwã. Na tojo weecã ï'agũ, narẽ yũ'rũowĩ.

¹⁵ Pa'ia wiorã, Moisé oja'quere bu'eri masã pe'e cũ añuse weeĩ'ocã ï'arã, tũ'satiwã. Wĩ'marã ti wi'i po'peapũ nirã a'tiro caricũwã:

—Dũporocjũpũ wiogũ ní'cũ Davi pãrãmirẽ e'catise o'orã, niwã. Tere tũ'orã, pa'ia wiorã quẽ'rã ua wa'awã.

¹⁶ Tojo weerã Jesure a'tiro sãrĩtiña'wã:

—¿Sõjã wĩ'marã na nisere tũ'oti?

—Tũ'o'o. Mũsã Ō'acũ ye queti ojãca pũrĩpũ ní'quere bu'epã. A'tiro ni'i:

“Ō'acũ, mũ'ũ wĩ'marã, tojo nicã mi'rĩrãrẽ a'tiro weecã weepũ.

Mũ'ũrẽ e'catise o'orã, queoro basapeome'rĩcã weepũ”, ni'i, niwĩ Jesú.

17 Tojo níca be'ro pa'ia wiorārē, Moisé oja'quere bu'eri masārē cō'awā'cā, Betaniapū wa'a wa'awī. Topū ũsā cārīwũ.

Jesú higuera wāmeticjū dūca marīcjure ñaidijacā wee'que ni'i

(Mr 11.12-14,20-26)

18 Ape nūmū bo'reacā Jesú Jerusalēpū majāmitojagū, ũjaboayū'rua wa'awī.

19 Tojo weegū ma'a sumutopū nicjū higuera wāmeticjure ĩ'agũ, tigū tiro wa'a, tigū dūcare ĩ'ama'gũ wa'awī. Ne dūca marīcaro niwũ. Pūrī peje dia'cũ niwũ. Tojo dūca marīcā ĩ'agũ, Jesú tigure niwī:

—Ne apaturi dūcatinemosome, niwī. Cũ tojo níca be'ro maata ñaidija wa'awū.

20 Tojo wa'acā, ũsā cũ bu'erā ĩ'amarīarā, cūrē sērītiña'wũ:

—¿De'ro weero tigū maata ñaidijati? niwũ.

21 Jesú ũsārē yu'tiwī:

—Diacjũ musārē weregutī. Musā ějōpeose cuorā, diacjũta yu'tigusami nírā, yu'u tigure ñaicā wee'caro weronojō weemasīrāsa'a. A'te yu'u tigū ñaicā wee'caro yu'ruoro weemasīrāsa'a. A'tigū ũrūgūrē apero dia pajiri maapu wa'acā weemasīrāsa'a.

22 Musā ějōpeose cuorā, nipe'tise musā ñubue sērīserē bocarāsa'a, niwī.

Jesure “¿Noa dutiro me'rā tojo weeti?” ní'que ni'i

(Mr 11.27-33; Lc 20.1-8)

23 Be'ro Jesú Ō'acũ wi'ipū sājāawī. Cũ ti wi'ipū bu'eri cura pa'ia wiorā, āpērā judío masā

bucurã cã tiropu a'tiwã. Cãrẽ bu'iri bocasĩ'rĩrã, sãrĩtiña'wã:

—¿De'ronojõ dutise me'rã mu'u weesere tojo weeti? ¿Noa mu'urẽ tojo weedutigu dutise o'oati? niwã.

²⁴ Jesú narẽ yu'tiwĩ:

—Yu'u quẽ'rã musãrẽ sãrĩtiña'megũti. Musã yu'ticã, yu'u quẽ'rã musãrẽ “A'te dutiro me'rã wee'e”, nigũti.

²⁵ ¿Noa Juãrẽ wãmeyedutigu o'ópari? ¿Õ'acũ tojo weedutiri? ¿O masã pe'e cãrẽ tojo weedutiri? niwĩ.

Be'ro na basu a'merĩ niwã:

—Marĩ “Õ'acũ Juãrẽ wãmeyedutiwĩ” nicã, cã marĩrẽ “To pũricãrẽ ¿de'ro weerã Juãrẽ ëjõpeotiri?” nigũsami.

²⁶ Marĩ “Õ'acũ o'óticu niwĩ; masã cãrẽ o'ócãrã niwã” nicã, masã marĩrẽ tu'tibosama. Nipe'tirã masã “Juã Õ'acũ ye queti weremu'tãrĩ masũ niwĩ”, ni ëjõpeosama, niwã.

²⁷ Tojo weerã “Masĩtisa'a”, niyu'ruocã'wã. Na tojo nicã tu'ogu, Jesú narẽ niwĩ:

—Yu'u quẽ'rã “A'te dutiro me'rã wee'e”, ni werewe'e, niwĩ narẽ.

Jesú ni'cũ põ'rã puarã queose me'rã narẽ were'que ni'i

²⁸ Be'ro Jesú narẽ queose me'rã werewĩ:

—Yu'u ni'cãrõacã weresere ¿de'ro tu'oña'rãsari musã? Ni'cũ puarã umua põ'rãtisami. Ni'cãrẽ a'tiro nisami: “Macũ, ya wese u'se wesepu da'ragu wa'aya”, nimisami.

29 Cũ tojo nicã tu'ogu, cũ macũ “Wa'awe'e”, ni yu'tisami. Be'ro mejêcã wãcũ tja, da'ragu wa'asami.

30 Be'ro cũ pacu apĩ cũ macũ tiropu ã'agũ wa'asami. Mejãrõta cãrẽ “Da'ragu wa'aya”, nisami. Cũ macũ yu'tisami: “Jaꝛ, pacu, wa'aguti”, nisami. Cũ tojo ni'cu nimigũ, wa'atisami, ni werewĩ Jesú pa'ia wiorã, ãpẽrã judío masã wiorãrẽ.

31 Cũ macũ ¿ni'inojõ pe'e cũ uaro weepari? ni sãrĩtiña'wĩ narẽ.

Na a'tiro yu'tiwã:

—Cũ dutimũ'tã'cu queoro weepĩ, ni yu'tiwã.

Tere tu'ogu, Jesú narẽ niwĩ:

—Diacjũ musãrẽ wereguti. “Ña'arã”, musã nirã, niyeru wapaseeri masã, tojo nicã umuarẽ a'metãrãwapata'ari masã numia musã u'musepu wa'atiri cura na pe'e wa'arãsama.

32 Juã masãrẽ wãmeyeri masũ Õ'acũ uaranojõ a'tiro añurõ nisetirowami nisere bu'ecã, musã êjõpeotiwu. Na musã “Ña'arã waro nima” nirã pũrĩcã cũ weresere êjõpeo, na wãcũsere ducayucãrã niwã. Na tojo weecã ã'amirã, musã pe'e ducayuti, cũ weresere êjõpeoticãrã niwũ, niwĩ Jesú.

Da'raco'terã queoro weeti'que ni'i

(Mr 12.1-12; Lc 20.9-19)

33 Jesú apaturi werewĩ:

—Apeye queose me'rã musãrẽ werenemogũti. Tere tu'oya. Ni'cũ pajiro di'ta cuogu u'se wese weesami. Ti wesere sã'rĩsãsami. Topu na u'se bipesãati pere ãtãgãpu se'esãjãsami. Tojo nicã

u'muarĩ wi'i na co'tedujiati wi'ire weesami. Tojo wéeca be'ro aperopu wa'agu, ãpērārē ti wesere co'tedutigũ cūusami. Narē cū ya di'tare da'raseda wapa “Tocārō yu'ure u'se wiapa”, nisami.

34 »Be'ro u'se ducati cura ãpērā cūrē da'raco'terārē topu o'ósami. Narē o'ógu, “Ya di'ta da'rarārē yé u'sere sērĩrā wa'aya”, nisami.

35 Topu ejacā, ti wese co'terā cū o'ócārārē ñe'esama. Ni'cūrē paasama. Apĩrē wējēcō'asama. Apĩrē ũtāperi me'rā doquesama.

36 Na tojo weecā tu'ogu, ti wese wiogu toduporo o'ómũ'tā'cārā nemorō o'ósami. Na ejacā ĩ'arā, ti wese co'terā na quē'rārē mejārōta weesama.

37 »Be'ro o'ótũogupua majā, cū macūrē o'ósami. A'tiro ni wācūmisami: “Yu'u macūrē wiopesase me'rā ĩ'arāsama”, nimisami.

38 Cū macūrē ĩ'arā, ti wese co'terā na basu a'merĩ ucūsama: “Ā'rĩta nimi be'ropu a'ti wesere ñe'eacju. Ma, cūrē wējērā. Be'ro a'ti wese marĩ ya wese tojarosa'a”, nisama.

39 Tojo nĩca be'ro cū macūrē ñe'e, ti wese sumutopu miaa, cūrē wējēcō'asama, ni werewĩ Jesú.

40 Cū wérēca be'ro Jesú wiorārē sērĩtiña'wĩ:

—To pūrĩcārē ti wese wiogu a'tigu, ¿de'ro weegusari ti wese co'terārē? niwĩ.

41 Cūrē yu'tiwā:

—Pajaña'rō marĩrō na ña'arārē wējēcō'agūsami. Be'ro cū ya wesere ãpērā pe'ere co'tedutigusami. Na pe'e u'se ducati'quere queoro cū ye nisere wiarāsama, niwā.

42 Na tojo nicã tu'ogu, Jesú niwĩ:

—Musã Õ'acũ ye queti ojáca pũrĩrẽ bu'epã.
Yu'ure wa'atjere a'tiro ojano'wũ:

Ëtã pjĩrĩ me'rã wi'i yeeri masã ni'cã pjĩ na uatica
pjĩrẽ cõ'arãsama.

Na cõ'áca pjĩ me'rã ãpẽrã pe'e añurõ tutuari wi'i
yeenu'cãmujãsama.

Õ'acũ marĩ wiogu na cõ'áca pjĩ me'rã tojo
weesami.

Cũ tojo wee'que “Añubutia'a”, ni tu'oña'no'o, ni
ojano'wũ, niwĩ Jesú.

43 Tojo weegu musãrẽ wereguti. Sĩ'i wese
wiogu sõjã co'terãrẽ di'ta ã'ma'caro weronojõ
Õ'acũ musãrẽ weegusami. Õ'acũ musã wiogu
nisĩ'rĩmiwĩ. Nipe'tise añuse cũ wiogu nirõpu
nise musã ye nibopã. Musã Õ'acũ ye quetire
weremu'tãrĩ masãrẽ, tojo nicã yu'ure uatise
ye bu'iri Õ'acũ musã cuobo'quere ã'magũsami.
Ãpẽrã pe'ere o'ogusami. Na yu'ure ãjõpeo,
Õ'acũ uaro weerãsama.

44 Ëtãgã yu'u werecagare a'tiro wereguti. No'o
tigapu burupejaganojõ mutõdijono'gũsami.
No'o tiga pe'e cũ bu'ipu doquepejacãma, añuse
po'capu wa'agusami, niwĩ. Tojo nígũ, cũrẽ
uatirã be'ropu bu'iri da'reno'rãsama nígũ, tojo
niwĩ.

45 Pa'ia wiorã, ãpẽrã fariseo masã Jesú te
queose me'rã werecã tu'orã, “Marĩrẽ tojo nígũ
weesami”, niwã.

46 Tojo weerã cũrẽ bu'iri da'reri wi'ipu
sõrõrãtirã ñe'esĩ'rĩmiwã. Na tojo weesĩ'rĩmirã,
a'tiro wãcũcãrã niwã: “Masã cũrẽ ‘Õ'acũ ye

queti weremu'tārī masū nimi', nisama." Tojo weerā marī cārē ñe'ecā, marīrē ña'arō weebosama nīrā, weemasītiwā.

22

Wioḡu macū omocā dū'teḡu masārē neocūuduti'que queose ni'i

(Lc 14.15-24)

¹ Jesú apaturi queose me'rā wiorārē werenemowī tja. A'tiro niwī:

² —Ō'acū masārē cū wioḡu nirōpu wa'acā weese a'tiro weronojō ni'i. Ni'cū di'ta wioḡu cū macū omocā dū'tecā bosenuḡu weepeoro weronojō ni'i.

³ Cūrē da'raco'terārē nisami: “Yū'u cārū were'cārārē pijirā wa'aya”, nisami. Be'ro na pe'e narē pijicā, “Wa'awe'e”, nisama.

⁴ Na tojo weecā ī'agū, āpērārē o'ósami tja. Narē nisami: “Yū'u piji'cārārē wererā wa'aya. Ba'ase tu'ajano'toja'a. Yarā wecua, āpērā ecarā di'iyojacā wee'cārārē wējēdutitojapū. Nipe'tise apono'toja'a. Quero, bosenuḡu weepeorā a'tiato”, nisami.

⁵ Tojo weerā na quē'rā pijirā wa'amisama. Na quē'rārē yū'titiyū'rucā'sama. “Wa'awe'e”, nicā'sama. Apī cū pijino'cu cū ya wesepū wa'asami. Apī cū da'raropū wa'asami.

⁶ Āpērā, wioḡu o'ó'cārārē ñe'e, paa, wējēcō'acā'sama.

⁷ Na tojo weesere tu'ogū, wioḡu uputu uasami. Tojo weegū narē wējēcō'a'cārārē cū yarā surarare wējēdutiḡu o'ósami. Tojo nicā na ya macārē ūjūadutisami.

8 Be'ro ãpērã cūrē da'raco'terārē nisami: “Nipe'tise yu'u macūrē bosenuṁṁ weepeotjere apotojapṁ. Tojo weemicã, yu'u piji'cãrã ña'arã nitjãrã a'tita basiotiyucã, a'titicãrã niama.

9 Tojo weerã no'o musã macã decopṁ bocaearãrē pijiya”, nisami.

10 Be'ro cūrē da'raco'terã macã decopṁ pijirã wa'asama. Nipe'tirã na bocaearã añurã, ña'arãrē piji neocūu, wiogṁ ya wi'ipṁ miasama. Na tojo weecã, topṁ na nerērĩ tucū mu'mua wa'asa'a.

11 »Be'ro wiogṁ narē ĩ'agũ, añudutigṁ wa'asami. Ni'cũ na wa'teropṁ nigũ na omocã du'tecã sãñawaranojõ sãñatigure ĩ'asami.

12 Wiogṁ cūrē nisami: “Acaweregṁ, a'ti bosenuṁrē ¿de'ro wee su'ti omocã du'tecã sãñawaranojõ sãñatimigũ sãjãtiati?” nisami. Cũ pe'e yu'titiyu'rucã'sami.

13 Be'ro wiogṁ ti bosenuṁṁ su'ori weerãrē nisami: “Cūrē ñe'e, du'pocãrĩ, omocãrĩpṁ du'tebutuaya. Wijaaro na'itĩ'arõpṁ cõ'acã'ña. Topṁ pũrĩno'gũ, upicari cũ'rĩdio, utigusami”, nisami wiogṁ.

14 A'te weronojõ ni'i Õ'acũ wiogṁ nise. Õ'acũ pãjãrã masãrē pijimicã, pejetirãcã cũ wiogṁ nirõpṁ sãjããrãsama, niwĩ Jesú.

Weeta'sase me'rã Jesure bu'iri a'marã na sērĩtiña'que ni'i

(Mr 12.13-17; Lc 20.20-26)

15 Cũ tojo níca be'ro fariseo masã wa'a wa'awã. Be'ro na Jesure bu'iri bocasĩ'rĩrã, “A'tiro weerã”, ni apoyucãrã niwã.

16 Tojo weerã na bu'esere siruturãrẽ, tojo nicã ãpẽrã Herode ya curuacjãrã me'rã Jesú tiropu o'ócãrã niwã. Na cũ tiropu etarã, niwã:

—Masãrẽ bu'egu, ãsã mu'u nisetisere mas'i. Mu'u diacjũ ucũ'u. Masã yu'ure ¿de'ro wãcũrãsari? nirõ marĩrõ diacjũ ucũ'u. Õ'acũ yere diacjũ were'e. Æpẽrã wiorã nima nirõ marĩrõ nipe'tirãrẽ ni'cãrõnojõ ï'a'a.

17 Tojo weerã mu'urẽ apeyenojõ sãrĩtiña'rã a'tiapu. Romano masã wiogure cũ niyeru wapasesere wapayecã, marĩrẽ dutise ¿añuti, o ña'a nitine? Na Jesure bu'iri bocasĩ'rĩrã, tojo niwã. (Jesú “Wapayeroua'a” nicãma, judío masã “Õ'acũ ni'cũrẽta ejõpeoroua'a; mu'u tojo nise ña'a ni'i”, nibocãrã niwã. “Wapayeticã'rõua'a” nicã pe'e, “Romano masã wiogure yu'rũnũ'cãgũ wee'e”, nibocãrã niwã.)

18 Tojo weegu Jesú na ña'arõ wãcũsere ï'agũ, a'tiro niwĩ:

—Mũsã tojo nĩrã, weeta'sari masã ni'i. ¿De'ro weerã yu'ure mejẽcã yu'tigu, bu'iri bocagusami nĩrã, sãrĩtiña'ti?

19 Niyeru cuji romano masã wiogure wapayeri cujinojõrẽ miitia, niwĩ. Cũ tojo nicã tu'orã, ni'cã numu da'rawapata'ari cujinojõrẽ miitiwã.

20 Tojo weecã ï'agũ, Jesú narẽ sãrĩtiña'wĩ:

—¿Noa queose, noa wãme wã'ñati a'ti cujipure? niwĩ.

21 Cũ tojo nicã tu'orã, na yu'tiwã:

—César, romano masã wiogu cũ queose, cũ wãme wã'ña'a, niwã.

Be'ro Jesú narẽ niwĩ:

—To pūrīcārē romano masā wiogū wapedutisenojōrē cūrē o'oya. Ō'acū ye pe'ema cūrē o'oya. Cū weedutisere weeya, niwī.

²² Cū tojo nicā tū'orā, tū'omarīa, be'ro wa'a wa'awā.

Masā wērīca be'ro masāsere Jesure sērītiña'que ni'i

(Mr 12.18-27; Lc 20.27-40)

²³ Jesure “¿Romano masā wiogūre wapayerouati?” nīca nūmūrēta āpērā pa'ia saduceo masā cūrē ī'arā etawā. Na “Wērī'cārāpū masāsōme”, ni ējōpeoma. Tojo weerā Jesure masāse cjasere a'tiro niwā:

²⁴ —Masārē bu'egū, daporopū Moisé a'tiro duticū niwī: “Ni'cū nūmotigū pō'rātitimigū wērīcā, cū acabiji cū nūmo ní'core nūorēato. Be'ro cū co me'rā ne waro pō'rātimū'tāgūrē cū ma'mi wērī'cure pō'rātibosato”, nicū niwī Moisé.

²⁵ Tojota wa'a'a ūsā wa'terore. Siete ūmua ni'cū pō'rā niwā. Masā ma'mi nūmoti, be'ro wērīa wa'acū niwī. Pō'rā marīyugū, cū nūmo ní'core cū acabijire cūucū niwī.

²⁶ Cū quē'rā pō'rātitimigū wērīa wa'acū niwī. Be'rocjū quē'rārē tojota wa'acaro niwā. Tojo dia'cū wa'aturiadijacaro niwā téé nituogūpūre.

²⁷ Na nipe'tirā be'ro co quē'rā wērīa wa'aco niwō.

²⁸ Na siete co me'rā omocā dū'tecārā niwā. Tojo weero wērī'cārā masācā, ¿ni'í nūmo tojabu-tiagosari? ni sērītiña'wā.

²⁹ Tojo nicā tū'ogū, Jesús narē yū'tiwī:

—Masã wisiyu'rua'a. Õ'acũ ye queti ojáca pũrĩ cjasere ne masĩwe'e. Õ'acũ cũ tutuase quẽ'rãrẽ masĩwe'e.

³⁰ Wẽrĩ'cãrã na masãca be'ro numotosome. Põ'rã numia quẽ'rãrẽ numisosome. Õ'acũrẽ wereco'terã ɯ'musepu nirã weronojõ nirãsama.

³¹ Apeyenojõ wẽrĩ'cãrã masãsere werenemogũti tja. Õ'acũ cũ ye queti ojáca pũrĩpu masãrẽ ní'quere bu'epã. A'tiro nicu niwĩ:

³² “Yɯ'ɯ Õ'acũ ni'i. Abrahã, Isaa, Jacob wiogu ni'i”, nicu niwĩ. Cũ “Na wiogu ni'i” nígu, “Yɯ'ɯ tiropu catima” nígu, tojo nicu niwĩ. Õ'acũ catirã wiogu nimi. Wẽrĩbajuduti'cãrã marĩma, niwĩ Jesú.

³³ Cũ bu'esere tu'orã, masĩse me'rã yu'ticã í'arã, masã tu'omarĩa wa'awã.

Moisé cũ dutise cũu'que, ni'cãrõ añuyɯ'rɯnɯ'cãrõ ni'i nise ni'i
(Mr 12.28-34)

³⁴ Be'ro Jesú saduceo masãrẽ di'tamarĩacã weesere fariseo masã tu'ocãrã niwã. Tere tu'o, nerẽcãrã niwã.

³⁵ Na me'rã ni'cũ Moisé oja'quere bu'eri masũ Jesure mejẽcã yu'ticã ɯagu, cãrẽ sẽrĩtiña'wĩ:

³⁶ —Masãrẽ bu'egu, Moisé duti'que ¿disenojõ waro apeye yu'rɯoro añuyɯ'rɯnɯ'cãti? niwĩ.

³⁷ Jesú cãrẽ a'tiro yu'tiwĩ:

—A'tiro ni'i. “Õ'acũ marĩ wiogure nipe'tise masã ãjõpeose me'rã, masã wãcũse me'rã, masã tu'oña'se me'rã ma'ĩña.”

³⁸ A'te ni'i apeye yu'rɯoro niyu'rɯnɯ'cãse.

39 A'te be'rore tojocureta ni'i, nírõ. A'tiro ni'i. “Marĩ basu ma'irõnojõta ãpẽrãrẽ ma'irõua'a.”

40 A'te puaro dutisere wéerã, nipe'tise Moisé cũ duti'quere, tojo nicã Õ'acũ ye queti weremu'tãrĩ masã na bu'e'quere yu'tirãta wee'e, niwĩ Jesú.

*Jesú masãrẽ “Cristo na nigũ ¿noa macũ niti?”
ni sêrĩtiña'que ni'i*

(Mr 12.35-37; Lc 20.41-44)

41 Fariseo masã na nerẽrĩ cura Jesú narẽ sêrĩtiña'wĩ:

42 —Musã Cristo Õ'acũ bese'cure ¿de'ro tu'oña'ti? ¿Noa macũ niti cũ? niwĩ.

Cũrẽ yu'tiwã:

—Dũporocjãpu wioгу Davi pãrãmi nituriagu nimi, niwã.

43 Na tojo nicã tu'ogu, Jesú narẽ niwĩ:

—Cristo, Õ'acũ bese'cu Davi pãrãmi nituriagu nicã, to pũrĩcãrẽ ¿de'ro weegu Davi Espiritu Santu tutuaro me'rã ucũgũ, cũrẽ “Yu'u wioгу nimi”, nipari? Marĩ, marĩ pãrãmirẽ “Yu'u wioгу nimi”, niwe'e. Davi Õ'acũ bese'cure ucũyugu, a'tiro ojacu niwĩ:

44 Õ'acũ u'musepu nigũ cũ macũrẽ, yu'ure yu'ruoacjure a'tiro nicu niwĩ:

“Yu'u tiro wioгу dujiri cũmurõpu dujigusa'a. Mu'u topu dujicã, mu'urẽ i'atu'timi'cãrãrẽ do-caque'acã weeguti”, nicu niwĩ Õ'acũ, ni ojacu niwĩ Davi.

45 ¿De'ro weegu Õ'acũ bese'cu Cristo Davi pãrãmi nímasĩbosabe? Davi basuta cũrẽ “Yu'u wioгу nimi”, nicu niwĩ. Tojo weegu cũ pãrãmi

se'saro nirõnojõ o'ogu, cũ wiogu nicu niwĩ, niwĩ Jesú.

⁴⁶ Cũ tojo nisere tu'orã, ne ni'cũ ni'cã Ɂsero yu'tima'atiwã. Tita me'rã be'ro majã uirã, ne sērĩtiña'nemotiwã.

23

Jesú fariseo masãrẽ, tojo nicã Moisé oja'quere bu'eri masãrẽ tu'ti'que ni'i

(Mr 12.38-40; Lc 11.37-54; 20.45-47)

¹ Be'ro Jesú masãrẽ, tojo nicã Ɂsã cũ bu'erãrẽ niwĩ:

² —Moisé oja'quere bu'eri masã, ãpẽrã fariseo masã Õ'acũ dutise Moisére cũu'quere wererã nima.

³ Tojo weerã na weresere tu'o, tere weesirutuya. Na weesetise pe'ere i'acũuticã'ña. Na añurõ wereme'rĩma, wererã. Tojo weemirã, na nise pe'ere weetima.

⁴ Na dutiwɁaronojõ dutiyu'rɁocã'sama. Masã tere põtẽotisama. Na tojo wéerã, wuapõtẽoña marĩse nɁcũsere du'tepeorã weronojõ weesama. Na masãrẽ tere wuapeorã weronojõ weesama. Na tere wuadutirã, ne ãpẽrã tã'rĩrãrẽ weetamutirã weronojõ weesama. Ne pajaña'ti, masãrẽ ne cã'rõ weetamutisama.

⁵ Nipe'tise na weesere masãrẽ añurõ i'adutirã weeta'sasama. Masã narẽ “Õ'acũrẽ añurõ ẽjõpeosama” nicã tu'osĩ'rĩrã, a'tiro weesama. Na diapoapu, na omocãpu Õ'acũ ye queti ojãca pũrĩ cjasere pajiri casero me'rã oja'quere du'teõ'osama. Tojo nicã na ñubuecã i'adutirã

ãpērã yu'ruoro na ñubuewuari su'tiro sumutopu opa dari curojore sãñasama.

6 Bosenumu nicã wiorã na dujiwase cūmurīpu dujisī'risama. Na nerēse wi'serīpu quē'rārē mejārōta weesama.

7 Masã narē macã decopu wiopesase me'rã añuduticã uasama. Narē, “Ūsārē bu'erã” pisucã uasama.

8 »Musã pūrīcã ãpērārē “Musã ūsārē bu'erã ni'i”, nino'ticã'ña. A'tiro ni'i. Musã ni'cũ pō'rãta ni'i. Yu'u ni'cũta musārē bu'egu ni'i.

9 Musã ne ni'cūrē a'ti nucūcāpūre “Ūsã pacu”, niticã'ña. Musã ni'cũta pacuti'i. Cũ Ō'acũ u'musepu nimi.

10 Diacjūta musã pūrīcã “Ūsã wiogu”, ni pisuno'ticã'ña. Yu'u Cristo Ō'acũ bese'cu ni'cũta musã wiogu ni'i.

11 No'o ãpērārē weetamugũ, cũta nimi ãpērã yu'ruoro bu'īpu niyu'rūnu'cāgũ.

12 No'o “Yu'u ãpērã yu'ruoro niyu'rūnu'cã'a” ni tu'oña'gūnojō Ō'acũ cūrē mejō nigūacã waro tojacã weegusami. No'o “Yu'u ãpērã yu'ruoro ni'i” ni tu'oña'tigu pe'ere Ō'acũ ãpērã yu'ruoro tojacã weegusami.

13 »Musã Moisé oja'quere bu'eri masã, tojo nicã fariseo masã weeta'sari masã ni'i. Masã yu'ure ējōpeosī'rīrārē cã'mota'a. Tojo wéérã, yu'u pacu wiogu nirōpu wa'ari ma'arē narē bi'arã wee'e. Musã basuta yu'ure ējōpewe'e. Æpērã quē'rārē ējōpeosī'rīcã uasãwe'e. Tojo weero ña'abutiario wa'arosa'a musārē.

14 »Mũsã wapewia numia ye wi'serire ě'masa'a. Mũsã ña'arõ wee'quere wãcũdutihirã yoacã ñubuenta'sa'a. Tojo weerã mũsã ãpẽrã nemorõ bu'iri bocayũ'rũnũ'cãrãsa'a.

15 Jesú a'tiro ninemowĩ Moisé oja'quere bu'eri masãrẽ, tojo nicã fariseo masãrẽ:

—Mũsã Ƴpũtu waro weeta'sa'a. Mũsã ějõpeosere no'o ni'cũ nigũacãrẽ mũsã weronojõ ějõpeocã uarã, nipe'tiropũ sijabi'a'a. Be'ro tu'ajanũ'cõ, cũrẽ mũsã nemorõ ña'arõ pecame'epũ wa'ata basiocã weesa'a.

16 »Ña'arõ wa'arosa'a mũsãrẽ. Caperi bajutirãrẽ a'merĩ wejero weronojõ ni'i. A'tiro ni bu'e'e masãrẽ: “Ni'cũ ‘A'tiro weeguti’, nisami Õ'acũrẽ. ‘Õ'acũ wi'i me'rã tojo weeguti’ nĩca be'ro cũ ní'quere queoro weeticã, ‘Bu'iri marĩ'i’ ”, nisa'a. “Cũ ‘Õ'acũ wi'i cjase uru me'rã tojo weeguti’ ní'quere queoro weeticã pũrĩcãrẽ, ‘Ña'a ni'i’ ”, nisa'a.

17 Mũsã tojo nĩrã, diacjũ wãcũwe'e. Tu'omasĩwe'e. Uru Õ'acũ wi'ipũ niyuro, Õ'acũ ĩ'orõpũ añuse tojasa'a. Õ'acũ wi'i, ti wi'i cjase uru nemorõ añuyũ'rũnũ'cã'a.

18 Mũsã Õ'acũ dutiro weesĩrĩtirã, ucũme'rĩse me'rã weeta'sa'a. Masãrẽ a'tiro nisa'a: “Mũsã ‘Õ'acũrẽ wa'icũrã ũjũamorõpeowũaropũ me'rã tojo weerãti’ ní'quere weeticã, bu'iri marĩsa'a. Wa'icũ Õ'acũrẽ o'ose topũ peo'que me'rã pũrĩcãrẽ wapatisa'a”, ni'i.

19 Mũsã tu'omasĩwe'e. Õ'acũrẽ o'ose nemorõ na wa'icũrã ũjũamorõpeowũaro pe'e wapatĩ'i.

Topu ñjũpesase me'rã na Õ'acũrẽ o'ose añuse tojasa'a.

20 Tojo weerã musã “Õ'acũrẽ wa'icũrã ñjũamorõpeowuaropu me'rã tojo weerãti” nĩrã, te se'sarore nĩrã weewe'e. “Topu peoatje quẽ'rãrẽ mejãrõta weerãti”, nĩrã weesa'a.

21 Õ'acũ cũ ya wi'i, Õ'acũ wi'ipu nisami. Tojo weerã Õ'acũrẽ “Ti wi'i me'rã tojo weerãti” nĩrã, “Cũ me'rãta tojo weerãti”, nĩrã wee'e.

22 Mejãrõta “Û'muse me'rã tojo weerãti” nĩrã, “Õ'acũ dujiro me'rãta, topu dujigu me'rãta” nĩrã wee'e.

23 »Ña'arõ wa'arosa'a musã Moisé oja'quere bu'eri masãrẽ, tojo nicã fariseo masãrẽ. Musã weeta'sasebũjurã ni'i. Musã otese o'majãcã, menta, anís, comino wãmetise ba'ase sãamorẽsere seeneo, opa sũ'urĩ weesa'a. Diez sũ'urĩ cuorã, ni'cã sũ'u Õ'acũ wi'ipu miaa, Õ'acũrẽ wãmepeo, pa'ire o'osa'a. Musã tojo añurõ weemirã, Moisé oja'que apeye pacase pe'ere weewe'e. Æpẽrãrẽ queoro weesere, pajaña'sere, Õ'acũrẽ ãjõpeose pe'ere weewe'e. A'tiro pe'e weeya. Musã otesere cũrẽ o'odu'utimirã, a'te añuyũ'rũnũ'cãsere weeya.

24 »Musã basu diacjũ weewe'e. Æpẽrã quẽ'rãrẽ su'ori diacjũ weewe'e. Tojo weerã musã Õ'acũ ye cjasere bu'érã, caperi bajutirã a'merĩ su'ori tũawã'cãrã weronojõ ni'i. Moisé cũ oja'que, mejõ niseacã dutise pe'ere wãcũyũ'rũrã, apeye paca pe'ere weewe'e.

25 »Musã weeta'sarã a'tiro wee'e. Bajuyoropu

dia'cũ añurõ wee'e. Baparire bu'ipũ dia'cũ añurõ coerã weronojõ weeta'sa'a. Ti pa po'peapũre peje ña'ase musã ãpẽrã yere yaja'que, ãpẽrã yere ɯaripejayũ'rũnũ'cã'que ã'irĩ weronojõ wã'ñasa'a. Tojo weero ña'abutiario wa'arosa'a musãrẽ.

²⁶ Musã fariseo masã tu'omasĩtirã, caperi bajuno'tirã weronojõ ni'i. Ne waro po'peapũ cjase musã wãcũsere dũcayumũ'tãña. Be'ro bajuy-oropũ añurã, ña'ase moorã tojarãsa'a. Bapari po'peapũ coemũ'tã'caro weronojõ bu'ipũ quẽ'rã ã'irĩ marĩrõ tojaro weronojõ weerãsa'a.

²⁷ »Musã Moisé oja'quere bu'eri masã, fariseo masã weeta'sari masã ni'i. Tojo weero ña'abutiario wa'arosa'a musãrẽ. Wẽrĩ'cãrã masãperi weronojõ ni'i. Bu'ipũre añurõ bajudutirã bo're me'rã wa're'que kujirire nũ'cõsa'a. Ti pe po'peapũre wẽrĩ'cãrã õ'arĩ mejã, tojo nicã dicũse na upũ ña'ase boa'que sãñasa'a.

²⁸ Musã a'tiro niseti'i. Masã ĩ'orõpũre añurã weronojõ baju'u. Po'peapũ pe'ere weeta'sasebũjurã ni'i. Musãpũre ña'ase niyũ'rũa'a.

²⁹ »Musã Moisé oja'quere bu'eri masã, fariseo masã weeta'sasebũcũrã ni'i. Musã dũporocjãrã Õ'acũ ye queti weremũ'tãrĩ masã masãperi bu'ipũ añurõ bajudutirã yeenũ'cõ'o. Tojo nicã ãpẽrã masã añurã ní'cãrãrẽ masãperi bu'ipũ mejãrõta ma'masu'anũ'cõ'o.

³⁰ Tu'ajanũ'cõ, a'tiro ucũsa'a. “Ësã ñecũsumũa Õ'acũ ye queti weremũ'tãrĩ masãrẽ wẽjẽcãrã niwã. Ësã na catícateropũre ní'ã, narẽ wẽjẽcã, wẽjẽtamutibopã”, ni'i.

31 Mũsã a'tere tojo nírã, “Õ'acũ ye queti weremu'tãrĩ masãrẽ wějẽ'cãrã pãrãmerã nituriarã ni'i”, nírã wee'e.

32 Mũsã, mũsã ñecũsumũa weemuĩãti'caronojõta weeyapaticã'ña, ni tu'tiwĩ.

33 »Mũsã weeta'sari curuacjãrã aña weronojõ ni'i. Mũsã de'ro wee Õ'acũ pecame'epũ bu'iri da'reatjere yu'rũwetimasĩsome.

34 Tojo weegu yu'u mũsã tiropure Õ'acũ ye queti weremu'tãrĩ masã, masĩrĩ masãrẽ, bu'eri masãrẽ o'ógũti. Mũsã pe'e na ni'cãrẽrãrẽ wějẽ, ãpẽrãrẽ curusapũ paabi'penũ'cõrãsa'a. ãpẽrãrẽ na nerẽwũase wi'seripũ paape, na no'o wa'ase macãrĩpũ sirutucusiarãsa'a.

35 Tojo weero nipe'tirã masã añurãrẽ wějẽ'que wapa mũsãrẽ bu'iri wã'a'a. Mũsã ñecũsumũa añugũ Abel me'rã ne waro wějẽ dũ'pocãticãrã niwã. Téé Zacaríã Berequíã macũ me'rã yapada'reocãrã niwã. Cũrẽ na ñubuepeowũaropũ Õ'acũ wi'i decopũ wějẽcãrã niwã.

36 Diacjũ mũsãrẽ weregũti. Tojo wee'que wapare ni'cãrõacã a'tocateropũ nirãrẽ bu'iri wa'arosa'a, niwĩ Jesú.

*Jesú Jerusalẽrẽ ã'agũ uti'que ni'i
(Lc 13.34-35)*

37 Fariseo masãrẽ tojo níca be'ro Jesú Jerusalẽcjãrã, tojo nicã todũporopũ ti macãpũ ní'cãrãrẽ wãcũgũ, a'tiro niwĩ:

—Jerusalẽcjãrã, mũsã Õ'acũ ye queti weremu'tãrĩ masãrẽ wějẽcõ'a'a. Õ'acũ o'ó'cãrã cũ ye quetiwereri masãrẽ ãtãperi

me'rã doquewějě'e. Musãrẽ pejetiri yu'u ma'ígũ, neocũusĩ'rĩmiwũ. Ni'cõ cãrẽ'quẽ co põ'rãrẽ wũuse docapũ neocũu'caro weronojõ weesĩ'rĩmiwũ. Musã uatiwũ.

³⁸ Tojo weero musã nimi'que wi'seri masã marĩrõ tojarosa'a.

³⁹ A'tere tu'omasĩña. Yu'ure apaturi ã'anemosome majã. Be'ro yu'u a'ti turipũ apaturi a'ticãpũ, musã “Õ'acũ dũporopũ ‘O'óguti’ ní'cu añubutiagũ nimi” nĩrãpũ ã'arãsa'a tja, niwĩ Jesú.

24

Jesú “Õ'acũ wi'i Jerusalẽ cja wi'i cõ'ano'rõsa'a” ní'que ni'i

(Mr 13.1-2; Lc 21.5-6)

¹ Jesú Õ'acũ wi'ipũ ní'cu wijaa wa'awĩ. Cũ wa'ari cura ũsã cũ bu'erã cũ tiro wa'a, niwũ:

— Ñ'aña a'ti wi'ire. Añubutiari wi'i, pajiri wi'i waro ni'i, nimiwũ.

² Ësã tojo nicã, Jesú niwĩ:

— Musã a'te pejere ã'a'a, ã'arã. Diacjũ musãrẽ weregati. Nipe'tise a'ti wi'i cjase ne ni'cã ũtãgã apega bu'ipũ yeeturiamũjã'que tojasome. Nipe'tise matõdijono'rõsa'a, niwĩ.

A'ti mũco pe'tise dũporo Jesú “A'tiro wa'arosa'a” ní'que ni'i

(Mr 13.3-23; Lc 21.7-24; 17.22-24)

³ Be'ro ũsã wa'a, ũrũgũ Olivo wãmeticjupũ ejawũ. Jesú topũ ejanujãrĩ cura ũsã ya'yioropũ sãrĩtiña'wũ:

— Ësãrẽ wereya. ¿De'ro nicã tojo wa'arosari? ¿Ñe'enojõ me'rã ã'ogũsari mũ'u apaturi

a'tiatjere? Tojo nicã a'ti ɯmũco pe'tiatjo dũporo ɔde'ro wee masĩrãsari? ni sãrĩtiña'wã.

⁴ Jesú ɯsãrẽ yũ'tiwĩ:

— ãpẽrã mũsãrẽ nisoocã'to nĩrã, añurõ tũ'omasĩyuya.

⁵ Pãjãrã a'tiro nisoorãsama. “Yũ'ũ Õ'acũ tutuaro me'rã wee'e; Õ'acũ bese'cũ Cristo ni'i”, nĩrãsama. Na tojo nisere tũ'orã, pãjãrã siru-turãsama.

⁶ Mũsã a'mewẽjẽse quetire tũ'o, “Topũ tojo wa'aporo” nicã tũ'orãsa'a. Tere tũ'orã, ɯcũaticã'ña. Te a'tirota wa'arosa'a. Tojo nimirõ, a'ti ɯmũco pe'tiatjo dũ'sarosa'a yujupũ.

⁷ Ni'cã curuacjãrã ape curuacjãrã me'rã a'mequẽrãsama. Tojo nicã ni'cã di'tacjãrã ape di'tacjãrã me'rã a'mewẽjẽrãsama. Peje ape-sepũre ɯjaboase nĩrõsa'a. Aperopũre peje di'ta narãsãse nĩrõsa'a.

⁸ A'te nipe'tise peje me'rã masã ne waro pi'etiwã'cõse ni'i. Numio co macũrẽ wũase dũporoacã pũrĩse nũ'cãrõ weronojõ nĩrõsa'a.

⁹ »Tojo wa'acã, yũ'ũre ãjõpeotirã mũsãrẽ ña'arõ weerãsama. Mũsãrẽ ñe'e, wiorã tiropũ mĩaa, bu'iri da'redutirãsama. Mũsãrẽ wẽjẽrãsama. Yũ'ũre ãjõpeose bu'iri nipe'tirocjãrã masã mũsãrẽ i'atu'tirãsama.

¹⁰ Tojo wa'acã, pãjãrã yũ'ũre ãjõpeomi'cãrã ãjõpeodu'urãsama. Na a'metu'ti, ãpẽrã wiorãpũre bu'iri da'redutirã o'orãsama.

¹¹ Pãjãrã “Õ'acũ ye queti weremũ'tãrĩ masã ni'i”, nisoorãsama. Pãjãrãrẽ niso, ãjõpeocã weerãsama.

12 Ña'ase niyu'rumajārōsa'a. Tojo wa'acā, pājārā a'merĩ ma'idu'urāsama.

13 Yu'ure ējōpeoyapatirā pūrīcā yu'rūwetirāsama. Yu'u pacu tiropu catinu'cūrāsama.

14 Nipe'tiro a'ti di'tapu Ō'acū masārē yu'rūose quetire werese'sabi'ano'rōsa'a. Na quē'rārē masīdutiropu wereno'rōsa'a. “Ña'arō wee'quere bujaweti ducayucā, Ō'acū ñe'egūsami”, ni wereno'rōsa'a. A'te nipe'tiropu se'sāca be'ro a'ti umuco pe'tirosa'a majā.

15 Duporocjūpu Ō'acū ye queti weremu'tārī masū Danie wāmetigu a'ti umuco pe'tiatjo duporo wa'atjere ojayucu niwī. “Ña'agū, Ō'acū yabigunojō cū ya wi'i añurī wi'ipu sājātígunojō Jerusalē cja wi'ipu sājāagūsami”, ni ojayucu niwī. Cū ti wi'ipu nu'cūcā ĩ'arā, musā a'ti pūrīrē bu'e, tu'omasīña.

16 Tojo wa'acā ĩ'arā, Ō'acū bu'iri da'regusami nīrā, Judeapu nīrā ūrūpagupu du'tiaya.

17 Wi'i dūposārī opa sirapu soo pesagunojō po'peapu cjasere sājāa, dūretimigū, diacjū du'tiaya.

18 No'o wesepu tō'ogū quē'rā ne wi'ipu tojaa, dūregu wa'aticā'ña. Sojaro me'rā du'tiaya.

19 Tojo wa'ase numurī numia nijīpacosānumiarē, tojo nicā pō'rā mi'rīrā cuorārē bujaweose numurī nīrōsa'a. Na umuñarō wa'amasīsome.

20 Musā Ō'acūrē sērīña: “Yusuase numurīrē, soowuari numu ūsā judío masā yoaropu wa'atiri numurē wa'aticā'to”, niña.

21 Tojo wa'ase numurĩrẽ uputu waro pi'etise nirõsa'a. Õ'acũ a'ti turi wéeca be'rore tocã'rõ pi'etise marĩcaro niwũ. Be'ropu quẽ'rãrẽ tocã'rõ waro pi'etise marĩrõsa'a.

22 Õ'acũ na pi'etise numurĩrẽ duoticãma, ne ni'cũ yu'ræwetitibutiabosami. Õ'acũ pe'e cũ yarã, cũ bese'cãrãrẽ pajaña'gũ, tojo wa'ase numurĩrẽ duogusami.

23 »Ãpẽrã musãrẽ a'tiro nisoorãsama. “Jãa, ĩ'aña. Õ'acũ bese'cu Cristo a'to nimi.” O apetero weerã “Sõ'opu nimi”, nirãsama. Na tojo nicã, ãjõpeoticã'ña.

24 Pãjãrã nisoori masã a'tirãsama. A'tiro nirãsama: “Yu'ũ Õ'acũ bese'cu Cristo ni'i. Õ'acũ ye quetire weremu'tãrĩ masũ ni'i”, nisoorãsama. Narẽ ãjõpeocã weesĩ'rĩrã, peje wee'ose ĩ'orãsama. Basiocãma, Õ'acũ cũ bese'cãrãpũreta ãjõpeodu'ucã weesĩ'rĩrãsama.

25 Musã basu masĩña majã. Yu'ũ musãrẽ be'ropu wa'atjere wereyutoja'a.

26 Tojo weerã ãpẽrã musãrẽ “Sõ'opu yucu marĩrõpu Cristo nisami, ĩ'arã wa'aya” nicã, wa'aticã'ña. ãpẽrã “A'ti tucũpu nimi, ĩ'arã a'tia” nicã, ãjõpeoticã'ña.

27 Yu'ũ Õ'acũ macũ masũ weronojõ uputigũ a'tiri cura a'tiro nirõsa'a. Mujĩpũ mujãtiro pe'e, cũ sãjãrõ pe'e quẽ'rãrẽ bupo ya'baro weronojõ nirõsa'a. Ya'yioropu a'tisome.

28 Apĩnojo wa'icu boacã, yuca maata masĩ, wĩjĩwã'cãsama. Tojo wa'acã ĩ'arã, “Apĩnojo boapĩ”, ni masĩ'i. A'te weronojõ yu'ũ a'ticã, masã masĩrãsama, niwĩ Jesú.

Õ'acũ macũ masũ weronojõ uputigũ ¿de'ro wee a'tigusari? nise ni'i

(Mr 13.24-37; Lc 21.25-33; 17.26-30,34-36)

²⁹ Jesús a'tiro ninemowĩ:

—Te pi'etise nũmurĩ yũ'rúca be'ro mujĩpũ Ʃmũcocjũ na'itĩ'a wa'agusami. Ñamicjũ quẽ'rã bo'reyusome. Ñocõa bũrudijarãsama. Nipe'tirã Ʃ'mũarõpũ nirã narãsãcã weeno'rãsama.

³⁰ Tojo wa'acã, Ʃ'mũsepũ yũ'Ʃ Õ'acũ macũ masũ weronojõ uputigũ yũ'Ʃ a'tisere ĩ'arãsama. Nipe'tise macãrĩcjãrã uirã, utirãsama. Yũ'Ʃ o'mecururipũ tutuaro me'rã asistedijaticã, ĩ'arãsama.

³¹ Yũ'ure wereco'terã Ʃ'mũsecjãrãrẽ nipe'tiro a'ti di'tapũ o'óguti. Yaro coroneta Ʃputũ busucã, yũ'Ʃ bese'cãrã nipe'tiro no'o nirõcjãrãrẽ ne-orãsama.

³² »Mũsãrẽ otese higuerağũ wãmeticjũ me'rã queose o'oguti. Tigũ dũpũripũ pũrĩ ñasãwĩjicã, “Cũ'ma wa'arotiro wee'e”, nisa'a.

³³ A'te weronojõ yũ'Ʃ todũporo ní'que peje wa'acã ĩ'arã, “Cã'rõacã Jesús a'ti di'ta wioğũ sãjãtjo dũ'sa'a”, niña.

³⁴ Diacjũ mũsãrẽ wereguti. A'te peje tojo wa'ari cura nirã wẽrĩsome. Tojo wa'asere ĩ'ape'ocã'rãsama.

³⁵ A'ti Ʃmũco, a'ti di'ta pe'tidijarosa'a. Yũ'Ʃ ucũse, yũ'Ʃ bu'ese pũrĩcã ninu'cũcã'rõsa'a. Nipe'tise yũ'Ʃ ní'que queoro wa'arosa'a.

³⁶ »Yũ'Ʃ apaturi a'tiatjema ti nũmũ nicã, ti hora nicã a'tigusã'a nisere ne masĩno'ña marĩ'i. Õ'acũrẽ wereco'terã Ʃ'mũsecjãrã, yũ'Ʃ Õ'acũ

macũ quẽ'rã masĩwe'e. Yũ'u pacũ Õ'acũ ni'cũta masĩsami.

37 »Yũ'u Õ'acũ macũ masũ weronojõ uputigu a'tiri cura quẽ'rãrẽ dũporocjũpũ Noé cũ nícateropũ wee'caronojõ weerãsama.

38 Õ'acũ a'ti turi miose dũporo masã ba'a, sĩ'rĩ, omocã dũ'te, na põ'rã numiarẽ numisocãrã niwã. A'tere weetuocãrã niwã téé Noé cũ yucũsjopũ sãjãrĩ curapũ.

39 Na, ne “Mejẽcã wa'arosa'a”, ni wãcũma'aticãrã niwã. Be'ro acoro pejaa, narẽ dia miorĩ curapũ tũ'omasĩcãrã niwã. Yũ'u Õ'acũ macũ masũ weronojõ uputigu a'tiri cura quẽ'rãrẽ masã mejãrõta weerãsama.

40 Yũ'u a'tiri cura umua pũarã ni'cãrõ me'rã wesepũ da'rará, ni'cũ yũ'ure ãjõpeogu miano'gũsami. Apĩ yũ'ure ãjõpeotigu tojagũsami.

41 Pũarã numia ni'cãrõ me'rã ojoca ãrũarã, ni'cõ yũ'ure ãjõpeogo miano'gõsamo. Apego yũ'ure ãjõpeotigo tojagõsamo.

42 »Yũ'u mũsã wiogu apaturi a'tiatjere mũsã masĩtisa'a. Tojo weerã añurõ wãcũ, tũ'omasĩyuya.

43 Apeye quẽ'rãrẽ a'tiro masĩña. Yajari masũ ti hora nicã a'tigusami nígũ, wi'i wiogu cãrĩtisami. Cũrẽ co'te, cũ ya wi'ire yajari masũ pãosãjãacã, cã'mota'asami.

44 Mũsã quẽ'rã ã'rĩ weronojõ niña. Mũsã ne cã'rõ wãcũticutiari cura yũ'u Õ'acũ macũ masũ weronojõ uputigu a'tigusa'a, niwĩ.

Jesú pũarã da'raco'terã me'rã queose o'o'que

ni'i

(Lc 12.41-48)

⁴⁵ Jesú a'tiro ninemowĩ:

—¿Noanojõ pe'e yu'u dutiro weenu'cũgũ, tu'omasĩgũ waro nisari? nĩgũ, queose me'rã wereguti. Wiogu aperopu wa'agu, cũ ya wi'ire co'tedutigu ni'cũ cũrẽ da'raco'tegure cũasami. “Ápẽrã da'raco'terãrẽ no'o du'sasenojõrẽ ba'ase ecaya”, nisami.

⁴⁶ Be'ro aperopu eja'cu dajasami. Cũ dajacã, queoro da'ra bocaejano'gũ e'catisami.

⁴⁷ Diacjũ musãrẽ wereguti. Cũ queoro weese wapa wiogu nipe'tise cũ cuosere co'tedutigu sõrõgũsami.

⁴⁸ Cũrẽ da'raco'tegu ña'agũ, “Yu'u wiogu maata dajasome” nigũnojo pũrĩcã a'tiro weesami.

⁴⁹ Ápẽrã da'raco'terãrẽ ña'arõ paa pi'eticã weesami. Ápẽrã que'arã me'rã ba'a, s'ĩrĩsami.

⁵⁰ Cũ tojo weeri cura wiogu wãcũña marĩrõ cũ co'tetiri cura dajasami.

⁵¹ Cũ cũa'care duti'quere weeti'que wapa uputu waro cũrẽ bu'iri da'regusami. Ápẽrã ña'arã, weeta'sari masãrẽ wa'a'caronojõ bu'ipejasirutugusami. Tojo wa'acã, cũ pũrĩno'gũ, upicari cũ'rĩdio, utigusami, niwĩ Jesú.

25

Diez nu'mia me'rã Jesú queose o'o'que ni'i

¹ Jesú cũ wiogu nirõpu ¿noanojõ sãjãarõsari? nĩgũ, a'te queose me'rã werewĩ:

—Yu'u wiogu nirõpüre sājāatje a'tiro weronojõ ni'i. Diez nu'mia na me'rācjõ marāpū niacjū a'ticā co'tesama. Nánucū ũ'se me'rā sī'osepare cūosama.

² Ni'cāmocūrā nipe'tisere añurõ apoyutisama. Āpērā ticūrāta tja añurõ apoyu, co'tesama.

³ Apoyutirā numia na ye sī'osepare miarā, ũ'se na piosāa ducayuatjere miatisama.

⁴ Apoyu'cārā numia pe'e poseye'quepapüre miasama. Tojo nicā borewaria me'rā ũ'sere mianemosama.

⁵ Co marāpū niacjū maata etatisami. Tojo weerā narē wūja pūrīcā, cārīa wa'asama.

⁶ Be'ro ñami deco ējācā, āpērā pe'e a'tiro caricūmū'tāsama: “Co marāpū niacjū a'titojami. Pōtērīrā a'tia”, nisama.

⁷ Na tojo caricūcā, nipe'tirā numia wā'cāpe'tia wa'asama. Wā'cā, na ye sī'osepare apoburosama.

⁸ ũ'se miati'cārā numia pe'e āpērā mia'cārārē a'tiro nisama: “Ūsā quē'rārē cārō sī'ose ũ'se o'oya. Ūsā sī'osepa yatiro wee'e”, nisama.

⁹ ũ'se mia'cārā numia pe'e narē yū'tisama: “Mūsārē o'osome. Ūsā mūsārē o'ocāma, ũsārē ejati, mūsā quē'rārē ejatibosa'a. Mūsā basu na ũ'se duawuaropū duurā wa'aya”, nisama.

¹⁰ Na ni'cāmocūrā numia ũ'se duurā wa'āca be'ro na me'rācjõ marāpū niacjū etasami. Āpērā apoyu'cārā numia pe'e cū me'rā bosenamū weerī wi'ipū sājāasama. Na sājāāca be'ro ti wi'icjārā sopere bi'acā'sama.

¹¹ Be'ropū ũ'se duurā eja'cārā numia sopepū eta, “Wiogu, ũsārē pāoña”, nisama.

12 Na tojo pisucã tu'ogu, na me'rãcjõ marãpu niacju narẽ yu'tisami: "Diacjũta musãrẽ ne masĩtisa'a", nisami, ni werewĩ Jesú.

13 Jesú te queosere wéréca be'ro ãsãrẽ niwĩ:

—A'te queose weronojõ yu'u a'tiatji namurẽ musã masĩwe'e. Tojo weerã añurõ wãcũ apoyuya, niwĩ.

I'tiarã da'raco'terã me'rã Jesú queose o'o'que ni'i

14 Jesú ãsãrẽ a'tiro werenemowĩ:

—Yu'u a'ti turipu apaturi a'tigu, masãrẽ o'oa'tje a'te queose weronojõ ni'i. Ni'cũ masũ ape di'tapu wa'agu, cãrẽ da'raco'terãrẽ pijiosami. Narẽ cũ yere co'tedutigũ cũusami.

15 »Narẽ na da'ratjo põtëorõ cũuburosami. Ni'cãrẽ ni'cãmocusetiri mil niyeru kujiri wapabujuse kujirire o'osami. Apĩrẽ puati mil kujiri o'osami. Apĩrẽ mil kujiri o'osami. O'otoja, wa'a wa'asami.

16 Cũ wa'áca be'ro ni'cãmocusetiri mil kujiri o'ono'cu maata te niyeru me'rã da'ra, ticuseta wapata'anemosami.

17 Puati mil kujiri cuo'cu quẽ'rã mejãrõta apeye puati mil kujiri wapata'anemosami.

18 Mil kujiri ñe'e'cu pe'e cope se'e, cũ wioгу da'radutimi'quere yaacã'sami.

19 »Be'ro, yoáca be'ropu na wioгу sijagu eja'cu dajasami. Cãrẽ da'raco'terãrẽ pijio, na da'ra'quere aposami.

20 Ni'cãmocusetiri mil kujiri cuo'cu ejamu'tãsami. Apeye ticuseta cũ wapata'a'quere wiagu, cũ wioгure nisami: "Yu'u wioгу, yu'ure

ni'cāmocusetiri mil kujiri o'owu. A'te cwo'o. Te me'rã apeye ticueta mu'urẽ wapata'abosawu", nisami.

21 »Cũ tojo nicã tu'ogu, wiogu nisami: "Mu'u añurõ weepã. Yu'u duti'caronojõta queoro weeme'ricã'pã. Yu'u cã'rõacã cõu'que me'rã añurõ weepã. Tojo weegu peje yu'u cõosere co'tedutigu sõrõgũti. A'tia. Yu'u me'rã e'catitamuña", nisami.

22 »Be'ro apĩ da'raco'tegu puati mil kujiri o'ono'cu ejasami. Wiogure a'tiro nisami: "Yu'u wiogu, yu'ure puati mil kujiri o'owu. A'te cwo'o. Te me'rã ticueta tja mu'urẽ wapata'abosawu", nisami.

23 »Wiogu cõrẽ nisami: "Mu'u añurõ weepã. Yu'u duti'caronojõta queoro weeme'ricã'pã. Yu'u cã'rõacã cõu'que me'rã añurõ weepã. Tojo weegu peje yu'u cõosere co'tedutigu sõrõgũti. A'tia. Yu'u me'rã e'catitamuña", nisami.

24 »Be'ro majã mil kujiri o'ono'cu eja, cõ wiogure a'tiro nisami: "Yu'u wiogu, mu'u tutuaro da'radutiri masũ nisere masĩwũ. Mu'u da'ratimigũ, ãpẽrã ye da'rasede wapa me'rã mu'u wapata'a.

25 Tojo weegu uigu, mu'u ye niyerure di'ta po'peapu yaacũuwũ. A'te ni'i mu'u yeta tja", nisami.

26 »Cũ tojo nicã tu'ogu, wiogu a'tiro yu'tisami: "Yu'u cõu'que me'rã mu'u ña'arõ weepã. Ña'agũ, nijĩsijagu ni'i. Mu'u yu'ure a'tiro wãcũwũ. 'Da'ratimigũ, ãpẽrã da'rasede wapa me'rã wapata'ami', niwũ.

27 Mɯ'u tojo wăcũgũ, yé niyerure yaa-timigũ, niyeru nɯrõrĩ wi'ipɯ bɯcɯamujădutigu cũubopă. Tojo wéeca be'ro yɯ'u dajagu, ti wi'ipɯ cũñarõ mujă'que me'ră ñe'eboapă", nisami.

28 »Tojo níca be'ro ăpěră topɯ nirărē nisami: "Cũ ye mil kujirire ě'ma, diez mil cɯogɯ pe'ere o'oya.

29 A'tiro ni'i. No'o peje cɯogure nemorõ o'ono'rõsa'a. Cũ peje cɯoyɯ'rɯogɯsami. Apĩ moogũ pe'ere cũ cɯomi'queacăpɯreta ě'mape'ocă'no'gũsami.

30 Ă'rĩ da'raco'tegu queoro weetigure ñe'e, na'itĩ'arõ wijáropɯ cõ'acă'ña. Topɯ pũrĩno'gũ, upicari cũ'rĩdio, utigɯsami", nisami na wiogɯ, niwĩ Jesú.

Jesú nipe'tise di'tacjărărē beseatje ni'i

31 Jesú ăsărē werenemowĩ:

—Be'ro yɯ'u Ő'acũ macũ masũ weronojõ upɯtigɯ a'ti turicjărărē dutigu a'tiguti. Yɯ'ure wereco'teră ɯ'mɯsecjără me'ră a'tigu, asistese me'ră a'tiguti. Be'ro wiogɯ dujiri cũmurõpɯ dujigɯsa'a.

32 Nipe'tise di'tacjără yɯ'u dujiro tiropɯ nerěrăsama. Tojo weegɯ yɯ'ure ějõpeorărē mejĉă, ăpěră yɯ'ure ějõpeotirărē mejĉă đucawaanɯ'cõgũti. Ni'cũ ecară co'tegu ovejare mejĉă, cabrare mejĉă đucawaanɯ'cõgũ weronojõ weeguti.

33 Cũ ovejare diacjăcamocă pe'e nɯ'cõsami. Cabra pe'ere cũpe pe'e nɯ'cõsami. A'te weronojõ yɯ'ure ějõpeorărē diacjă pe'e

nu'cōgũti. Yu'ure ějōpeotirā pe'ere cūpe pe'e nu'cōgũti.

34 Tojo wéeca be'ro diacjũ pe'e nu'cūrārē nigũti. “A'tia. Yu'u pacu musārē añurō weeami. Ne waropu cã a'ti turire weenu'cācateropu musã niatjore apoyutojacu niwĩ. Tere ñe'erã a'tia majã.

35 Yu'u ɯjaboacã, yu'ure ecawu. Yu'u acowuocã, s'ĩrise tĩawũ. Yu'u aperopu sijacã, yu'ure cãrĩrō o'owu.

36 Su'ti du'sacã, yu'ure sãawũ. Dutiticã, yu'ure ĩ'acusiawu. Āpērã yu'ure bu'iri da'reri wi'ipu sōrōcã, yu'ure ĩ'arã etawu”, nigũti.

37 Tere tu'orã, diacjũ pe'e nu'cūrã, na ña'arō wee'quere acoboiono'cãrã a'tiro nirāsama: “Ɖsã wiogu ¿de'ro nicã mu'urē ɯjaboacã, ecari? ¿De'ro nicã mu'u acowuocã, tĩarĩ?”

38 ¿De'ro nicã aperopu sijacã, mu'urē cãrĩrō o'ori o su'tinojō du'sacã, mu'urē sãarĩ?

39 ¿De'ro nicã mu'urē dutitigure, o bu'iri da'reri wi'ipu nigūrē ĩ'arã etari?” nirāsama.

40 »Na tojo nicã, narē yu'tiguti: “Musārē diacjũ wereguti. Musã yu'ure ějōpeorārē, no'o mejō nirãpũreta añurō wéerã, yu'ureta weerã weewu.”

41 »Be'ro cūpe pe'e nu'cūrārē a'tiro nigũti: “Musã Ō'acũ bu'iri da'reno'ajã ni'i. Tojo weerã a'tore niticã'ña. Pecame'e ɯjũnu'cūrĩ me'e tĩropu wa'aya. Ti me'e wãtĩ wiogu, cã me'rã ɯ'musepu cō'adijo'cãrārē apoyuca me'e ni'i.

42 Yu'u ɯjaboacã, musã yu'ure ecatiwu. Yu'u acowuocã, tĩatiwu.

43 Yũ'u aperopu sijacã, yũ'ure cãrĩse o'otiwũ. Yũ'ure su'ti du'sacã, sãatiwũ. Yũ'u dutiticã, yũ'u bu'iri da'reri wi'ipu nicã quẽ'rãrẽ, ĩ'arã wa'atiwũ."

44 »Tere tu'orã, a'tiro nirãsama: "Wioꝑũ, mũ'u ɰjaboacã, acowuocã, aperopu sijacã, su'ti moocã, dutiticã, bu'iri da'reri wi'ipu nicã, ¿de'ro nicãnojõ ɰsã mũ'urẽ weetamutiri?" nirãsama.

45 »Yũ'u narẽ yũ'tiguti: "Diacjũ musãrẽ wereguti. Musã ã'rã mejõ nirãrẽ weetamutiwũ. Narẽ weetamutirã, yũ'ureta weetamutirã weewũ", nigũti.

46 »Be'ro narẽ bu'iri da're bajurioguti. ãpẽrã ña'arõ wee'quere acobocono'cãrã pe'e catinu'cũsere boca, ɰ'musepu wa'arãsama, niwĩ Jesũ.

26

Jesure ñe'erãtirã na apoyu'que ni'i
(Mr 14.1-2; Lc 22.1-2; Jn 11.45-53)

1 Jesũ apaturi cũ a'tiatjere wérẽca be'ro ɰsã cũ bu'erãrẽ niwĩ:

2 —Musã masĩ'i, Pascua bosenuũũ wa'atjo puã nuũũ du'sa'a. Ti bosenuũũ nicã, yũ'u Õ'acũ macũ masũ weronojõ uputigure wiorãpuẽ o'o, curusapu paabi'pe wẽjẽrãsama, niwĩ.

3 Titare pa'ia wiorã, Moisé oja'quere bu'eri masã, judío masã bucuã, Caifã pa'ia wioꝑũ ya wi'i sope pu'topu nerẽcãrã niwã.

4 Topu na Jesure nisoose me'rã ñe'e, wẽjẽatjere apoyucãrã niwã.

5 Tere apomirã, a'tiro nicãrã niwã:

—Bosenumū nicā weeticā'rā. Masā cūrē ma'irā, no'o waro caricūma'a, marī tojo weesere dojorēbosama, nicārā niwā.

Ni'cō numio Jesure ma'iyu'rūgo u'mūtise pi-opeo'que ni'i

(Mr 14.3-9; Jn 12.1-8)

⁶ Na “Jesure wējērāti” ni apocaterore Jesús Betaniapū niwī. Simó cāmi boa, yu'rū'cu ya wi'ipū niwī.

⁷ Topū cū nicā, ni'cō numio cū pu'to a'tiwō. Co u'mūticia acosticjare cuowō. Te u'mūtise wapabujuse waro niwū. Co Jesús ba'adujigure cū dupoa bu'ipū u'mūtise piopeowō.

⁸ Co tojo weecā ĩ'arā, ũsā cū bu'erā uputu uawū. Ũsā basu a'merī niwū:

—¿De'ro weego tojo weeti? Mejō waro a'tere bajuriogo weemo.

⁹ Co tojo weetigo, āpērārē pajiro duawap-ata'aboapō. Te me'rā pajasecuorārē weeta-muboapō, niwū.

¹⁰ Jesús ũsā tojo nisere masīgū, ũsārē niwī:

—¿De'ro weerā core cariborā weeti? A'tere yu'ure tojo wéego, añurō weego weemo.

¹¹ Pajasecuorā musā wa'teropū ninu'cūcārāsama. Yu'u pūrīcārē musā wa'teropure ninu'cūcā ĩ'asome.

¹² Co yu'ure tere piopeogo, yu'u wērīca be'ro na yaatji duporo wa'reatjere weronojō weeyugo weemo.

¹³ Diacjū musārē wereguti. Yu'u masārē yu'rūose quetire no'o nirō werecusiarā, nipe'tiro a'ti di'tapure a'tiro weerāsama. A'tigo co yu'ure

wee'quere core wăcūdutiră wererăsama, niwī Jesú.

Juda Jesure cūrē ĩ'atu'tiră tiropu o'o'que ni'i
(Mr 14.10-11; Lc 22.3-6)

¹⁴ Jesú numiorē tojo níca be'ro ũsă Jesú bu'eră me'răcjă ní'cu, Juda Iscariote na nigă a'tiro weewī. Pa'ia wioră tiropu wa'atjĭgă, ucĭgă wa'acu niwī.

¹⁵ Narē a'tiro nicu niwī:

—Yu'u Jesure mŭsărē o'ocă, ĩno'ocă'rō niyeru yu'ure wapayerăsari? nicu niwī.

Tojo nică tu'oră, na treinta niyeru cujirire o'ocără niwă.

¹⁶ Na wapayéca be'ro cŭ “ĭDe'ro nică Jesure wiorăpăre o'orouamitito yu'ure?” ni wăcŭcu niwī.

Jesú cŭ bu'eră me'ră cŭ ba'atuo'que ni'i
(Mr 14.12-25; Lc 22.7-23; Jn 13.21-30; 1Co 11.23-26)

¹⁷ Ŭsă Jesú bu'eră na pă bucuase me'ră morēti'quere ba'ari bosenuu ninu'căcă, cŭ tiro wa'a, sērĭtiņa'wŭ:

—ĭNo'opu marĭ Pascua bosenuu ba'atjore apoyucă ŭasari? niwŭ.

¹⁸ Cŭ ũsărē niwī:

—Jerusalėpu wa'aya. Topu ni'cŭ nisami. Cŭrē a'tiro niņa. “Ŭsărē bu'egu a'tiro nidutiami: 'Yu'u pi'etiatjo că'răocă du'sa'a. Mu'u ya wĭ'ipu yu'u bu'eră me'ră ba'atuoguti', ni weredutiami Jesú”, niņa.

19 Tojo weerã Jesú o'ó'cãrã cũ duti'caronojõta weecãrã niwã. Pascua nicã ùsã ba'atjere apoyucãrã niwã.

20 Na'ique'aca be'ro Jesú ùsã cũ bu'erã doce me'rã ba'adujiwĩ.

21 Ësã ba'ari cura Jesú ùsãrẽ niwĩ:

—Diacjũta musãrẽ wereguti. Ni'cũ musã wa'teropu nigũ yu'ure wiorãpure wẽjẽdutigu o'ogusami, niwĩ.

22 Cũ tojo nicã, ùsã uputu bujawetiwu. Be'ro a'merĩ sãrĩtiña'buruwu:

—Ësã wioгу, yu'uta nicã'sa'aba, niwũ.

23 Jesú ùsãrẽ yu'tiwĩ:

—Yu'u me'rã a'ti papu yosoba'agu cúta nigũsami wiorãpure o'oacju.

24 Yu'u Õ'acũ macũ masũ weronojõ uputigure Õ'acũ ye queti ojaca pũrĩ ní'caronojõta wa'arosa'a. Tojo wa'acã, yu'ure wiorãpure o'oguma ña'abutiario wa'arosa'a. Cũ diacjũta bajuatiyu'rucã, nemorõ añubopã, niwĩ.

25 Tojo nica be'roacã Juda Jesure wiorãpure o'oacju a'tiro niwĩ:

—Ësãrẽ bu'egu, yu'uta nicã'sa'aba, niwĩ.

Jesú cãrẽ yu'tiwĩ:

—Mu'uta ni'i, niwĩ.

26 Ësã ba'ari cura Jesú pãgãrẽ mii, cũ pacu Õ'acũrẽ e'catise o'owĩ. Tu'ajanu'cõ, pãrẽ ducawaa, ùsãrẽ ecawĩ. Ducawaagu, ùsãrẽ niwĩ:

—Ba'aya. A'te yu'u upu ni'i, niwĩ.

27 Be'ro sĩ'rĩrĩ pare mii, Õ'acũrẽ e'catise o'owĩ tja. Ti pare ùsãrẽ tĩagũ, a'tiro niwĩ:

—Nipe'tirã a'ti pa cjasere sĩ'rĩpe'ticã'ña.

28 A'te yé dí ni'i. Masã ña'arõ wee'quere wẽrĩ wapayebosagusa'a. Õ'acũ masãrẽ apeye ma'ma "A'tiro weeguti" ní'quere cũugũsami. Tojo weegu yu'u wẽrĩgũ dí o'maburose me'rã pãjãrã masã ña'arõ wee'quere acobojogusami.

29 Musãrẽ wereguti. A'te u'seducaco vino ni'cãrõacã marĩ sĩ'rĩrã weronjõ weenemosome. Be'ro yu'u pacu yu'ure wiogu sõrõcã, musã me'rã apaturi ma'ma vino sĩ'rĩnemogũsa'a tja, niwĩ Jesú.

Jesú Pedrore "Mu'u yu'ure 'Masĩwe'e' nigũsa'a" ní'que ni'i

(Mr 14.26-31; Lc 22.31-34; Jn 13.36-38)

30 Ësã ba'áca be'ro Õ'acũrẽ basapeotojanu'cõ, ti wi'ire wijaa wa'awu. Wijaa, ùrũgũ Olivo wãmeticjupu wa'awu.

31 Topu wa'agu, Jesú ùsãrẽ niwĩ:

—Musã nipe'tirã a'ti ñami uirã, yu'ure cõ'awã'cãpe'tia wa'arãsa'a. Musã tojo weeatje Õ'acũ ye queti ojáca pũrĩpu níronojõta wa'arosa'a. A'tiro ojano'wũ: "Yu'u oveja co'tegure wẽjẽno'cã weegusa'a. Tojo weecã, cũ yarã oveja no'o uaro omastearãsama", nicu niwĩ Õ'acũ cũ ye queti ojáca pũrĩpu.

32 Yu'u wẽrĩ'cupu masãca be'ro musã dũporo Galilea di'tapu wa'ayutojagusa'a, niwĩ.

33 Cũ tojo nicã tu'ogu, Pedro yu'tiwĩ:

—Ãpẽrã mu'urẽ cõ'awã'cãcã, yu'u pũrĩcã ne wa'asome, niwĩ.

34 Tojo nisere tu'ogu, Jesú cũrẽ niwĩ:

—Diacjã mu'urẽ wereguti. Ni'cãcã ñamita cãrẽ'quẽ uuati dũporo i'tiati “Cũrẽ ne masĩwe'e”, nigũsa'a, niwĩ.

³⁵ Pedro cãrẽ yu'tiwĩ:

—Yu'u pũrĩcã na yu'ure wẽjẽsĩ'rĩcãma, “Cũ me'rã boaguti”, nigũsa'a. “Cũrẽ masĩwe'e”, nisome, niwĩ. Be'ro nipe'tirã ũsã cũ bu'erã cũ ní'caronojõta niburowu.

Jesú Getsemaní wãmetiropu cũ pacure ñubue'que ni'i

(Mr 14.32-42; Lc 22.39-46)

³⁶ Be'ro Jesú ũsã cũ bu'erã me'rã masã na otero Getsemaní wãmetiropu etawu. Topu eta, ũsãrẽ niwĩ:

—A'to dujiniña yujupu. Sõ'opu yu'u pacure sẽrĩgũ wa'aguti, niwĩ.

³⁷ Topu wa'agu, Pedro, tojo nicã Zebedeo põ'rã puarãrẽ miawĩ. Cũ uputu waro bujaweti, wãcũque'ticu niwĩ.

³⁸ Tojo weegu narẽ nicu niwĩ:

—Yu'ure wẽrĩtawioro, bujawetise yu'rũmajãsa'a. Musã a'to tojayá. Yu'ure co'teya. Ne cãrĩticã'ña, nicu niwĩ.

³⁹ Cũ tojo nica be'ro na yu'rũro yoacurero wa'a, di'tapu mu'rĩque'aejacu niwĩ. Topu Õ'acũrẽ sẽrĩgũ, a'tiro nicu niwĩ:

—Pacu, mu'u uacã, yu'ure a'te ña'arõ yu'rũatje wa'aticã'to. Yu'u tojo nimicã, yu'u uaro weeticã'ña. Mu'u uaro pe'e wa'ato, ni sẽrĩcu niwĩ.

40 Be'ro cǔ bu'erǎ i'tiarǎ tiropu majãmitojacu niwĩ. Na cãrĩ'cãrãpũre bocaejacu niwĩ. Pedrore a'tiro nicu niwĩ:

—¿Ne cã'rõacã cãrĩtimirã, musã tu'sumasĩtisari?

41 Cãrĩticã'ña. Wãtĩ ãsãrẽ niquesãticã'to nĩrã, Ô'acũrẽ sãrĩña. Musã wãcũsepu me'rãma yu'ũre ëjõpeonu'cũsĩ'rĩmisa'a. Musã se'saro tojo weesĩ'rĩmirã, wãcũtutuamasĩtisa'a. Tojo weerã Ô'acũrẽ sãrĩña, nicu niwĩ.

42 Be'ro apaturi wa'a, cǔ pacũre sãrĩnemocu niwĩ tja:

—Pacu, ña'arõ pi'etisere yu'ũre cã'mota'asĩ'rĩtigũ, mu'u ñaro weeya. Yu'u ñaro wa'aticã'to, nicu niwĩ.

43 Be'ro apaturi na i'tiarǎ tiropu majãmitojacu niwĩ. Na cãrĩ'cãrãpũre bocaejacu niwĩ tja. Narẽ wũja pũrĩyu'ruacararo niwũ.

44 Tojo weegu narẽ wã'cõtimgũ, apaturi cǔ pacũre sãrĩgũ wa'acu niwĩ tja. Cũ sãrĩ'caronojõta sãrĩcu niwĩ tja.

45 Be'ro na tiropu majãmitojagu, narẽ a'tiro nicu niwĩ:

—Ni'cãrõacãma sooya; cãrĩña majã. Yu'u Ô'acũ macũ masũ weronojõ upũtigũre masã ña'arãpũre o'oa'tje ejatoja'a.

46 Wã'cãnu'cãña. Te'a na tiropu wa'arã. Yu'ũre o'oa'cu a'titojami, nicu niwĩ.

Jesure na ñe'ewã'cã'que ni'i

(Mr 14.43-50; Lc 22.47-53; Jn 18.2-11)

47 Jesú ucũrĩ cura Juda, ãsã Jesú bu'erǎ me'rã nimi'cu etawĩ. Pãjãrã masã di'pĩrĩ, yucupagu

cuo'cārã cũ me'rã a'tiwã. Na pa'ia wiorã, judío masã bucurã na o'ó'cārã niwã.

⁴⁸ Juda Jesure o'oacju a'tiro wereyutojacu niwĩ:

—Yu'u wa'suporopu mi'miacju cůta nigũsami. Cũrẽ ñe'eña, ni wereyucu niwĩ.

⁴⁹ Cũ narẽ ní'caronojõta weewĩ. Maata Jesú tiropu ejanu'cãgũ, “Yu'ure bu'egu”, niwĩ. Tojo nígũta, Jesure wa'suporopu mi'miwĩ.

⁵⁰ Tojo weecã ĩ'agũ, Jesú cũrẽ niwĩ:

—Yu'u me'rãcjũ, mu'u weegu a'tisere weeya. Tojo nica be'ro masã a'ti, Jesure ñe'ewã'cã wa'awã.

⁵¹ Na cũrẽ ñe'ewã'cãrĩ cura ni'cũ Jesú bu'egu cũ ya di'pjĩrẽ wejewee, pa'ia wiogure da'raco'tegure o'mepero dutepã'rēcã'wĩ.

⁵² Cũ tojo weecã ĩ'agũ, Jesú cũrẽ niwĩ:

—Weeticã'ña. Mu'u ya di'pjĩrẽ nũrõña. Di'pjĩ me'rã a'mequẽrãnojõ di'pjĩ me'rãta wẽrĩrãsama.

⁵³ ¿Mu'u masĩweti? Yu'u, yu'u pacure sẽrĩcãma, maata doce cururi cũrẽ wereco'terãrẽ yu'ure weetamudutigu o'óbosami. Yu'u tojo weemasĩi.

⁵⁴ Yu'u tojo weecãma, Õ'acũ ye queti ojaca pũrĩpu ní'que wa'atibosa'a, niwĩ.

⁵⁵ Jesú cũrẽ ñe'erã a'tirãrẽ niwĩ:

—¿Yajari masũrẽ ñe'erã a'tirã weronojõ yu'ure di'pjĩrĩ, yucupagu me'rã ñe'erã a'tiati? Nipe'tise nũmũrĩ Õ'acũ wĩ'ipu masãrẽ bu'edujiwũ. Tojo weemicã, masã yu'ure ñe'etiwũ.

⁵⁶ Musã ni'cãrõacã weese Õ'acũ ye queti weremu'tãrĩ masã yu'ure oja'caronojõta wa'a'a, niwĩ Jesú.

Cũrẽ ñe'ecã ĩ'a, ni'cũrẽta ãsã cũ bu'erã pe'e cõ'anu'cõcã, du'tiwã'cãpe'tia wa'awu.

Jesure wiorã tiropu na mia'que ni'i

(Mr 14.53-65; Lc 22.54-55,63-71; Jn 18.12-14,19-24)

⁵⁷ Be'ro Jesure pa'ia wiogu Caifã tiropu miacãrã niwã. Topure Moisé oja'quere bu'eri masã, tojo nicã judío masã bucãrã nerẽyutojacãrã niwã.

⁵⁸ Pedro pe'e Jesure yoacurero sirutucu niwĩ. Pa'ia wiogu ya wi'i sope pu'topu sirututuocu niwĩ. Topu ti sã'rĩrõpu sãjãa, surara pu'to dujicu niwĩ. ¿De'ro wa'abutiarosari? nígu, tojo weecu niwĩ.

⁵⁹ Pa'ia wiorã, judío masã bucãrã, nipe'tirã wiorã Jesure wẽjẽsĩ'rĩcãrã niwã. Tojo weerã diacjũ nitise me'rã cũrẽ weresãtjere a'macãrã niwã.

⁶⁰ Pãjãrã na tiro wa'a, mejẽcã nisoomirã, ne cũrẽ “Te ye bu'iri wẽjẽrõua'a” nisere bocaticãrã niwã. Tojo weecũmĩ, be'ropu puarã nisoori masãrẽ bocacãrã niwã.

⁶¹ A'tiro nisoocãrã niwã:

—Ã'rĩ masũ a'tiro niwĩ: “A'ti wi'i Õ'acũ wi'ire cõ'ape'omasĩ'i. I'tia numu be'ro apaturi tu'ajanu'cõpe'omasĩ'i tja”, niwĩ, nicãrã niwã.

⁶² Tojo nicã tu'ogu, pa'ia wiogu wã'cãnu'cã, Jesure nicu niwĩ:

—¿Mu'u yu'tiweti? ¿De'ro ni yu'tigusari na weresãsere? nicu niwĩ.

⁶³ Jesú yu'titiyu'rucã'cu niwĩ. Tojo weecã, Caifá cãrẽ nicu niwĩ:

—Õ'acũ catinu'cũgũ wãme me'rã mæ'urẽ diacjũ yu'ticã ua'a. Wereya. ¿Mu'uta niti Õ'acũ macũ cã bese'cu Cristo na nigũ? nicu niwĩ.

⁶⁴ Jesú cãrẽ yu'ticu niwĩ:

—Cũta ni'i mæ'u nírõnojõta. Apeye quẽ'rãrẽ musãrẽ werenemogũti. Be'ro yu'u Õ'acũ macũ masũ weronjõ uputigu Õ'acũ tutuayu'rugu pu'topu dujicã ĩ'arãsa'a. Tojo nicã yu'u o'mecururi bu'ipu apaturi dijaticã ĩ'arãsa'a, nicu niwĩ.

⁶⁵ Cũ tojo nicã tu'ogu, Caifá pa'ia wiogu uagu, cã basu cã ye su'tire wejetũ'rẽcu niwĩ. A'tiro nicu niwĩ:

—Á'rĩ masũ tojo ucũgũ, Õ'acũrẽ ña'abutiario nigũ weemi. Ápẽrã masã cãrẽ weresãrã uanemowe'e. Musã cã ña'arõ ní'quere tu'otojapu.

⁶⁶ ¿De'ro ni wãcũti? nicu niwĩ.

Na yu'ticãrã niwã:

—Cũ bu'iritimi. Wẽrĩato, nicãrã niwã.

⁶⁷ Tojo níca be'ro cã diapoapu u'seco e'owa're, cãrẽ dotecãrã niwã. Ápẽrã diapoapu paacãrã niwã.

⁶⁸ Be'ro cãrẽ a'tiro ni bujipecãrã niwã:

—Mu'u Õ'acũ bese'cu Cristo ni'i nígu, níbocaya. ¿Noa mæ'urẽ paati? nicãrã niwã.

Pedro Jesure "Masĩwe'e" cã ní'que ni'i

(Mr 14.66-72; Lc 22.56-62; Jn 18.15-18,25-27)

⁶⁹ Na wi'i po'peapu tojo weeri cura Pedro wijaaro sope pu'topu dujicu niwĩ. Cũ topu

dujicã, ni'cõ ti wi'i da'raco'tego cã tiropu wa'a, "Mu'u Jesú Galileacjũ me'rã sija'cuta ni'iba", nico niwõ.

⁷⁰ Co tojo nicã tu'ogu, Pedro nipe'tirã tu'oropu nisoogu, a'tiro ni yu'ticu niwĩ:

—Mu'u tojo ucũsere tu'omasĩtisa'a, nicu niwĩ.

⁷¹ Tojo nitoja, sã'rĩrõ sope pu'topu wijaacu niwĩ. To cã wijaacã, apego cãrẽ i'abocaco niwõ tja. Topu nirãrẽ a'tiro nico niwõ:

—Ãrĩ quẽ'rã Jesú Nazarecjũ me'rã sija'cuta nimi, nico niwõ.

⁷² Mejãrõta core nisoogu, a'tiro yu'ticu niwĩ:

—Õ'acũ me'rã diacjũta cãrẽ ne masĩbutiacã'sa'a, nicu niwĩ.

⁷³ Cã'rõacã be'ro masã topu nirã Pedro tiro wa'a, cãrẽ nicãrã niwã:

—Mu'u quẽ'rã Jesú bu'erã me'rã sija'cuta ni'i. Mu'u ucũsepũta tu'ota basio ni'i, nicãrã niwã.

⁷⁴ Na tojo nicã tu'ogu, cã narẽ nisoonepocũ niwĩ:

—Yu'u diacjũta ucũticã, Õ'acũ yu'ure bu'iri da'reato. Yu'u masã ucũgũrẽ ne masĩtisa'a, nicu niwĩ.

Cã tojo nicũñarĩ cura cãrẽ'quẽ uucu niwĩ.

⁷⁵ Tojo wa'acã, Jesú cãrẽ ucũ'quere wãcũbocacu niwĩ. Jesú toduporopu a'tiro wereyucu niwĩ: "Cãrẽ'quẽ uuati duporo mu'u i'tiati yu'ure 'Cãrẽ masĩwe'e', nigũsa'a." Tere wãcũboca wijaa, upũtu utiwã'cã wa'acu niwĩ.

27

*Jesure romano masã wioꝝu Pilato tiropu mi-
ieja'que ni'i*

(Mr 15.1; Lc 23.1-2; Jn 18.28-32)

¹ Ñamiacãcure nipe'tirã pa'ia wiorã, tojo nicã judío masã bucürã neręcãrã niwã. Nerë, ni'cãrõnojõ wãcūseticãrã niwã. “¿De'ro wee marĩ Jesure wějërãsari?” ni apoyucãrã niwã.

² Apotoja, Jesure cõme dari me'rã du'tetjãrã, Poncio Pilato, Judea di'ta wioꝝu tiropu miie-jacãrã niwã.

Juda cã wěrĩ'que ni'i

³ Be'ro Juda “Jesure wějërãsama” nisere tu'ocu niwĩ. Tere tu'ogu, pũrõ waro bujaweticu niwĩ. Tojo weegu na niyeru wapaye'que treinta kujirire pa'ia wiorãrë, tojo nicã judío masã bucürãrë wiacã'cu niwĩ.

⁴ Narë nicu niwĩ:

—Yu'u ña'abutiario weeasu. Masũ añugũ, bu'iri marĩgũrë wějëdutigu wiorãpũre o'oasu, nicu niwĩ.

Na cũrë yu'ticãrã niwã:

—Mu'u tojo weese ùsã ye mejëta ni'i. Mu'u ye cjase nisa'a, nicãrã niwã.

⁵ Na tojo nicã tu'ogu, Juda niyerure Õ'acũ wi'ipu doquewiacã'cu niwĩ. Be'ro wa'a, cã basu wãmũtapu du'teyoja, wěrĩa wa'acu niwĩ.

⁶ Pa'ia wiorã niyeru kujirire seeneorã, a'tiro nicãrã niwã:

—A'te niyeru masũrë wějëse wapa ni'i. Tojo weerã marĩ Õ'acũ wi'i niyeru cũurĩ acaropu

cūumasītisa'a. Marĩrē dutise tojo weedutiwe'e, nicārā niwā.

⁷ Be'ro na basu a'merĩ ucū, a'tiro wācūcārā niwā:

—Marĩ a'te niyeru me'rā di'ta sūtuparu yeerātirā na di'i miirōrē duurā. Tojo weerā marĩ aperocjārā na wērīcā yaatjo nirōsa'a, ni apocārā niwā.

⁸ Masũ wējēse wapa me'rā duuca di'ta nicaro niwā. Tojo weero a'tocatero quē'rā ti di'ta “Dí cō'áca di'ta” wāmeti'i.

⁹⁻¹⁰ Daprocjūpūta Ō'acū ye queti weremū'tārĩ masũ Jeremía cū “A'tiro wa'arosa'a” ní'que queoro wa'acaro niwā. Cū a'tiro ojacū niwĩ: “Israe curuacjārā ‘Treinta niyeru kujiri wapa-timi’ ní'caro weronojōta te niyeru me'rā di'ta sūtuparu yeerātirā na di'i miirōrē duurāsama. Ō'acū yu'ure ojaduti'caronojōta weerāsama”, ni ojacū niwĩ Jeremía.

Jesú romano masā wiogu Pilato tiropu ní'que ni'i

(Mr 15.2-5; Lc 23.3-5; Jn 18.33-38)

¹¹ Be'ro Jesure Judea di'ta wiogu Pilato tiropu miacārā niwā. Pilato cūrē sērītiña'cū niwĩ:

—¿Mū'uta niti judío masā wiogu? nicū niwĩ.

Jesú cūrē yu'ticū niwĩ:

—Mū'ū nírōnojōta cūta ni'i, nicū niwĩ.

¹² Pa'ia wiorā, judío masā búcārā weresāse pe'ema ne yu'titiyū'ruocā'cū niwĩ.

¹³ Tojo weegu Pilato cūrē nicū niwĩ:

—¿De'ro weegu mū'ū na ucūse pejere yu'tiweti? nicū niwĩ.

14 Jesú ne cã'rõ yu'titicu niwĩ. Cũ yu'titicã ï'agũ, Pilato ï'amarĩa wa'acu niwĩ.

Jesure wějēduti'que ni'i

(Mr 15.6-20; Lc 23.13-25; Jn 18.38-19.16)

15 Cũ marĩnucũ Pascua bosenuṃu nicã Judea di'ta wiogu a'tiro weeseticũcu niwĩ. Ni'cũ bu'iri da'reri wi'ipu nigũrẽ masã na du'uwĩrõdutigũre du'uwĩrõcũcu niwĩ.

16 Titare ni'cũ bu'iri da'reri wi'ipu nigũ Barrabá wãmetigu nicu niwĩ. Nipe'tirã cũ ña'arõ wee'quere masĩcãrã niwã.

17 Pilato masã pãjãrã cũ tiropu nerẽcã ï'agũ, narẽ sērĩtiña'cu niwĩ:

—¿Ni'irẽ yu'u du'uwĩrõcã uasari? ¿Barrabáre du'uwĩrõsari, o Jesú na Cristo pisuno'gũ pe'ere du'uwĩrõsari? nicu niwĩ.

18 Jesure masã ma'icã ï'arã, wiorã Jesure uocãrã niwã. Cũrẽ uorã, Pilatopũre wiacãrã niwã. Na tojo uosere Pilato masĩcu niwĩ. Tojo weegu Jesure du'uwĩrõsĩ'rĩgũ, tere sērĩtiña'cu niwĩ.

19 Pilato masãrẽ besewuoropu dujicu niwĩ. Cũ topu dujicã, cũ nũmo a'tiro queti o'óco niwõ: “Cũ masũ bu'iri moogũrẽ mejẽcã weet-icã'ña. Ñamipu cãrẽ tojo wa'atjere wiobutiaro quẽ'easu”, ni queti o'óco niwõ.

20 Pa'ia wiorã, tojo nicã judío masã bucurã masãrẽ a'tiro niduticãrã niwã:

—Barrabá pe'ere du'uwĩrõdutiya. Jesú pe'ere wějēdutiya, nicãrã niwã.

21 Be'ro Pilato masãrẽ sērĩtiña'nemocu niwĩ:

—Ã'rã puarãrẽ ¿ni'í pe'ere yu'u du'uwĩrõcã uasari? nicu niwĩ.

Na a'tiro yu'ticārã niwã:

—Barrabáre du'uwĩrõña, nicārã niwã.

²² Na tojo nicã tu'ogu, Pilato nicu niwĩ:

—To pũricārẽ Jesú na Cristo nigãrẽ ¿de'ro weegusari?

Nipe'tirã yu'ticārã niwã:

—Curusapu paabi'pe wējẽña, nicārã niwã.

²³ Tojo nicã tu'ogu, Pilato nicu niwĩ:

—¿De'ro weegu tojo weebosari? ã'rĩ ne cã'rõ ña'arõ weeticu niami, nicu niwĩ.

Cũ tojo nimicã, masã pe'e caricũnemocãrã niwã:

—Curusapu paabi'pe wējẽña, nicārã niwã.

²⁴ Masã Pilato ucũsere tu'osĩ'rĩticārã niwã. Tojo tu'oronojõ o'orã, mejõ pe'e cumuca wã'cõcãrã niwã. Na tojo weecã ã'agũ, Pilato aco miitiduticu niwĩ. Te me'rã masã ã'orõpu omocoe, a'tiro nicu niwĩ:

—Ã'rĩ masũ bu'iri moogũrẽ wējẽcã, yu'u bu'iri moogũsa'a. Mũsã basu bu'iritirãsa'a, nicu niwĩ.

²⁵ Cũ tojo nicã tu'orã, masã nipe'tirã topu nirã yu'ticārã niwã:

—Cũ wẽrise wapa ũsã põ'rã me'rã bu'iri cuorãti, nicārã niwã.

²⁶ Tojo nicã tu'ogu, Pilato Barrabáre du'uwĩrõcu niwĩ. Jesú pe'ere tãrãduticu niwĩ. Be'ro curusapu surarare paabi'pe wējẽduticu niwĩ.

²⁷ Be'ro Pilato yarã surara cũ ya wi'ipu Jesure miacãrã niwã. Topu nipe'tirã surara nerẽnu'cãtjĩrã, Jesure be'toanu'cãcãrã niwã.

²⁸ Be'ro cũ yaro su'tirote tuwee, su'tiro sõ'arõ wiorã sãñarõnojõrẽ sãacãrã niwã.

29 Cũ ɖɖoapɥ ni'cã be'to pota me'rã wéeca be'tore peocãrã niwã. Ni'cãgũ tuacjɥ wiorã ɥocjɥnojõrẽ Jesure diacjũcamocãɖɥ o'ocãrã niwã. Tojo weetoja, cũ ɖɖ'topɥ ejaque'a, cũrẽ bujicã'cãrã niwã. A'tiro nicãrã niwã:

—E'catipeoya judío masã wiogure, ni bujicã'cãrã niwã.

30 Tojo nicã apeye ɥ'seco e'owa'recãrã niwã. Cũ tuacjɥre tũawee, ɖɖoapɥ paamujãcãrã niwã.

31 Na tojo bujicã'ca be'ro cũ sãñarĩ su'tiro wiogɥ ya su'tirore tuweecãrã niwã. Be'ro cũ todɖporo sãñaca su'tirore sãacãrã niwã tja. Tu'ajanɥ'cõ, cũrẽ curusapɥ wẽjẽrã wa'arã miacãrã niwã.

*Jesure curusapɥ paabi'pe wẽjẽ'que ni'i
(Mr 15.21-32; Lc 23.26-43; Jn 19.17-27)*

32 Na Jesure wẽjẽrã wa'arã miarĩ cura ni'cũ masũ Simó Cirene wãmetiri macãcjũrẽ bocaejawã. Cũrẽ Jesú ya curusare wɥadutiwã.

33 Tojo weewã'cãrã, ni'cã bu'a Gólgota wãmetiropɥ ejawã. Gólgota nírõ, “Masã boaweeca ɖɖoapɥ” nírõ weesa'a.

34 Topɥ ɖũrĩse tũ'oña'ticã'to nírã, Jesure vino sũ'ese me'rã morẽ'quere tĩawã. Jesú cã'rõ sĩ'rĩña'cũmĩ, sĩ'rĩdu'ucã'wĩ.

35 Jesure curusapɥ paabi'peca be'ro surara cũ ye su'tire níbocape wapata'a'cãrãrẽ ɖucawaawã. Na tojo weecã, ɖɖporocjũɖɥ Õ'acũ ye queti weremũ'tãrĩ masũ oja'que queoro wa'acaro niwã. A'tiro ojano'caro niwã

Jesure wa'atjere: “Yé su'tire na basu níbocape, ducawaawã”, nicaro niwũ.

³⁶ Be'ro curusa docapũ surara cūrē co'terã ejanujãwã.

³⁷ Jesú dupoa bu'ipũ ni'cã pjĩ me'rã “A'te ye bu'iri cūrē wějě'e” nisere ojaõ'owã. A'tiro ojano'wũ: “Ã'rĩ Jesú nimi. Cũ judío masã wiogu nimi”, niwũ.

³⁸ Jesú me'rã ãpērã quē'rã pũarã yajari masã curusapũ paabi'penũ'cõno'wã. Ni'cũ diacjũ pe'e, apĩrē cũpe pe'e nũ'cõwã.

³⁹ Jesú pũ'to masã yũ'ruarã, cūrē bujicã'rã dupoa yuremujãwã.

⁴⁰ Cūrē a'tiro niwã:

—“Õ'acũ wi'ire cõ'agũti, i'tia nũmũ be'rota tu'ajatojaguti”, nimiwũ mũ'u. Tojo ní'cu mũ'u basuta yũ'ruoya. Mũ'u Õ'acũ macũ ní'gũ, curusapũ wã'ñagũ dijatia, niwã.

⁴¹ Na weronojõta pa'ia wiorã, Moisé oja'quere bu'eri masã, tojo nicã judío masã bũcũrã cūrē bujicã'wã. Na basu a'merĩ a'tiro ucũcãrã niwã:

⁴² —Ãpērãmarĩcãrē yũ'ruowĩ. Cũ basu pe'e yũ'ruomasĩtimi. “Israe curuacjãrã wiogu ni'i”, niwĩ. To pũrĩcãrē curusapũ wã'ñagũ dijatiato. Tojo weecã, marĩ cūrē ějõpeorãsa'a.

⁴³ Cũ “Õ'acũrē ějõpeo'o”, niwĩ. Õ'acũ cūrē ma'ígũ pũrĩcã, cūrē yũ'ruoato. Cũ marĩrē “Õ'acũ macũ ni'i”, nitojamiwĩba, ni bujicã'wã.

⁴⁴ Yajari masã Jesú me'rã curusapũ paabi'penũ'cõ'cãrãpũta bujicã'sãjãwã.

Jesú wērĩ'que ni'i

(*Mr 15.33-41; Lc 23.44-49; Jn 19.28-30; Heb 6.19-20; 10.19-20*)

⁴⁵ Jesú curusapũ wērĩrĩ cura dajaritero nicã nipe'tiropũ na'itĩ'a wa'awũ. Téé ñamica'a tres nicãpũ na'itĩ'atũowũ.

⁴⁶ Jesú titata tres nicã uputũ caricũwĩ. Cũ arameo me'rã a'tiro niwĩ:

—Elí, Elí, ¿lama sabactani? niwĩ. A'tiro nígũ, tojo niwĩ: “Õ'acũ, Õ'acũ, ¿de'ro weegu yu'ure cõ'awã'cãti?” niwĩ.

⁴⁷ ãpērã ni'cārērã topũ nirã tojo nisere tũ'orã, a'tiro niwã:

—Ã'rĩ duporocjũpũ Õ'acũ ye queti weremũ'tãrĩ masũ Elíare pisugũ weesami, niwã.

⁴⁸ Tojo nicã, ni'cũ topũ nígũ sojaro me'rã yosori si'tire miigũ wa'awĩ. Be'ro vino pi'ase me'rã morẽ'quere yosowĩ. Yosotoja, ni'cãgũ yucugupũ du'teõ'o, Jesure sĩ'rĩato nígũ sĩomorõwĩ.

⁴⁹ Cũ tojo weecã, ãpērã pe'e a'tiro niwã:

—Weetiguta. Ĩ'anirã marĩ yujupũ. Elía yu'rũogu a'tigu a'tigusami cãrẽ.

⁵⁰ Be'ro Jesú apaturi uputũ caricũnemo, wērĩa wa'awĩ.

⁵¹ Cũ wērĩrĩ cura a'tiro wa'acaro niwũ. Õ'acũ wi'ipũ pa'ia sãjãarõpũ cã'mota'ayooca casero u'muarõ pe'e tũ'rũdijati, deco me'rã tũ'rũyojacaro niwũ. Tojo nicã di'ta narãsãwũ. Ëtãperi nimi'que bata wa'awũ.

⁵² Ëtã tutiri masãrẽ yaa'que pãrĩa wa'acaro niwũ. Tojo wa'acã, wērĩ'cãrãputa Õ'acũrẽ ëjõpeo'cãrã masãwã.

53 Jesú cã masãca be'ro masãperipũ ní'cãrã wijawã. Wijaa, Jerusalẽ Õ'acũrẽ ñubuepeori macãpũ sãjãawã. Narẽ pãjãrã ï'acãrã niwã.

54 Surara wiogũ cã surara me'rã Jesure co'te'cãrã di'ta narãsãcã ï'arã, nipe'tise to wa'asere ï'arã, pũrõ ucua wa'awã. A'tiro niwã:

—Diacjũta ã'rĩ Õ'acũ macũta niapĩ, niwã.

55 Pãjãrã numia Jesure yoaropũ ï'anu'cũwã. Na Galileapũta Jesure weetamurã sirutunũ'cãwã.

56 Na wa'teropũre ã'rã niwã: María Magdalena, tojo nicã María Santiago, José paco, apego Zebedeo numo niwã.

Jesure na yaa'que ni'i

(Mr 15.42-47; Lc 23.50-56; Jn 19.38-42)

57 Na'ique'ari cura ni'cã José wãmetigũ peje cuogũ Arimatea wãmetiri macãcjũ etacu niwĩ. Cã quẽ'rã Jesure ëjõpeocu niwĩ.

58 Pilato tiropũ wa'a, Jesú ya upũre sërĩcu niwĩ. Tojo weegũ Pilato surarare “Jesú ya upũre cãrẽ o'oya”, nicu niwĩ.

59 Be'ro José Jesú ya upũre miidijoo, su'tiro añurĩ, ñ'irĩ marĩrĩ casero me'rã omacu niwĩ.

60 Omatoja, ãtã tuti ma'ma tutipũ sĩosõrõcũuocu niwĩ. Ti tuti Joseré yaaboca tuti cã se'edutica tuti nicaro nimiwã. Be'ro ãtãgã pajicja me'rã ti tutire tuubi'acu niwĩ. Bi'atoja, wa'a wa'acu niwĩ.

61 Ti tuti põtõorõpũ María Magdalena, tojo nicã apego María ï'adujicãrã niwã.

Surara Jesure yaa'caropũ co'te'que ni'i

⁶² Ape numu, sauru ñsã soowuari numu nicã pa'ia wiorã, tojo nicã fariseo masã Pilato tiropu wa'acãrã niwã.

⁶³ Topu etarã, Pilatore a'tiro nicãrã niwã:

—Wiogu, ñsã sō'onícu catigupu nisoosepijagu ní'quere wãcũ'u. Cũ "I'tia numu yu'u wẽrĩca be'ro masãgũti", niwĩ.

⁶⁴ Tojo weegu mu'u yarã surarare cūrẽ yaa'caropu co'tedutigũ o'óya. I'tia numu añurõ co'tedutiya. Tojo weeticã, cũ bu'erã ñamipu cũ ya upure yajarã wa'abosama. Na yajaca be'ro masãrẽ a'tiro nirãsama. "Wẽrĩ'cupu nimigũ, masã wa'acu niami", nibosama. Na a'tiro nicãma, a'te toduporo nisooque nemorõ ña'abutarosa'a, nicãrã niwã.

⁶⁵ Tere tu'ogu, Pilato narẽ nicu niwĩ:

—Ã'rã nima surara. Narẽ miaña. Ti masãpe mejêcã wa'ari nírã, no'o musã põtëorõ co'tedutiya, nicu niwĩ.

⁶⁶ Tojo weerã na surarare Jesure yaa'caropu co'tedutirã cũucãrã niwã. Jesú bu'erã ti tutipu sãjãaticã'to nírã ãtãgã na bi'acaga bu'i ni'cã da pi'ra õ'ocãrã niwã. Na sãjãacã, ñ'amasĩrãti nírã, tojo weecãrã niwã.

28

Jesú cũ masã'que ni'i

(Mr 16.1-8; Lc 24.1-12; Jn 20.1-10)

¹ Sauru ñsã soowuari numu be'ro soorinumu nicã, ñamiacã ña'cũrõ bo'restedijatiri cura María Magdalena, apego María me'rã Jesure yaa'caropu ñ'arã wa'acãrã niwã.

2 Wācũña marĩrõ di'ta ʔputu narāsācaro niwã. Tojo wa'ari cura ni'cũ Õ'acũrẽ wereco'tegu ʔmusecũ dijaticu niwĩ. Cũ Jesure yaa'caropu etagu, na bi'áca ʔtāgārẽ pāocu niwĩ. Pāotoja, tiga bu'ipũ dujicu niwĩ.

3 Cũ bapo ya'baro weronojõ asistecu niwĩ. Cũ yaro su'tiro ʔputu buticaro niwã.

4 Surara cũrẽ ĩ'arã, ʔputu ui narāsã, wērĩ'cārã weronojõ bũruque'acārã niwã.

5 Õ'acũrẽ wereco'tegu sō'onícārã numiarẽ a'tiro nicu niwĩ:

—Yũ'ure uiticã'ña. Yũ'ũ masĩ'i, musã Jesú na curusapu paabi'pe wějẽ'cure a'marã wee'e.

6 A'tore marĩmi. Cũ ní'caronojõta masãtojami. Cũrẽ cũu'carore ĩ'arã a'tia, ni pijisãjãacu niwĩ.

7 Narẽ ĩ'otoja, “Cũ bu'erārẽ sojaro me'rã wererã wa'aya. A'tiro ni wereya narẽ: ‘Wērĩ'cupu nimigũ, masãtojacu niami. Galileapu musã duporo wa'ayugusami. Topu cũrẽ ĩ'arãsa'a', ni wereya. A'tere musārẽ weregu a'tiapu”, nicu niwĩ Õ'acũrẽ wereco'tegu.

8 Cũ tojo nicã tũ'orã, numia Jesure yaa'caropu ní'cārã maata wa'a wa'acārã niwã. Uimirã, e'catise me'rã wa'acārã niwã. Jesú bu'erã ní'cārãrẽ quetiwererã wa'arã omawã'cãcārã niwã.

9 Na topu wa'ari cura Jesú narẽ bajua, añuduticu niwĩ. Tojo weecã, cũ pu'to wa'a ejaque'a, du'pocãrĩpu ñe'e, eĩjõpeocārã niwã.

10 Narẽ a'tiro nicu niwĩ:

—Yũ'ure uiticã'ña. Yũ'ũ bu'erārẽ Galileapu wa'adutirã wa'aya. Topu yũ'ure ĩ'arãsama, nicu niwĩ.

Surara na ĩ'a'quere ãpẽrãrẽ were'que ni'i

¹¹ Numia Jesú bu'erãrẽ wererã wa'ari cura ni'cãrẽrã surara Jesure yaa'caropu co'te'cãrã macãpu pi'acãrã niwã. Pa'ia wiorãrẽ nipe'tise topu wa'a'quere werecãrã niwã.

¹² Na tojo nicã tu'orã, pa'ia wiorã, judío masã bucãrã me'rã nerẽcãrã niwã. Na “¿De'ro weeroati?” ni apocãrã niwã. Na ni'cãrõnojõ wãcũ, a'tiro weecãrã niwã. Masãrẽ nisooato nĩrã surarare pajiro niyeru wapayecãrã niwã.

¹³ A'tiro nicãrã niwã:

—A'tiro niña masãrẽ: “Ñamipu ãsã cãrĩca be'ro Jesú bu'erã ejaçãrã niama. Eja, cũ ya upure yajawã'cãcãrã niama”, niña, nicãrã niwã surarare.

¹⁴ Apeye quẽ'rãrẽ ninemocãrã niwã:

—Pilato Judea di'ta wiogu a'tere masĩcã, ãsã “Diacjãta tojo wa'acaro niapu”, nitamurãti. Ësã tojo nicã, mũsãrẽ su'risome. Mũsãrẽ bu'iri da'resome, nicãrã niwã.

¹⁵ Tojo nicã tu'orã, surara niyeru ñe'ecãrã niwã. Be'ro narẽ wereduti'caronojõta weecãrã niwã. Na tojo nise se'sa wa'acaro niwã. A'tocateropu quẽ'rãrẽ judío masã surara na nisoo'quere ëjõpeo ucũdecotima yujupu.

Jesú cã wẽrĩ masãca be'ro cã bu'erãrẽ “A'tiro weeya” ni'que ni'i

(Mr 16.14-18; Lc 24.36-49; Jn 20.19-23)

¹⁶ Be'ro ãsã Jesú bu'erã once Galileapu wa'awu. Jesú cã wẽrĩse duporo ãrũgũpu ãsãrẽ wa'aduti'capu wa'awu.

17 Topu Jesure ĩ'awũ. Cũrẽ ĩ'a ejaque'a, ãjõpeowu. Tojo weemicã, ũsã ni'cãrẽrã “¿Cũta nitiba?” ni wãcũwũ.

18 Be'ro Jesú ũsã pu'topu a'ti, a'tiro niwĩ:

—Õ'acũ yu'ure wiogu sõrõtojami. Nipe'tiro u'muse, a'ti di'tare dutimasĩ'i.

19 Tojo weerã nipe'tirocjãrãpũre yé quetire wererã wa'aya. Narẽ musã weronojõ yu'u bu'erã sãjãcã weeya. Narẽ wãmeyerã, yu'u pacu, yu'u, Espĩritu Santu wãme me'rã wãmeyeya.

20 Nipe'tise yu'u musãrẽ duti'quere narẽ yu'ti bu'ecã weeya. Narẽ nipe'tise numurĩ yu'u musãrẽ bu'e'quere wereya. A'tere masĩña. Nipe'tise numurĩ musã me'rã ninu'cũcũsa'a. Téé a'ti turi pe'ticãpu quẽ'rã musã me'rã ninu'cũcũsa'a, ni werewĩ Jesú.

**Õ'âkã hi yeere uúkũri turi Tukano
New Testament in Tucano (BR:tuo:Tucano)**

copyright © 2009 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Tucano

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Tucano [tuo], Brazil

Copyright Information

© 2009, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Tucano

© 2009, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures. Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

clvi

2020-12-01

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 18 Apr 2025 from source
files dated 31 Aug 2023

00ebd04f-7b0d-5a72-9407-eb53ae2bd086